

BANK OCHRONY ŚRODOWISKA
SPÓŁKA AKCYJNA

ŚRÓDROCZNE SKRÓCONE SKONSOLIDOWANE
SPRAWOZDANIE FINANSOWE GRUPY KAPITAŁOWEJ
BANKU OCHRONY ŚRODOWISKA S.A.

ORAZ ŚRÓDROCZNE SKRÓCONE SPRAWOZDANIE
FINANSOWE BANKU OCHRONY ŚRODOWISKA S.A.

ZA OKRES SZEŚCIU MIESIĘCY
ZAKOŃCZONY DNIA 30 CZERWCA 2019 ROKU
WRAZ Z RAPORTEM NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA

Warszawa, sierpień 2019

Spis treści	Strona
I. Śródroczne skrócone skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy BOŚ.....	5
Śródroczny skonsolidowany rachunek zysków i strat Grupy BOŚ.....	5
Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów Grupy BOŚ	7
Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej Grupy BOŚ.....	8
Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym Grupy BOŚ.....	10
Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych Grupy BOŚ	12
1. Podstawowe informacje o Banku Ochrony Środowiska S.A. i Grupie Kapitałowej Banku Ochrony Środowiska S.A.....	14
2. Sezonowość lub cykliczność działalności w okresie śródrocznym	17
3. Informacje o przyjętych zasadach (polityce) rachunkowości przy sporządzaniu śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego	18
4. Ważniejsze oszacowania i oceny.....	27
5. Zarządzanie ryzykiem	30
6. Wynik z tytułu odsetek	66
7. Wynik z tytułu opłat i prowizji.....	68
8. Przychody z tytułu dywidend.....	68
9. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych wg wartości godziwej przez wynik finansowy	69
10. Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych	69
11. Pozostałe przychody operacyjne	70
12. Pozostałe koszty operacyjne	70
13. Wynik odpisów z tytułu utraty wartości	71
14. Ogólne koszty administracyjne.....	72
15. Obciążenia podatkowe	73
16. Zysk przypadający na jedną akcję	74
17. Należności od innych banków.....	74
18. Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu.....	75
19. Instrumenty pochodne – rachunkowość zabezpieczeń.....	76
20. Należności od klientów	78
21. Inwestycyjne papiery wartościowe.....	81
22. Zobowiązania wobec klientów	82
23. Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	82
24. Zobowiązania podporządkowane	83

25. Rezerwy	84
26. Kapitał podstawowy	85
27. Aktywa i zobowiązania warunkowe	86
28. Informacje dodatkowe do sprawozdania z przepływów pieniężnych.....	89
29. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych	92
30. Podział instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej w zależności od sposobu pomiaru wartości godziwej.....	94
31. Sprawozdawczość dotycząca segmentów	98
32. Transakcje z podmiotami powiązаныmi.....	105
33. Rodzaj oraz kwoty pozycji wpływających na aktywa, zobowiązania, kapitał, wynik finansowy netto lub przepływy środków pieniężnych, które są nietypowe ze względu na ich rodzaj, wielkość lub wywierany wpływ.....	107
34. Rodzaj oraz kwoty zmian wartości szacunkowych kwot, które były podawane w poprzednich okresach śródrocznych bieżącego roku obrotowego lub zmiany wartości szacunkowych podawanych w poprzednich latach obrotowych, jeśli wywierają one istotny wpływ na bieżący okres śródroczny.....	107
35. Wypłacone i zaproponowane dywidendy.....	107
36. Zdarzenia po dniu bilansowym.....	108
II. Śródroczne skrócone sprawozdanie finansowe Banku.....	110
Śródroczny rachunek zysków i strat Banku	110
Śródroczne sprawozdanie z całkowitych dochodów Banku	112
Śródroczne sprawozdanie z sytuacji finansowej Banku.....	113
Śródroczne sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym Banku.....	115
Śródroczne sprawozdanie z przepływów pieniężnych Banku.....	117
1. Podstawowe informacje o Banku Ochrony Środowiska S.A.	119
2. Kontynuacja działalności	120
3. Korekty błędów dotyczących poprzednich okresów	121
4. Zaangażowanie Banku w farmy wiatrowe.....	121
5. Zarządzanie kapitałem	125
6. Wynik z tytułu odsetek	128
7. Wynik z tytułu opłat i prowizji.....	130
8. Przychody z tytułu dywidend.....	130
9. Wynik odpisów z tytułu utraty wartości	131
10. Zysk przypadający na jedną akcję	132
11. Należności od klientów	133
12. Rezerwy	136

---

13. Aktywa i zobowiązania warunkowe	136
14. Transakcje z podmiotami powiązаныmi	139
15. Sezonowość lub cykliczność działalności w okresie śródrocznym	142
16. Rodzaj oraz kwoty pozycji wpływających na aktywa, zobowiązania, kapitał, wynik finansowy netto lub przepływy środków pieniężnych, które są nietypowe ze względu na ich rodzaj, wielkość lub wywierany wpływ.....	142
17. Rodzaj oraz kwoty zmian wartości szacunkowych kwot, które były podawane w poprzednich okresach śródrocznych bieżącego roku obrotowego lub zmiany wartości szacunkowych podawanych w poprzednich latach obrotowych, jeśli wywierają one istotny wpływ na bieżący okres śródroczny	142
18. Wyplacone dywidendy (łącznie lub w przeliczeniu na jedną akcję), z podziałem na akcje zwykłe i pozostałe akcje	142
19. Zdarzenia po dniu bilansowym.....	142

I. Śródroczne skrócone skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy BOŚ

Śródroczny skonsolidowany rachunek zysków i strat Grupy BOŚ

Działalność kontynuowana	Nota	za okres 3 miesięcy zakończony 30-06-2019 niebadane	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2019 niebadane	za okres 3 miesięcy zakończony 30-06-2018 niebadane	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2018 niebadane
Przychody z tytułu odsetek i o podobnym charakterze, w tym:	6	160 117	313 979	160 352	315 079
<i>aktywa finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu</i>		134 476	264 086	127 352	256 509
<i>aktywa wyceniane wg wartości godziwej przez inne dochody całkowite</i>		24 625	47 880	30 990	55 820
<i>aktywa finansowe wyceniane obowiązkowo wg wartości godziwej przez wynik finansowy</i>		1 016	2 013	2 010	2 750
Koszty z tytułu odsetek i o podobnym charakterze, w tym:	6	- 53 370	- 104 373	- 66 690	- 132 567
<i>zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu</i>		- 50 947	- 99 552	- 64 294	- 127 801
<i>zobowiązania finansowe wyceniane obowiązkowo wg wartości godziwej przez wynik finansowy</i>		- 2 423	- 4 821	- 2 396	- 4 766
Wynik z tytułu odsetek		106 747	209 606	93 662	182 512
Przychody z tytułu opłat i prowizji	7	34 336	70 589	33 937	70 199
Koszty z tytułu opłat i prowizji	7	- 9 070	- 18 356	- 8 788	- 17 928
Wynik z tytułu opłat i prowizji		25 266	52 233	25 149	52 271
Przychody z tytułu dywidend	8	84	5 531	5 846	5 846
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych wg wartości godziwej przez wynik finansowy (w tym należności od klientów)	9	13 935	18 888	33 321	43 988
Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych	10	290	591	1 711	1 644
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń		17	136	344	833
Wynik z pozycji wymiany		2 449	7 862	7 828	14 486
Pozostałe przychody operacyjne	11	6 475	11 830	2 828	7 750
Pozostałe koszty operacyjne	12	- 5 281	- 9 605	- 7 539	- 12 038
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości	13	- 31 121	- 39 065	- 57 289	- 66 418

Ogólne koszty administracyjne	14	- 84 153	- 195 033	- 86 926	- 186 893
Zysk brutto		34 708	62 974	18 935	43 981
Obciążenia podatkowe	15	- 7 673	- 18 855	- 1 103	- 9 802
Zysk netto		27 035	44 119	17 832	34 179

z tego przypadający na:					
<i>udziałowców jednostki dominującej</i>			44 119		34 179

Zysk na akcję przypadający udziałowcom jednostki dominującej w trakcie okresu (w zł)	16				
<i>podstawowy</i>			0,47		0,54
<i>rozwodniony</i>			0,47		0,54

Działalność zaniechana w okresie 6 miesięcy zakończonym dnia 30 czerwca 2019 roku oraz w roku 2018 nie wystąpiła.

Noty przedstawione na stronach 14 do 109 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów Grupy BOŚ

Działalność kontynuowana	za okres 3 miesięcy zakończony 30-06-2019 niebadane	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2019 niebadane	za okres 3 miesięcy zakończony 30-06-2018 niebadane	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2018 niebadane
Zysk netto	27 035	44 119	17 832	34 179
Pozycje, które mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat:	3 866	- 9 176	- 10 666	- 1 812
Wartość godziwa aktywów finansowych wycenianych wg wartości godziwej przez inne dochody całkowite brutto	4 773	- 11 328	- 13 148	- 2 237
Podatek odroczony	- 907	2 152	2 482	425
Pozycje, które nie podlegają przeklasyfikowaniu do rachunku zysków i strat:	-	-	-	-
Wartość godziwa instrumentów kapitałowych wycenianych wg wartości godziwej przez inne dochody całkowite brutto	-	-	-	-
Podatek odroczony	-	-	-	-
Przeszacowanie zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych	-	-	-	-
Podatek odroczony	-	-	-	-
Całkowity dochód ogółem	30 901	34 943	7 166	32 367
Z tego przypadający na:				
<i>udziałowców jednostki dominującej</i>	30 901	34 943	7 166	32 367

Noty przedstawione na stronach 14 do 109 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej Grupy BOŚ

Aktywa	Nota	30-06-2019 niebadane	31-12-2018
Kasa, środki w Banku Centralnym		212 505	186 736
Należności od innych banków	17	149 707	196 104
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, w tym:	18	158 963	87 761
<i>kapitałowe papiery wartościowe</i>		21 495	9 131
<i>dłużne papiery wartościowe</i>		66 806	2 903
<i>instrumenty pochodne</i>		70 662	75 727
Należności od klientów, w tym:	20	11 649 346	11 809 527
<i>wyceniane wg zamortyzowanego kosztu</i>		11 559 575	11 704 874
<i>wyceniane wg wartości godziwej przez wynik finansowy</i>		89 771	104 653
Inwestycyjne papiery wartościowe:	21	5 760 744	5 476 293
<i>kapitałowe papiery wartościowe wyceniane wg wartości godziwej przez inne dochody całkowite</i>		85 026	85 027
<i>dłużne papiery wartościowe wyceniane wg wartości godziwej przez inne dochody całkowite</i>		4 292 154	4 015 998
<i>dłużne papiery wartościowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu</i>		1 383 564	1 375 268
Wartości niematerialne		113 507	120 050
Rzeczowe aktywa trwałe		66 593	68 396
Prawo do użytkowania – leasing MSSF 16		85 650	-
Aktywa z tytułu podatku dochodowego:		95 706	99 867
<i>bieżące</i>		727	1 124
<i>odroczone</i>		94 979	98 743
Inne aktywa		186 216	206 291
Aktywa razem		18 478 937	18 251 025

Noty przedstawione na stronach 14 do 109 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Zobowiązania	Nota	30-06-2019 niebadane	31-12-2018
Zobowiązania wobec Banku Centralnego oraz innych banków		551 783	571 784
Pochodne instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu	18	60 087	54 336
Pochodne instrumenty zabezpieczające		29 386	18 298
Zobowiązania wobec klientów	22	14 857 991	14 799 109
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	23	46 590	46 590
Zobowiązania podporządkowane	24	371 535	370 672
Rezerwy	25	32 754	35 773
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego:		1 671	4 972
<i>bieżące</i>		1 034	4 497
<i>odroczone</i>		637	475
Zobowiązania z tyt. leasingu MSSF 16		87 662	-
Pozostałe zobowiązania		266 912	211 925
Zobowiązania razem		16 306 371	16 113 459

Kapitały	Nota	30-06-2019 niebadane	31-12-2018
Kapitał własny przypadający na udziałowców jednostki dominującej:			
Kapitał podstawowy:	26	1 461 036	1 461 036
<i>Kapitał zakładowy</i>		929 477	929 477
<i>Akcje własne</i>		-1 292	-1 292
<i>Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej</i>		532 851	532 851
Kapitał z aktualizacji wyceny		48 214	57 390
Zyski zatrzymane		663 316	619 140
Kapitał własny razem		2 172 566	2 137 566
Kapitał własny i zobowiązania razem		18 478 937	18 251 025

Noty przedstawione na stronach 14 do 109 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym Grupy BOŚ

	Kapitał przypadający na akcjonariuszy Banku								Razem kapitał własny
	Kapitał podstawowy			Zyski zatrzymane					
	Kapitał zakładowy	Akcje własne	Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostały kapitał zapasowy	Pozostałe kapitały rezerwowe	Fundusz ogólnego ryzyka	Niepodzielony wynik finansowy	
Stan na 01-01-2019	929 477	- 1 292	532 851	57 390	624 393	23 605	48 302	- 77 160	2 137 566
Zysk netto	-	-	-	-	-	-	-	44 119	44 119
Inne dochody całkowite	-	-	-	- 9 176	-	-	-	-	- 9 176
Całkowity dochód ogółem	-	-	-	- 9 176	-	-	-	44 119	34 943
Wynik na sprzedaży zreklasyfikowanych wg MSSF 9 papierów wartościowych	-	-	-	-	-	-	-	57	57
Podział wyniku, w tym:	-	-	-	-	65 012	-	-	- 65 012	-
Przeniesienie wyniku na pozostałe kapitały	-	-	-	-	65 012	-	-	- 65 012	-
Stan na 30-06-2019	929 477	- 1 292	532 851	48 214	689 405	23 605	48 302	- 97 996	2 172 566
Stan na 01-01-2018	628 732	- 1 292	532 851	59 652	594 874	23 605	48 302	- 112 005	1 774 719
Zysk netto	-	-	-	-	-	-	-	63 728	63 728
Inne dochody całkowite	-	-	-	- 2 262	-	-	-	-	- 2 262
Całkowity dochód ogółem	-	-	-	- 2 262	-	-	-	63 728	61 466
Wynik na sprzedaży zreklasyfikowanych wg MSSF 9 papierów wartościowych	-	-	-	-	-	-	-	2 223	2 223
Emisja akcji serii V	300 745	-	-	-	-	-	-	-	300 745
Koszty emisji akcji	-	-	-	-	-	-	-	- 1 587	- 1 587
Podział wyniku, w tym:	-	-	-	-	29 519	-	-	- 29 519	-
Przeniesienie wyniku na pozostałe kapitały	-	-	-	-	36 482	-	-	- 36 482	-
Pokrycie kosztów emisji akcji serii U	-	-	-	-	- 6 963	-	-	6 963	-
Stan na 31-12-2018	929 477	- 1 292	532 851	57 390	624 393	23 605	48 302	- 77 160	2 137 566

Stan na 01-01-2018	628 732	- 1 292	532 851	59 652	594 874	23 605	48 302	- 112 005	1 774 719
Zysk netto	-	-	-	-	-	-	-	34 179	34 179
Inne dochody całkowite	-	-	-	- 1 812	-	-	-	-	- 1 812
Całkowity dochód ogółem	-	-	-	- 1 812	-	-	-	34 179	32 367
Wynik na sprzedaży zreklasyfikowanych wg MSSF 9 papierów wartościowych	-	-	-	-	-	-	-	2 224	2 224
Podział wyniku, w tym:	-	-	-	-	29 519	-	-	- 29 519	-
Przeniesienie wyniku na pozostałe kapitały	-	-	-	-	36 482	-	-	- 36 482	-
Pokrycie kosztów emisji akcji serii U	-	-	-	-	- 6 963	-	-	6 963	-
Stan na 30-06-2018	628 732	- 1 292	532 851	57 840	624 393	23 605	48 302	- 105 121	1 809 310

Udziały niekontrolujące w okresie 6 miesięcy zakończonym dnia 30 czerwca 2019 roku oraz w roku 2018 nie wystąpiły.

Noty przedstawione na stronach 14 do 109 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych Grupy BOŚ

Metoda pośrednia	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2019 niebadane	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2018 niebadane
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ		
Zysk brutto	62 974	43 981
Korekty razem:	133 137	1 175 256
Amortyzacja	19 318	19 747
Odsetki z działalności inwestycyjnej	- 36 547	-
Zysk / Strata na działalności inwestycyjnej	- 136	19
Odsetki z działalności finansowej	9 551	25 112
Dywidendy otrzymane:	- 5 531	- 5 846
<i>od papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu</i>	84	50
<i>od inwestycyjnych papierów wartościowych</i>	5 447	5 796
Zmiana stanu:	156 892	1 147 411
<i>należności od innych banków</i>	- 13 689	- 28 724
<i>papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu</i>	- 76 267	- 17 823
<i>aktywów i zobowiązań z tytułu wyceny pochodnych i zabezpieczających instrumentów finansowych</i>	21 904	94 462
<i>inwestycyjnych papierów wartościowych</i>	- 47 655	105 155
<i>należności od klientów</i>	160 181	292 529
<i>prawa do użytkowania – leasing MSSF 16</i>	- 85 650	-
<i>innych aktywów i podatku dochodowego</i>	19 693	77 469
<i>zobowiązań wobec Banku Centralnego i innych banków</i>	- 20 001	52 858
<i>zobowiązań wobec klientów</i>	58 882	679 748
<i>rezerw</i>	- 3 019	10 504
<i>zobowiązań z tytułu leasingu MSSF 16</i>	87 662	-
<i>pozostałych zobowiązań i podatku dochodowego</i>	54 851	- 118 767
Zapłacony podatek dochodowy	- 15 941	- 17 033
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	196 111	1 219 237

PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE Z DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ		
Wpływy	28 586	2
Zbycie rzeczowych aktywów trwałych	335	2
Odsetki otrzymane od papierów wartościowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu	28 251	-
Wydatki	- 10 555	- 14 317
Nabycie wartości niematerialnych	- 6 499	- 12 034
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych	- 4 056	- 2 283
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	18 031	- 14 315
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ		
Wpływy	-	-
Wydatki	- 8 688	- 728 667
Wykup obligacji emitowanych przez Grupę BOŚ	-	- 700 000
Odsetki zapłacone od obligacji emitowanych przez Grupę BOŚ, w tym:	- 8 688	- 28 667
<i>obligacje podporządkowane</i>	- 7 904	- 14 675
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	- 8 688	- 728 667
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE NETTO, RAZEM	205 454	476 255
BILANSOWA ZMIANA STANU ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH I EKWIWALENTÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH	205 454	476 255
ŚRODKI PIENIĘŻNE I EKWIWALENTY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NA POCZĄTEK OKRESU	1 733 481	2 530 339
ŚRODKI PIENIĘŻNE I EKWIWALENTY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NA KONIEC OKRESU	1 938 935	3 006 594
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych o ograniczonej możliwości dysponowania	197 190	464 746

Noty przedstawione na stronach 14 do 109 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Dodatkowe noty objaśniające do śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

1. Podstawowe informacje o Banku Ochrony Środowiska S.A. i Grupie Kapitałowej Banku Ochrony Środowiska S.A.

1.1. Bank Ochrony Środowiska S.A.

Jednostką dominującą Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. (dalej: Grupa BOŚ) jest Bank Ochrony Środowiska S.A. (dalej: Bank lub BOŚ S.A. lub jednostka dominująca). Bank Ochrony Środowiska S.A. z siedzibą w Warszawie przy ul. Żelaznej 32 został utworzony na podstawie decyzji Prezesa Narodowego Banku Polskiego (NBP) Nr 42 z dnia 15 września 1990 roku i aktu notarialnego z dnia 28 września 1990 roku o utworzeniu Banku. Bank jest wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego Sądu Rejonowego dla miasta stołecznego Warszawy XII Wydział Gospodarczy pod numerem KRS 0000015525 oraz posiada numer statystyczny REGON 006239498.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) działalność Banku została zaklasyfikowana jako PKD 6419Z.

Czas trwania jednostki dominującej jest nieoznaczony.

Podstawowym celem Grupy BOŚ jest efektywne gospodarowanie kapitałami akcjonariuszy i środkami pieniężnymi powierzonymi przez klientów, zapewniające dochodowość działalności i bezpieczeństwo powierzonych środków.

Przedmiotem działalności Grupy BOŚ jest wykonywanie czynności bankowych, w tym: gromadzenie środków pieniężnych, udzielanie kredytów, dokonywanie rozliczeń pieniężnych, wykonywanie innych usług bankowych, a także świadczenie innych usług finansowych oraz usług konsultacyjno-doradczych.

Grupa BOŚ realizuje swoją misję przede wszystkim poprzez:

- 1) świadczenie usług bankowych na rzecz klientów segmentu indywidualnego i instytucjonalnego, w szczególności między innymi realizujących przedsięwzięcia proekologiczne lub działających w branży ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz dla osób ceniących styl życia Eko,
- 2) efektywne uczestnictwo w dystrybucji środków przeznaczonych na inwestycje w ochronę środowiska i zrównoważony rozwój w Polsce.

Od dnia 24 stycznia 1997 roku decyzją Zarządu Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW), akcje Banku zostały dopuszczone do obrotu na GPW w Warszawie i zakwalifikowane do działu finanse – sektor bankowy.

Niniejsze śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy BOŚ za okres sześciu miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2019 roku zostało w dniu 12 sierpnia 2019 roku zatwierdzone przez Zarząd jednostki dominującej do publikacji na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie w dniu 13 sierpnia 2019 roku.

1.2. Wykaz akcjonariuszy Banku Ochrony Środowiska S.A.

Na dzień 30 czerwca 2019 roku struktura akcjonariuszy posiadających bezpośrednio i pośrednio przez podmioty zależne co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Banku:

Akcjonariusz	30-06-2019 niebadane		31-12-2018	
	Liczba głosów na WZ (akcji)	% udział w ogólnej liczbie głosów na WZ (w kapitale zakładowym)	Liczba głosów na WZ (akcji)	% udział w ogólnej liczbie głosów na WZ (w kapitale zakładowym)
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	53 951 960	58,05%	53 951 960	58,05%
Fundusz Inwestycji Polskich Przedsiębiorstw Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych	8 000 000	8,61%	8 000 000	8,61%
Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych	5 148 000	5,54%	5 148 000	5,54%

1.3. Wykaz jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. objętych konsolidacją.

Wykaz jednostek zależnych Grupy BOŚ objętych konsolidacją na dzień 30 czerwca 2019 roku:

Lp.	Jednostki podporządkowane	Siedziba	Udział % w kapitale Spółki na dzień	Udział % w głosach na dzień	Metoda konsolidacji
Jednostki bezpośrednio zależne					
1.	Dom Maklerski BOŚ S.A.	Warszawa	100%	100%	Konsolidacja metodą pełną
2.	BOŚ Eko Profit S.A.	Warszawa	100%	100%	Konsolidacja metodą pełną
Jednostka pośrednio zależna (podmiot zależny od BOŚ Eko Profit S.A.)					
1.	MS Wind sp. z o. o.	Warszawa	100%	100%	Konsolidacja metodą pełną

Dom Maklerski BOŚ S.A. – to jednostka bezpośrednio zależna, prowadząca działalność na rynku kapitałowym, w szczególności świadcząca usługi maklerskie;

BOŚ Eko Profit S.A. – to jednostka bezpośrednio zależna, prowadząca działalność leasingową w zakresie finansowania projektów o charakterze ekologicznym oraz działalność finansową i doradczą, uzupełniającą ofertę usługową Banku;

MS Wind Sp. z o.o. – to jednostka pośrednio zależna (100% zaangażowanie BOŚ Eko Profit S.A.), prowadząca działalność w zakresie realizacji projektu farm wiatrowych.

Na dzień 30 czerwca 2019 roku udział Banku w kapitale zakładowym spółek oraz udział w głosach na walnym zgromadzeniu tych spółek wynosił:

- w Domu Maklerskim BOŚ S.A. 100%,
- w BOŚ Eko Profit S.A. 100%,
- w MS Wind sp. z o.o. 100%.

I.4. Skład osobowy Zarządu oraz Rady Nadzorczej BOŚ S.A.

Skład Zarządu Banku

Na dzień 30 czerwca 2019 roku skład Zarządu Banku przedstawiał się następująco:

- Bogusław Adam Białowqs, Prezes Zarządu
- Arkadiusz Garbarczyk, Wiceprezes – pierwszy zastępca Prezesa Zarządu
- Emil Stanisław Ślqzak, Członek Rady Nadzorczej delegowany do czasowego pełnienia obowiązków Członka Zarządu.

Na dzień 01 stycznia 2019 roku skład Zarządu Banku przedstawiał się następująco:

- Bogusław Adam Białowqs, Prezes Zarządu
- Arkadiusz Garbarczyk, Wiceprezes – pierwszy zastępca Prezesa Zarządu
- Konrad Raczkowski, Wiceprezes Zarządu.

Zmiany w składzie Zarządu w I półroczu 2019 roku:

- w dniu 18 czerwca 2019 roku Konrad Raczkowski złożył oświadczenie o rezygnacji z funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku z dniem 18 czerwca 2019 roku;
- Rada Nadzorcza, na posiedzeniu w dniu 18 czerwca 2019 roku, podjęła uchwałę o delegowaniu Członka Rady Nadzorczej Pana Emila Stanisława Ślqzaka do czasowego pełnienia obowiązków Członka Zarządu (nie dłużej niż do dnia 18 września 2019 roku).

Do dnia sporządzenia niniejszej informacji skład Zarządu Banku nie zmienił się.

Na posiedzeniu w dniu 02 lipca 2019 roku Rada Nadzorcza podjęła uchwałę o wszczęciu postępowania kwalifikacyjnego na stanowisko Wiceprezesa Zarządu.

Skład Rady Nadzorczej Banku

Na dzień 30 czerwca 2019 roku skład Rady Nadzorczej przedstawiał się następująco:

- Wojciech Piotr Wardacki – Przewodniczący
- Katarzyna Danuta Lewandowska – Wiceprzewodniczący
- Andrzej Grzegorz Matysiak – Sekretarz

Członkowie

- Iwona Beata Duda
- Janina Kazimiera Goss
- Ireneusz Purgacz
- Radosław Paweł Rasala
- Piotr Sadownik
- Paweł Sałek
- Emil Stanisław Ślqzak (delegowany do czasowego pełnienia obowiązków Członka Zarządu – nie dłużej niż do dnia 18 września 2019 roku).

Na dzień 01 stycznia 2019 roku skład Rady Nadzorczej przedstawiał się następująco:

- Wojciech Piotr Wardacki – Przewodniczący
- Andrzej Grzegorz Matysiak – Wiceprzewodniczący
- Emil Stanisław Ślęzak – Sekretarz

Członkowie

- Iwona Beata Duda
- Janina Kazimiera Goss
- Piotr Sadownik
- Marian Szolucha
- Dariusz Józef Wasilewski

W okresie od 01 stycznia 2019 roku do dnia dzisiejszego w składzie Rady Nadzorczej miały miejsce następujące zmiany:

W dniu 18 czerwca 2019 roku zakończyła się X kadencja Rady Nadzorczej. Zwołane na ten dzień Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku:

- powołało do składu Rady Nadzorczej XI kadencji dotychczasowych sześciu członków Rady Nadzorczej, tj.:
  - Iwonę Beatę Dudę
  - Janinę Kazimierę Goss
  - Andrzeja Grzegorza Matysiaka
  - Piotra Sadownika
  - Emila Stanisława Ślęzaka
  - Wojciecha Piotra Wardackiego
- powołało czterech nowych członków Rady Nadzorczej, tj.:
  - Katarzynę Danutę Lewandowską
  - Ireneusza Purgacza
  - Radosława Pawła Rasalę
  - Pawła Sałka.

Do dnia sporządzenia niniejszej informacji skład Rady Nadzorczej nie zmienił się.

2. Sezonowość lub cykliczność działalności w okresie śródrocznym

W działalności Grupy BOŚ nie występują istotne zjawiska podlegające wahaniom sezonowym lub mające charakter cykliczny.

Wpływ na wyniki działalności Domu Maklerskiego ma koniunktura giełdowa.

3. Informacje o przyjętych zasadach (polityce) rachunkowości przy sporządzaniu śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

3.1. Podstawa sporządzenia i oświadczenie o zgodności

Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy BOŚ obejmuje:

- 1) śródroczny skonsolidowany rachunek zysków i strat za okres 6 miesięcy, zakończony dnia 30 czerwca 2019 roku oraz dane porównawcze za okres 6 miesięcy, zakończony dnia 30 czerwca 2018 roku, a także dane za okres 3 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2019 roku oraz dane porównawcze za okres 3 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2018 roku (które nie były przedmiotem przeglądu ani badania biegłego rewidenta),
- 2) śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2019 roku dane porównawcze za okres 6 miesięcy, zakończony dnia 30 czerwca 2018 roku, a także dane za okres 3 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2019 roku oraz dane porównawcze za okres 3 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2018 roku (które nie były przedmiotem przeglądu ani badania biegłego rewidenta),
- 3) śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 30 czerwca 2019 roku oraz dane porównawcze na dzień 31 grudnia 2018 roku,
- 4) śródroczne skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2019 roku oraz dane porównawcze za okres 6 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku,
- 5) śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2019 roku oraz dane porównawcze za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2018 roku,
- 6) dodatkowe noty objaśniające.

Niniejsze śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest sporządzone w złotych polskich (zł), w zaokrągleniu do tysiąca złotych (tys. zł).

Niniejsze roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) w wersji zatwierdzonej przez Unię Europejską (UE), obowiązującymi na dzień sprawozdawczy tj. 30 czerwca 2019 roku, przy zastosowaniu takich samych zasad rachunkowości dla każdego z okresów z zachowaniem koncepcji kosztu historycznego, za wyjątkiem następujących pozycji wycenianych wg wartości godziwej:

Sposób ujęcia zmian wartości godziwej przez:

Instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu	wynik finansowy
Pochodne instrumenty finansowe zabezpieczające wartość godziwą	wynik finansowy
Należności od klientów, których przepływy pieniężne nie spełniają testu przepływów pieniężnych	wynik finansowy
Inwestycyjne dłużne papiery wartościowe utrzymywane w modelu biznesowym, którego celem jest uzyskanie kontraktowych przepływów pieniężnych lub sprzedaż	inne dochody całkowite
Inwestycyjne kapitałowe papiery wartościowe	inne dochody całkowite

Dom Maklerski BOŚ S.A., BOŚ Eko Profit S.A. oraz MS Wind sp. z o.o. sporządzają sprawozdania finansowe zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF), w wersji zatwierdzonej przez Unię Europejską (UE).

Niniejsze śródroczne skrócone skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy BOŚ oraz śródroczne skrócone sprawozdanie finansowe Banku za okres 6 miesięcy zakończony 30 czerwca 2019 roku nie obejmuje wszystkich ujawnień wymaganych w rocznych sprawozdaniach finansowych i należy je czytać razem z rocznymi sprawozdaniami finansowymi Grupy BOŚ i Banku, sporządzonymi za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2018 roku.

W niniejszym śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym zastosowano takie same zasady rachunkowości, jakie zastosowano przy sporządzaniu rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy BOŚ za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku, z wyjątkiem zastosowanych z dniem 01 stycznia 2019 roku zmian wynikających z MSSF 16.

Inne standardy i interpretacje oraz zmiany, które zostały po raz pierwszy zastosowane w roku 2019 nie miały istotnego wpływu na niniejsze sprawozdania finansowe Grupy BOŚ i Banku.

3.2. Standardy i interpretacje oraz zmiany do standardów, które zostały po raz pierwszy zastosowane w 2019 roku

MSSF	Charakter zmian	Obowiązujące od	Wpływ na Bank
MSSF 16 Leasing	Nowy standard ustanawia zasady ujęcia, wyceny, prezentacji oraz ujawnień dotyczących leasingu. Wszystkie transakcje leasingu skutkują uzyskaniem przez leasingobiorcę prawa do użytkowania aktywa oraz zobowiązania z tytułu obowiązku zapłaty. Tym samym, MSSF 16 znosi klasyfikację leasingu operacyjnego i leasingu finansowego zgodnie z MSR 17 i wprowadza jeden model dla ujęcia księgowego leasingu przez leasingobiorcę. Leasingobiorca będzie zobowiązany ująć: (a) aktywa i zobowiązania dla wszystkich transakcji leasingu zawartych na okres powyżej 12 miesięcy, za wyjątkiem sytuacji, gdy dane aktywo jest niskiej wartości; oraz (b) amortyzację leasingowanego aktywa odrębnie od odsetek od zobowiązania leasingowego w sprawozdaniu z wyników. MSSF 16 w znacznej części powtarza regulacje z MSR 17 dotyczące ujęcia księgowego leasingu przez leasingodawcę. W konsekwencji, leasingodawca kontynuuje klasyfikację w podziale na leasing operacyjny i leasing finansowy oraz odpowiednio różnicuje ujęcie księgowe.	01 stycznia 2019 roku	Opis stanu wdrożenia standardu przedstawiono poniżej
Zmiany do MSSF 9 Instrumenty finansowe	Zmiany do MSSF 9 wprowadzają zapisy w odniesieniu do kontraktów z opcją przedpłaty, w których pożyczkodawca może być zmuszony do zaakceptowania kwoty przedpłaty, która jest znacznie niższa niż niespłacone kwoty kapitału i odsetek. Taka kwota przedpłaty mogłaby stanowić płatność dla kredytobiorcy od pożyczkodawcy, a nie rekompensatę od kredytobiorcy dla kredytodawcy. Taki składnik aktywów finansowych będzie kwalifikował się do wyceny według zamortyzowanego kosztu lub według wartości godziwej poprzez inne całkowite dochody, aczkolwiek ujemna rekompensata musi stanowić uzasadnioną rekompensatę za wcześniejszą spłatę kontraktu.	01 stycznia 2019 roku	Zmiana nie miała istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe
Zmiany do MSR 28 Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach: wycena inwestycji długoterminowych	Zmiany doprecyzowują, że MSSF 9 Instrumenty Finansowe stosuje się w odniesieniu do długoterminowych inwestycji w jednostce stowarzyszonej lub wspólnym przedsięwzięciu, do których nie stosuje się metody praw własności, a które co do zasady stanowią część inwestycji netto w jednostce stowarzyszonej lub wspólnym przedsięwzięciu (inwestycje długoterminowe). Powyższe wyjaśnienie wskazuje, że model oczekiwanych strat kredytowych wynikający z MSSF 9 ma zastosowanie do ww. inwestycji długoterminowych. Rada dodatkowo doprecyzowała, że stosując MSSF 9, podmiot nie uwzględnia jakichkolwiek strat jednostek stowarzyszonych lub wspólnych przedsięwzięć ani strat z tytułu utraty należności wynikających z inwestycji netto ujmowanych jako korekty inwestycji netto w jednostce stowarzyszonej lub wspólnych przedsięwzięciu, które wynikają z zastosowania	01 stycznia 2019 roku	Zmiana nie miała istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe

	MSR 28 Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach.		
KIMSF 23 Niepewność związana z ujęciem podatku	Interpretacja wyjaśnia, w jaki sposób należy stosować wymogi w zakresie ujmowania i wyceny zawarte w MSR 12 "Podatek dochodowy" w przypadku, gdy występuje niepewność, co do sposobu ujęcia podatku dochodowego. Interpretacja KIMSF 23 w szczególności określa, jeżeli jest niepewność w ujmowaniu podatku dochodowego, czy i kiedy jednostka powinna analizować niepewne pozycje podatkowe oddzielnie, jakie są założenia jednostki dotyczące możliwości kontroli przez organy podatkowe, sposób w jaki jednostka określa dochód do opodatkowania (stratę) podatkową, podstawę opodatkowania, niewykorzystane straty podatkowe, stopy podatkowe, a także w jaki sposób jednostka ujmuje zmiany w faktach i okolicznościach. Zgodnie z interpretacją, skutki niepewności należy zmierzyć albo metodą najbardziej prawdopodobnej kwoty, albo metodą przewidywanej wartości.	01 stycznia 2019 roku	Zmiana nie miała istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe
Zmiany do MSR 19 Świadczenia pracownicze	Zmiany do MSR 19 obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie. Poprawki do standardu określają wymogi związane z ujęciem księgowym modyfikacji, ograniczenia lub rozliczenia programu określonych świadczeń.	01 stycznia 2019 roku	Zmiana nie miała istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe

Nowy standard MSSF 16 ustanawia zasady ujęcia, wyceny, prezentacji oraz ujawnień dotyczących leasingu. Wszystkie transakcje leasingu skutkują uzyskaniem przez leasingobiorcę prawa do użytkowania aktywa oraz zobowiązania z tytułu obowiązku zapłaty. Tym samym, MSSF 16 zniósł klasyfikację leasingu operacyjnego i leasingu finansowego zgodnie z MSR 17 i wprowadził jeden model dla ujęcia księgowego leasingu przez leasingobiorcę.

MSSF 16 został opublikowany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 13 stycznia 2016 roku, zatwierdzony przez Unię Europejską 31 października 2017 roku i ma zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 01 stycznia 2019 roku lub później.

Identyfikacja umów leasingu zgodnie z MSSF 16 wykorzystuje zasadę sprawowania kontroli. Umowa jest kwalifikowana jako umowa leasingu, jeżeli leasingobiorca kontroluje przekazywany składnik aktywów w zamian za wynagrodzenie przez określony czas. MSSF 16 wprowadza nowe zasady ujmowania leasingu. Główną zmianą jest wyeliminowanie klasyfikacji leasingu na leasing operacyjny i leasing finansowy w przypadku leasingobiorcy i wprowadzenie jednego modelu rachunkowego leasingu. Leasingodawca kontynuuje klasyfikację umów leasingowych jako leasing operacyjny lub leasing finansowy.

Grupa BOŚ jako leasingobiorca ujmuje leasing w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, jako składnik aktywów stanowiących prawo do użytkowania i odpowiadające mu zobowiązanie w dniu, w którym przedmiot leasingu jest dostępny do użytkowania. Każda płatność leasingowa jest alokowana pomiędzy zmniejszenie zobowiązania i koszt finansowy. Koszt finansowy jest ujmowany w rachunku zysków i strat przez okres leasingu. Składnik aktywów związanych z prawem do użytkowania jest amortyzowany metodą liniową.

Zgodnie z MSSF 16 Grupa BOŚ jako leasingobiorca ujęła w księgach na dzień 01 stycznia 2019 roku zobowiązania z tytułu leasingu wynikające z umów w kwocie 74 174 tys. zł, które wcześniej zostały

sklasyfikowane jako "leasing operacyjny" zgodnie z zasadami MSR 17 Leasing. Zobowiązania te zostały wycenione w wartości bieżącej przyszłych opłat leasingowych, zdyskontowanych przy użyciu krańcowej stopy procentowej Grupy BOŚ na dzień 01 stycznia 2019 roku.

Prawa do użytkowania aktywów na podstawie umów leasingu zostały wycenione w kwocie równej zobowiązaniom z tytułu leasingu, tj. w kwocie 74 174 tys. zł.

Stosując po raz pierwszy MSSF 16, Grupa BOŚ zastosowała następujące praktyczne rozwiązania dopuszczone przez standard:

- 1) zastosowanie jednej stopy dyskontowej do portfela umów leasingowych o stosunkowo podobnych cechach,
- 2) wykluczenie początkowych kosztów bezpośrednich w celu pomiaru wartości aktywów związanych z prawem do użytkowania na dzień wdrożenia standardu,
- 3) wykorzystanie osądu w określaniu pozostałego okresu leasingu, jeżeli umowa zawiera opcje przedłużenia lub rozwiązania umowy najmu,
- 4) wyłączenia jakie dopuszcza standard MSSF 16 dotyczące:
  - a) korzystania z aktywa o niskiej wartości,
  - b) korzystania z aktywa przez okres nie dłuższy niż 12 miesięcy.

Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego ujawnione na 31-12-2018	87 610
Dyskonto oszacowane przy zastosowaniu krańcowej stopy procentowej dla Grupy BOŚ	-10 472
(Zmniejszenia): leasing krótkoterminowy ujmowany liniowo jako koszt	-2 442
(Zmniejszenia): leasing o niskiej wartości rozpoznawany liniowo jako koszt	-394
Zobowiązania z tytułu leasingu na 01-01-2019	74 174

Wdrożenie z dniem 01 stycznia 2019 roku nowego standardu MSSF 16 wpłynęło na zwiększenie sumy bilansowej o kwotę 74,1 mln., natomiast nie miało wpływu na zyski zatrzymane oraz poziom kapitału własnego Grupy BOŚ.

3.3. Nowe standardy i interpretacje oraz zmiany do standardów lub interpretacji, które mogą mieć zastosowanie, a nie są jeszcze obowiązujące i nie zostały wcześniej wprowadzone

MSSF	Charakter zmian	Obowiązujące od	Wpływ na Bank
Założenia koncepcyjne sprawozdawczości finansowej.	Założenia koncepcyjne zostały opublikowane przez RMSR w marcu 2018 roku. Jest to dokument, który przedstawia w kompleksowy sposób zagadnienia dotyczące sprawozdawczości finansowej, zasady wyznaczania standardów i wytyczne dla podmiotów opracowujących spójne polityki rachunkowości oraz ułatwia zrozumienie i interpretację standardów. Założenia koncepcyjne obejmują nowe pojęcia, zaktualizowane definicje i kryteria ujmowania aktywów i zobowiązań oraz objaśnienia istotnych pojęć. Dokument składa się z 8 rozdziałów. Założenia koncepcyjne zostały opublikowane wraz z uzasadnieniem zmian. Rada opublikowała ponadto odrębny dokument pt. "Zmiany do odniesień do Założeń koncepcyjnych w Standardach MSSF" (Amendments to References to the Conceptual Framework in IFRS Standards), który przedstawia zmiany do standardów w celu aktualizacji odniesień do Założeń koncepcyjnych. W większości przypadków zaktualizowano odniesienia w standardach w celu odzwierciedlenia odniesień do Założeń koncepcyjnych. Wprowadzono zwolnienia dla dwóch standardów w zakresie opracowywania polityk rachunkowości w odniesieniu do sald z regulowanej działalności, tj. MSSF 3 Połączenia jednostek gospodarczych oraz MSR 8 Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów. Założenia obowiązują ze skutkiem natychmiastowym w przypadku RMSR i Komitetu ds. Interpretacji MSSF.	01 stycznia 2020 roku lub po tej dacie	Zmiana nie będzie miała istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe
Zmiany do MSSF 3 Połączenia przedsięwzięć	W wyniku zmiany do MSSF 3 zmodyfikowana została definicja "przedsięwzięcia". Aktualnie wprowadzona definicja została zawężona i prawdopodobnie spowoduje, że więcej transakcji przejęć zostanie zakwalifikowanych jako nabycie aktywów.	01 stycznia 2020 roku	Zmiana nie będzie miała istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe
MSR 1 Prezentacja sprawozdań finansowych oraz MSR 8 Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów	Rada opublikowała nową definicję terminu "istotność". Zmiany do MSR 1 i MSR 8 doprecyzowują definicję istotności i zwiększają spójność pomiędzy standardami.	01 stycznia 2020 roku	Zmiana nie będzie miała istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe

<p>MSSF 17 Ubezpieczenia</p>	<p>MSSF 17 "Umowy ubezpieczeniowe" został wydany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 18 maja 2017 roku i obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2021 roku lub po tej dacie. Nowy MSSF 17 Umowy ubezpieczeniowe zastąpi obecnie obowiązujący MSSF 4, który zezwala na różnorodną praktykę w zakresie rozliczania umów ubezpieczeniowych. MSSF 17 zmieni rachunkowość wszystkich podmiotów, które zajmują się umowami ubezpieczeniowymi i umowami inwestycyjnymi, jako że definiuje on nowe podejście do rozpoznawania, wyceny, prezentacji i ujawniania umów ubezpieczeniowych. Głównym celem MSSF 17 jest zagwarantowanie przejrzystości oraz porównywalności sprawozdań finansowych ubezpieczycieli.</p>	<p>01 stycznia 2021 roku</p>	<p>Zmiana nie będzie miała istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe</p>
<p>Zmiany do MSSF 10 i MSR 28</p>	<p>Zmiany do MSSF 10 i MSR 28 dotyczą sprzedaży lub wniesienia aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostkami stowarzyszonymi lub wspólnymi przedsiębiorstwami. Zmiany rozwiązują problem aktualnej niespójności pomiędzy MSSF 10 a MSR 28. Ujęcie księgowo zależy od tego, czy aktywa niepieniężne sprzedane lub wniesione do jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsiębiorstwa stanowią "biznes" (ang. business). W przypadku, gdy aktywa niepieniężne stanowią "biznes", inwestor wykaże pełny zysk lub stratę na transakcji. Jeżeli zaś aktywa nie spełniają definicji biznesu, inwestor ujmuje zysk lub stratę z wyłączeniem części stanowiącej udziały innych inwestorów. Zmiany zostały opublikowane 11 września 2014 roku.</p>	<p>Nie została ustalona przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości</p>	<p>Zmiana nie będzie miała istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe</p>
<p>Zmiany do MSSF 2015–2017</p>	<p>Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości opublikowała w grudniu 2017 roku "Roczne zmiany MSSF 2015–2017", które wprowadzają zmiany do 4 standardów: MSSF 3 "Połączenia przedsiębiorstw", MSSF 11 "Wspólne ustalenia umowne", MSR 12 "Podatek dochodowy" oraz MSR 23 "Koszty finansowania zewnętrznego". Poprawki zawierają wyjaśnienia oraz doprecyzowują wytyczne standardów w zakresie ujmowania oraz wyceny.</p>		

3.4. Kontynuacja działalności

Ze względu na powstanie straty bilansowej w 2015 roku oraz w związku wymaganiami określonymi w art.142 Prawa bankowego, w dniu 30 marca 2016 roku Bank przekazał do Komisji Nadzoru Finansowego zatwierdzony przez Radę Nadzorczą Banku, Program Postępowania Naprawczego BOŚ S.A. (PPN). Komisja Nadzoru Finansowego zaakceptowała wyżej wymieniony program z uwzględnieniem uwag i informacji Komisji, przedstawionych w piśmie przesłanym do Banku w dniu 14 grudnia 2016 roku.

Bank przeprowadził podwyższenie kapitału zakładowego w 2016 roku o 400 mln zł i w 2018 roku o kwotę 300,7 mln zł.

W dniu 23 lutego 2018 roku Bank złożył do KNF zaktualizowaną wersję PPN. Weryfikacja PPN wynikała z braku spełnienia warunków brzegowych dokumentu zaakceptowanego przez KNF w grudniu 2016 roku, co oznaczało konieczność ponownej analizy założeń przyjętych w obszarze modelu biznesowego oraz kosztów ryzyka. Zmiany dotyczyły głównie modyfikacji modelu biznesowego Banku – w kierunku specjalizacji zgodnej z misją Banku, weryfikacji ścieżki odpisów w zakresie obszaru ryzyka kredytowego związanej z korektą modelu biznesowego oraz aktualizacji elementów związanych z adekwatnością kapitałową.

Komisja Nadzoru Finansowego zaakceptowała zaktualizowaną wersję PPN w dniu 24 maja 2018 roku.

Okres realizacji działań restrukturyzacyjnych realizowanych przez Bank w ramach PPN został określony na lata 2018 – 2021. Bank opracował Ramową Strategię działania BOŚ S.A., przy zachowaniu spójności z PPN pod względem założeń, kierunków i planowanych do osiągnięcia celów.

Główne założenia Strategii zostały przekazane do publicznej wiadomości w formie raportu bieżącego w dniu 20 kwietnia 2016 roku, natomiast raport dot. modyfikacji Głównych założeń Strategii w dniu 22 marca 2018 roku, a w dniu 28 listopada 2018 roku raport bieżący o aktualizacji Strategii. Punktem wyjścia do aktualizacji Strategii były sprzyjające uwarunkowania rynkowe i makroekonomiczne, a także zmiana modelu biznesowego Banku.

W aktualizacji Ramowej Strategii Rozwoju BOŚ zakłada się:

- ewolucję modelu biznesowego w kierunku koncentracji na bankowości instytucjonalnej, w szczególności małych i średnich przedsiębiorstwach, przy jednoczesnym sprofilowaniu oferty dla Klientów indywidualnych – związanej ze specjalizacją w zakresie ekologii i wykorzystaniem potencjału na rynku finansowania przedsięwzięć proekologicznych,
- przejście z etapu działań stabilizacyjnych i naprawczych mających miejsce w latach 2016–2018 do etapu rozwoju biznesu, związanego z implementacją nowego modelu biznesowego oraz nowej roli Banku w rządowych działaniach na rzecz ochrony środowiska,
- wykorzystanie sprzyjających czynników wzrostu inwestycji proekologicznych, poprzez finansowanie projektów proekologicznych i sprawną dystrybucję środków przeznaczonych na działania w zakresie ochrony środowiska i zrównoważony rozwój.

Biorąc pod uwagę opisane czynniki, na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez Grupę BOŚ w okresie co najmniej 12 miesięcy po dniu bilansowym na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania, bądź ograniczenia dotychczasowej działalności.

3.5. Korekty błędów dotyczących poprzednich okresów

W niniejszym skróconym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupa nie dokonała korekt błędów dotyczących sprawozdań finansowych za okresy poprzednie.

4. Ważniejsze oszacowania i oceny

Sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy BOŚ wymaga osądów, szacunków oraz założeń, które mają wpływ na prezentowane przychody, koszty, aktywa i zobowiązania i powiązane z nimi noty oraz ujawnienia dotyczące zobowiązań warunkowych. Niepewność co do tych założeń i szacunków może spowodować korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w przyszłości. Wymaga również stosowania własnego osądu przy stosowaniu przyjętych zasad rachunkowości.

Grupa BOŚ przyjęła założenia i szacunki na temat przyszłości na podstawie danych historycznych oraz wiedzy posiadanej podczas sporządzania skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Szacunki i założenia podlegają bieżącym przeglądom. Założenia i szacunki mogą ulec zmianie na skutek wydarzeń w przyszłości wynikających ze zmian rynkowych lub innych wydarzeń nie będących pod kontrolą Grupy BOŚ. Zmiany założeń i szacunków są rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany lub w okresie, w którym dokonano zmiany i okresach przyszłych, jeśli zmiana szacunku i założeń dotyczy okresu bieżącego i okresów przyszłych.

Grupa BOŚ ujmuje i wycenia aktywa lub zobowiązania z tytułu bieżącego i odroczonego podatku dochodowego przy zastosowaniu wymogów MSR 12 Podatek dochodowy w oparciu o zysk (stratę podatkową), podstawę opodatkowania, nierozliczone straty podatkowe, niewykorzystane ulgi podatkowe i stawki podatkowe, uwzględniając ocenę niepewności związanych z rozliczeniami podatkowymi. Gdy istnieje niepewność co do tego, czy i w jakim zakresie organ podatkowy będzie akceptował poszczególne rozliczenia podatkowe transakcji, Grupa BOŚ ujmuje te rozliczenia uwzględniając ocenę niepewności.

Grupa nie dokonała istotnych zmian w oszacowaniach i ocenach za wyjątkiem zmian dotyczących wdrożenia MSSF 16.

4.1. Aktywa finansowe

Utrata wartości należności od klientów

Bank w okresach miesięcznych dokonuje przeglądu wszystkich ekspozycji kredytowych pod kątem identyfikacji ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości oraz dokonuje pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych. Pomiar utraty wartości opiera się głównie na szacowaniu prawdopodobieństwa wystąpienia przesłanki utraty wartości na bazie analizy historycznej, oszacowaniu potencjalnych strat (parametr LGD) oraz ocenie środowiska makroekonomicznego, w którym funkcjonuje Bank.

Modele przeznaczone do szacowania odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych, zbudowane zgodnie z MSSF 9, składają się z elementów, przy wyznaczaniu których Bank wykorzystuje wszystkie dostępne informacje historyczne oraz prognozy. Przy wykorzystaniu tych modeli Bank szacuje poziom ryzyka kredytowego z możliwie najwyższą dokładnością. Oczekiwane straty kredytowe stanowią iloczyn parametrów PD, LGD i EAD indywidualnie wyznaczonych dla każdej ekspozycji z wykorzystaniem technik statystycznych. Finalna wartość strat oczekiwanych jest sumą strat oczekiwanych w poszczególnych okresach (w zależności od koszyka w okresie 12 miesięcy dla Koszyka 1 lub pozostałego okresu życia dla Koszyka 2), zdyskontowanych efektywną stopą procentową.

Struktura modeli wykorzystywanych w celu oszacowania oczekiwanych strat kredytowych uwzględnia modelowanie dla następujących parametrów:

- PD (probability of default) – szacunek prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania w danym horyzoncie czasowym (12-miesięcznym lub w całym okresie życia ekspozycji),

- LGD (loss given default) – część ekspozycji, która nie zostałaaby odzyskana w przypadku niewykonania zobowiązania,
- EAD (exposure at default) – oczekiwana wielkość ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązania.

W modelu do szacowania odpisów wykorzystywany jest komponent prognoz makroekonomicznych. Ze względu na znaczący udział specyficznych ekspozycji kredytowych w portfelu Banku, których charakterystyka oraz konstrukcja wskazują na nieznaczne powiązanie ich ryzyka z otoczeniem makroekonomicznym, obserwowany historycznie wpływ prognoz nie był istotny dla wyceny. Powyższe czynniki wskazują, że wrażliwość wysokości szacowanej straty na zmiany prognoz makroekonomicznych jest wysoce ograniczona.

Teoretyczne przeklasyfikowanie 1% ekspozycji z Koszyka 1 o najwyższym poziomie ryzyka do Koszyka 2 dla każdego typu ekspozycji skutkowałoby, według stanu na koniec czerwca 2019 roku, wzrostem odpisów o 14,4 mln zł.

W czerwcu 2019 roku przeprowadzono analizę wrażliwości odpisów na zmiany parametru portfelowego LGD w metodzie grupowej. W przypadku zmiany stóp odzysku o +/-10 pkt. proc., szacowana wielkość odpisów z tytułu utarty wartości należności od klientów wycenianych metodą grupową uległaby odpowiednio zmniejszeniu o 62,3 mln zł lub zwiększeniu o 57,4 mln zł.

Test SPPI

Test SPPI to ocena, czy przepływy pieniężne wynikające z aktywów finansowych utrzymywanych w modelu HtC i HtC&S stanowią jedynie spłatę kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej. Ocena (oprócz modelu biznesowego) ta warunkuje klasyfikację aktywów finansowych do kategorii wyceny wg zamortyzowanego kosztu lub odpowiednio wg wartości godziwej przez inne dochody całkowite. W związku z powyższym ocena ta jest kluczowa dla przyjęcia prawidłowej zasady wyceny umów kredytów i pożyczek i innych kontraktów finansowych będących podstawowym przedmiotem działalności Grupy BOŚ.

Zgodnie z MSSF 9 kwota główna to wartość godziwa aktywów finansowych na dzień początkowego ujęcia. Odsetki z kolei to zapłata za wartość pieniądza w czasie, marża za ponoszone ryzyko kredytowe oraz inne ryzyka ponoszone w związku z utrzymywaniem kwoty głównej oraz marża zysku.

Test SPPI obejmuje analizę zawartych umów pod kątem ustalenia charakterystyki przepływów pieniężnych z nich wynikających. Test SPPI uważa się za umożliwiający klasyfikację do kategorii wyceny wg zamortyzowanego kosztu lub wg wartości godziwej przez inne dochody całkowite, jeżeli nie zidentyfikowano takich cech przepływów pieniężnych, których rozkład w czasie, albo formuła ustalenia ich wartości uzależniona jest od czynników innych niż spełniające definicję kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej. Do cech niespełniających tej definicji zalicza się:

- dźwignię finansową,
- uzależnienie wynagrodzenia od warunków niezwiązanych z wartością pieniądza w czasie lub ponoszonym ryzykiem
- opcje wcześniejszej spłaty, jednak wcześniejsza spłata w kwocie równej niespłaconej części kwoty głównej i odsetek z uwzględnieniem uzasadnionego wynagrodzenia za wcześniejszą spłatę uważa się za spełniającą test SPPI.

Grupa BOŚ przeprowadza test SPPI w odniesieniu do wszystkich aktywów finansowych objętych obowiązkiem tej oceny, przy czym dla aktywów powstałych w oparciu o dokumentację standardową przeprowadza się go na poziomie grup produktowych, a dla aktywów negocjowanych z klientami indywidualnie przeprowadza się go w oparciu o poszczególne umowy. W efekcie przeprowadzonego

testu SPPI zidentyfikowano część umów kredytowych, w przypadku których oprocentowanie oparte jest o formułę mnożnikową (dźwignia finansowa). Jest to część kredytów preferencyjnych udzielanych ze wsparciem Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska. W związku z powyższym zostały one zaklasyfikowane do kategorii wyceny wg wartości godziwej przez wynik finansowy.

Model biznesowy

Ocena modelu biznesowego jest istotnym szacunkiem ze względu na to, że zgodnie z MSSF 9 stanowi jeden z elementów decydujących o przyporządkowaniu właściwej kategorii wyceny aktywów finansowych. Grupa BOŚ ustala modele biznesowe w ramach, których następuje zarządzanie aktywami finansowymi, przede wszystkim na podstawie ich celów biznesowych i sposobu osiągania wyników finansowych. Zmiana modelu biznesowego może wystąpić tylko w razie istotnych zmian wewnętrznych i zewnętrznych w działalności Grupy BOŚ, będzie ustalana przez jej kierownictwo. Oczekuje się, że zmiana modelu biznesowego będzie występować rzadko. W szczególności zmiana zamiarów biznesowych co do poszczególnych składników aktywów finansowych nie stanowi zmiany modelu biznesowego.

4.2. Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość instrumentów finansowych nie notowanych na aktywnych rynkach ustala się stosując modele wyceny przyjęte na rynku. Uwzględniają one m.in. zdyskontowaną (za pomocą krzywej zerokuponowej z marżą) do wartości obecnej ocenę przyszłych przepływów pieniężnych, porównywalne ceny transakcyjne (jeśli istnieją), jak również odniesienie do podobnych instrumentów kwotowanych na aktywnych rynkach. W rzadkich przypadkach, gdy zastosowanie takich modeli nie jest możliwe i nie ma możliwości ustalenia wartości godziwej w sposób rzetelny, instrumenty finansowe wykazywane są według kosztu nabycia.

4.3. Podatki

Obowiązujące w Polsce prawo dotyczące podatku dochodowego od osób prawnych, podatku dochodowego od osób fizycznych, podatku od towarów i usług czy składek na ubezpieczenia społeczne podlega częstym zmianom, co skutkuje brakiem ugruntowanej praktyki oraz niejasnością i niespójnością przepisów. Sytuacja ta powoduje możliwość występowania różnic w interpretacji przepisów podatkowych przez organy państwowe i podatników. Rozliczenia podatkowe oraz inne rozliczenia (np. celne) mogą być przedmiotem kontroli przez okres do 6 lat. Odpowiednie władze kontrolne uprawnione są do nakładania znaczących kar wraz z odsetkami. Istnieje ryzyko, że organy kontrolne zajmą odmienne stanowisko od stanowiska Spółki w kwestii interpretacji przepisów, co mogłoby wpłynąć na wysokość zobowiązań publicznoprawnych wykazanych w sprawozdaniu finansowym.

Grupa BOŚ rozpoznaje składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego bazując na założeniu, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie to stałoby się nieuzasadnione.

5. Zarządzanie ryzykiem

Zarządzanie ryzykiem skoncentrowane jest bezpośrednio w Banku, z uwagi na fakt, że aktywa Banku stanowią przeważającą część aktywów Grupy BOŚ na dzień 30 czerwca 2019 roku. Wobec powyższego, opis metodologii dotyczący procesu zarządzania ryzykiem kredytowym odnosi się do Banku.

5.1. Ryzyko kredytowe

Definicja ryzyka kredytowego

Ryzyko kredytowe rozumiane jest jako ryzyko potencjalnej straty z tytułu niewykonania zobowiązania w określonym w umowie terminie przez klienta lub kontrahenta.

Metody zarządzania ryzykiem

Bank realizuje politykę zarządzania ryzykiem kredytowym w ujęciu indywidualnym (transakcja kredytowa) i portfelowym uwzględniając poziom apetytu na ryzyko.

Apetyt na ryzyko określany był w ramach granic wyznaczonych przez praktykę ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem i przyjmowany jest na poziomie umiarkowanym.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku obejmował w szczególności:

- 1) postępowanie przy ocenie ryzyka pojedynczej transakcji, ustanawianiu zabezpieczeń oraz podejmowaniu decyzji kredytowych,
- 2) monitorowanie poziomu ryzyka, limitowanie oraz przeprowadzanie testów warunków skrajnych,
- 3) modele ratingowe i scoringowe wykorzystywane w ocenie ryzyka klientów indywidualnych i instytucjonalnych,
- 4) zasady odpowiedzialności w procesie oceny ryzyka kredytowego,
- 5) portfelowy pomiar ryzyka kredytowego,
- 6) zasady zarządzania ekspozycjami detalicznymi i zabezpieczonymi hipotecznie,
- 7) zasady identyfikacji ekspozycji z utratą wartości oraz wyznaczania odpisów aktualizujących,
- 8) zasady raportowania dla kadry kierowniczej Banku,
- 9) systemy informatyczne, wspierające realizację wyżej wymienionych zadań.

Zarządzanie ryzykiem pojedynczych transakcji realizowane było z uwzględnieniem następujących zasad:

- 1) każda transakcja kredytowa wymagała wszechstronnej oceny ryzyka kredytowego, której wyrazem był rating wewnętrzny lub ocena scoringowa,
- 2) podstawą pozytywnej decyzji kredytowej było posiadanie przez klienta zdolności kredytowej,
- 3) pomiar ryzyka kredytowego potencjalnych oraz zawartych transakcji kredytowych dokonywany był na etapie ich udzielania oraz monitorowania,
- 4) proces kredytowy zapewniał niezależność oceny poziomu ryzyka kredytowego od służb sprzedaży,
- 5) decyzje kredytowe podejmowane były przez osoby do tego uprawnione lub w przypadku klientów indywidualnych – generowane były przez automat po spełnieniu wymaganych kryteriów,
- 6) oferowane klientowi warunki transakcji kredytowej zależały od poziomu ryzyka kredytowego związanego z klientem i/lub transakcją.

Finansowanie pojedynczej transakcji uzależnione było od:

- 1) posiadania przez kredytobiorcę zdolności kredytowej do spłaty wnioskowanego zadłużenia w terminach uzgodnionych z Bankiem,
- 2) przedstawienia zabezpieczenia spłaty w formie i o wartości akceptowanej przez Bank, o ile przepisy wewnętrzne tego wymagają,

- 3) spełnienia innych kryteriów warunkujących podjęcie finansowania takich jak, w szczególności, wyniki dotychczasowej współpracy klienta z Bankiem oraz oceny historii kredytowej klienta w sektorze bankowym.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w ujęciu portfelowym realizowane było z wykorzystaniem różnych metod pomiaru i wyceny ryzyka kredytowego, w tym:

- 1) prawdopodobieństwa niewypłacalności,
- 2) oczekiwanej straty kredytowej w okresie 12 miesięcy lub oczekiwanego czasu trwania ekspozycji na ryzyko kredytowe (zależnie od identyfikacji istotnego wzrostu ryzyka kredytowego od momentu początkowego ujęcia),
- 3) modelu dożycia w granulacji miesięcznej z wykorzystaniem rozkładów Weibulla z korektami (dla ekspozycji detalicznych) lub ratingowymi klasami ryzyka (dla instytucji),
- 4) projekcji makroekonomicznych,
- 5) macierzy przejść w zakresie szacowania oczekiwanych odzysków,
- 6) analizy generacji kredytów (kredytów udzielanych w danym okresie czasu),
- 7) udziału i struktury kredytów zagrożonych,
- 8) udziału i struktury ekspozycji z utratą wartości i spełniających przesłankę indywidualnej utraty wartości.

W Banku funkcjonuje Komitet Zarządzania Ryzykiem Kredytowym, którego celem jest kształtowanie zasad zarządzania ryzykiem kredytowym i monitorowanie tego ryzyka, w ramach określonych przez właściwą strategię, politykę lub zasady przyjęte przez Zarząd Banku lub Radę Nadzorczą.

Komitet działa w następujących podstawowych obszarach:

- 1) zarządzanie ryzykiem kredytowym i proces kredytowy,
- 2) wycena aktywów,
- 3) modele i metodyki oceny ryzyka kredytowego.

Dodatkowo, wsparcie Rady Nadzorczej w nadzorze nad obszarem ryzyka zapewnia Komitet ds. Ryzyka. W skład Komitetu wchodzi członkowie Rady Nadzorczej. Komitet w szczególności: opiniuje całościową bieżącą i przyszłą gotowość Banku do podejmowania ryzyka, opiniuje strategię zarządzania ryzykiem w działalności Banku, wspiera Radę Nadzorczą we wdrażaniu tej strategii, a także weryfikuje czy ceny aktywów i pasywów oferowane klientom w pełni odzwierciedlają model biznesowy Banku i jego strategię w zakresie ryzyka.

Procesy ustalone w celu zarządzania ryzykiem

W I półroczu 2019 roku Bank realizował działania, polegające na zwiększeniu skali stosowania decyzji automatycznej dla klientów indywidualnych oraz przygotowaniu wymagań do przebudowy funkcjonujących procesów oceny ryzyka w celu poprawy efektywności tych procesów oraz utrzymania jakości portfela kredytowego.

Bank dokonywał oceny ryzyka przed podjęciem decyzji o zaangażowaniu oraz przez cały okres funkcjonowania transakcji kredytowej, w ramach procesu monitorowania. Zasady oceny ryzyka opisane zostały w części *Narzędzia/techniki służące do pomiaru ryzyka*. Odstąpienie od przyjętego sposobu oceny ryzyka wymagało akceptacji osoby odpowiedzialnej za ocenę ryzyka pojedynczej transakcji posiadającej kompetencje w zakresie oceny ryzyka kredytowego.

Częstotliwość i zakres monitorowania były zależne od poziomu identyfikowanego ryzyka. Monitoring prowadzony był przez odrębną komórkę organizacyjną, wydzieloną w ramach struktur odpowiedzialnych za ocenę i zarządzanie ryzykiem kredytowym, zajmującą się monitoringiem klientów i transakcji z portfela kredytowego i wyceną ekspozycji indywidualnie istotnych.

Ryzyko braku terminowej obsługi lub spłaty zadłużenia oraz ryzyko utraty lub spadku wartości przyjętego zabezpieczenia mitygowane było z wykorzystaniem systemu wczesnego ostrzegania zarządzanego przez komórkę odpowiedzialną za monitoring.

W przypadku zidentyfikowania sytuacji mogących zagrozić terminowej spłacie Bank podejmował działania upominawcze i restrukturyzacyjne wykorzystując w tym celu właściwe narzędzie informatyczne.

W procesie oceny i monitorowania ryzyka Bank wykorzystywał informacje pochodzące z wewnętrznych baz danych oraz ze źródeł zewnętrznych, w tym z Biura Informacji Kredytowej S.A. i Krajowego Rejestru Długów lub Centralnej Bazy Danych – Bankowy Rejestr.

Bank oceniał ryzyko kredytowe z wykorzystaniem modeli ratingowych i scoringowych. Modele były budowane, rozwijane, monitorowane i nadzorowane w Obszarze Ryzyka z uwzględnieniem wewnętrznych i zewnętrznych wymogów w tym zakresie. Modele istotne podlegały okresowej, nie rzadziej niż raz do roku, walidacji dokonywanej przez niezależną komórkę walidacyjną.

W Banku funkcjonował wielostopniowy system podejmowania decyzji kredytowych, którego podstawą jest reguła, że im wyższy poziom ryzyka transakcji wynikający z jej złożoności, kwoty zaangażowania lub sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta, tym wyższy jest szczebel decyzyjny uprawniony do podjęcia decyzji. Szczeblami decyzyjnymi o najwyższych poziomach uprawnień są Komitet Kredytowy Centrali i Zarząd Banku. Decyzje kredytowe podejmowane są po wcześniejszej weryfikacji ryzyka dokonanej przez osobę wyspecjalizowaną w jego ocenie i mitygacji, tj. eksperta ds. ryzyka umiejscowionego w wyodrębnionej komórce organizacyjnej Centrali Banku, niezależnego od obszaru biznesowego Banku.

Podejmując decyzje kredytowe w sprawie transakcji zawieranych z członkami organów Banku lub osobami zajmującymi stanowiska kierownicze w Banku albo podmiotami powiązаныmi z nimi kapitałowo lub organizacyjnie, Bank uwzględniał wymogi ustawy Prawo bankowe.

Bank preferował transakcje zabezpieczone z zastrzeżeniem, że w segmencie detalicznym ustalono maksymalny poziom transakcji niezabezpieczonych z uwzględnieniem specyfiki produktowej, wpływu tych transakcji na wyniki Banku i wysokość potencjalnej straty.

Poziom zabezpieczenia był uzależniony od poziomu ryzyka generowanego przez transakcję, w tym w szczególności od rodzaju transakcji i długości jej trwania.

Ustalając wartość zabezpieczenia Bank kierował się zasadą ostrożnej wyceny.

Przy wyborze formy zabezpieczenia Bank uwzględniał:

- 1) należyłą ochronę interesów Banku,
- 2) wysokość kosztów związanych z ustanowieniem danego zabezpieczenia,
- 3) możliwość szybkiego upłynnienia danego zabezpieczenia.

Bank oceniając i monitorując wartość zabezpieczenia korzysta z zewnętrznych baz danych, w tym dla potrzeb weryfikacji lub aktualizacji wartości nieruchomości – z bazy AMRON oraz bazy Cenatorium sp. z o.o.

Narzędzia/techniki służące do pomiaru ryzyka

Klient i transakcja podlegały wszechstronnej ocenie ryzyka kredytowego uwzględniającej wymagania nadzorcze w tym zakresie.

Bank różnicował modele oceny ryzyka w zależności od rodzaju klienta i transakcji kredytowej.

Model oceny ryzyka kredytowego dla osób fizycznych ubiegających się o finansowanie na cele niezwiązane z działalnością gospodarczą oraz dla wybranych produktów dla osób fizycznych prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą na cele związane z działalnością gospodarczą obejmował analizę ilościową – polegającą na ustaleniu wysokości i stabilności źródeł spłaty zobowiązania kredytowego – oraz analizę jakościową, polegającą na ocenie cech klienta, które mają istotny wpływ na skłonność do spłaty zaciągniętego zobowiązania kredytowego w terminach określonych w umowie, w tym ocenę scoringową i ocenę zachowania klienta w oparciu o informacje z Biura Informacji Kredytowej S.A. W procesie oceny zostały uwzględnione postanowienia Rekomendacji T i S KNF, w szczególności w zakresie wprowadzenia odpowiednich poziomów wskaźnika Dtl i LtV oraz możliwości zastosowania uproszczonej oceny zdolności kredytowej.

Model oceny ryzyka klientów ubiegających się o finansowanie na cele związane z prowadzeniem działalności gospodarczej lub statutowej (finanse publiczne), z wyłączeniem wybranych produktów dla osób fizycznych prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą, uwzględniał dwa obszary: ocenę klienta i ocenę transakcji (ocena ratingowa).

Ocena klienta dokonywana była na podstawie elementów ilościowych i jakościowych. Ocena ilościowa dotyczyła podstawowych, z punktu widzenia generowania wyniku finansowego i zachowania płynności, obszarów działalności klienta. Ocena jakościowa obejmowała ocenę w szczególności: planów rozwojowych, doświadczenia i umiejętności osób zarządzających, jakości relacji klienta z otoczeniem zewnętrznym, w tym z Bankiem.

Ocena klienta dokonywana była na tle sytuacji ekonomicznej branży. Dodatkowo, w określonych przypadkach, ocena uwzględniała skalę narażenia klienta na negatywne skutki zmian stóp procentowych i kursów walutowych oraz stosowaną przez klienta politykę zabezpieczeń przed ryzykiem kursowym i stopy procentowej.

W przypadku finansowania klienta funkcjonującego w ramach grupy podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie Bank oceniał ryzyko kredytowe z uwzględnieniem wpływu sytuacji podmiotów powiązanych.

Ocena transakcji dokonywana była w szczególności na podstawie oceny celu finansowania, długości okresu kredytowania i wartości zabezpieczenia spłaty. Bank ustanawiał taką strukturę finansowania, aby zapewnić podział ryzyka pomiędzy kredytobiorcę i Bank, głównie poprzez odpowiednie do skali ryzyka zaangażowanie środków własnych kredytobiorcy.

Narzędzia do pomiaru ryzyka kredytowego

Bank wykorzystuje w celu pomiaru ryzyka kredytowego różnego rodzaju narzędzia/aplikacje, w których zostały zaimplementowane obowiązujące m.in. modele ratingowe/scoringowe i metodyka oceny zdolności kredytowej.

Zróżnicowanie stosowanych aplikacji powiązane jest z segmentacją klienta i/lub rodzajami transakcji kredytowych.

Aktualnie, Bank jest w trakcie realizacji działania projektowego obejmującego:

- 1) optymalizację procesów kredytowych uwzględniającą wszystkie znaczące elementy od ofertowania poprzez ocenę ryzyka, decyzję w sprawie zawarcia transakcji po monitorowanie i działania zaradcze w przypadku identyfikacji zagrożenia dla terminowej spłaty oraz
- 2) wdrożenie nowych rozwiązań procesowych do zmodernizowanego narzędzia typu workflow, które docelowo stosowane będzie w odniesieniu do wszystkich segmentów klientów obsługiwanych w Banku.

Opis poszczególnych ryzyk koncentracji, sposobów ich pomiaru, monitorowania

Zarządzania ryzykiem koncentracji Bank dokonywał zgodnie z zasadami określonymi w „Polityce zarządzania ryzykiem koncentracji”. Wymóg posiadania przez Bank regulacji o charakterze polityki w obszarze zarządzania ryzykiem koncentracji wynika z wydania przez KNF nowelizacji Rekomendacji C, która stanowi zbiór zasad dotyczących dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem koncentracji.

Bank identyfikował, dokonywał pomiaru, monitorował i raportował ryzyko koncentracji zaangażowania na poziomie:

- 1) pojedynczego klienta/transakcji oraz
- 2) portfela kredytowego.

Na poziomie klienta i transakcji, ryzyko koncentracji zaangażowania zarządzane było poprzez przestrzeganie nadzorczych limitów zaangażowania, w szczególności wynikających z przepisów Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku lub Prawa Bankowego, jak również poprzez stosowanie zasady, że przebieg procesu oceny i monitorowania ryzyka zależy od kwoty zaangażowania kredytowego.

Na poziomie portfela kredytowego zarządzanie koncentracją zaangażowań dokonywane było poprzez przestrzeganie limitów wewnętrznych lub wartości ostrzegawczych, zatwierdzonych przez Zarząd Banku lub Radę Nadzorczą w przypadku limitów, poprzez które Bank określa akceptowany poziom apetytu na ryzyko kredytowe.

W szczególności Bank stosował następujące limity:

- geograficzne – zaangażowanie wobec innych krajów,
- dotyczące parametrów produktowych – np. maksymalne LTV,
- dotyczące portfela kredytów zabezpieczonych hipotecznie i finansujących nieruchomości – wynikające z Rekomendacji KNF,
- udziału kredytów walutowych w portfelu kredytów Banku,
- limit dopuszczalnego łącznego zaangażowania wobec podmiotów/grup podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie, wobec których zaangażowanie Banku przekracza 10% uznanego kapitału Banku,
- limity dopuszczalnego łącznego zaangażowania wobec podmiotów/grup podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie uzależnione od ratingu podmiotu dominującego lub podmiotu o największym zaangażowaniu,
- limity branżowe,
- limit na ekspozycje kredytowe wobec spółek zależnych Banku.

Bank wykorzystuje system wskaźników wczesnego ostrzegania, który ma zastosowanie do wszystkich limitów wewnętrznych w obszarze ryzyka kredytowego. Podstawowe założenie systemu opiera się wyróżnieniu trzech poziomów wykorzystania limitu i stopniowym wdrażaniu działań mitygujących ryzyko przekroczenia limitu w zależności od poziomu jego wykorzystania.

Poziom wykorzystania limitów był cyklicznie monitorowany i raportowany organom Banku w trybie wynikającym z regulacji wewnętrznych Banku.

Opis metodologii rozpoznawania utraty wartości ekspozycji kredytowych

Na każdy dzień sprawozdawczy Bank dokonuje przeglądu ekspozycji kredytowych polegającego na identyfikacji ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości oraz ekspozycji w odniesieniu, do których odnotowano znaczny wzrost ryzyka kredytowego od momentu początkowego ujęcia – biorąc pod uwagę racjonalne i możliwe do udokumentowania informacje, włączając w to dane dotyczące przyszłości. Następnie wyznacza odpis na oczekiwane straty kredytowe w oparciu o podział ekspozycji na trzy Koszyki w zależności od zmian dotyczących jakości kredytowej. Co do zasady, wszystkie nowo udzielone ekspozycje z wyłączeniem aktywów POCI klasyfikowane są jako ekspozycje w Koszyku 1.

Bank przeprowadza podział ekspozycji kredytowych, uwzględniając wielkość ich zaangażowania oraz charakterystykę ryzyka, na ekspozycje wyceniane metodą indywidualną i metodą grupową oraz przeprowadza ocenę tych ekspozycji pod względem wystąpienia przesłanek wskazujących na utratę ich wartości.

Poza aktywami POCI za ekspozycje kredytowe, które utraciły wartość Bank uznaje te ekspozycje, dla których wystąpiły przesłanki utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu ekspozycji w księgach Banku i zdarzenie powodujące stratę ma wpływ na oczekiwane przepływy pieniężne wynikające z tej ekspozycji, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe.

Za przesłanki utraty wartości Bank uznaje w szczególności:

- 1) opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekraczające 90 dni, z wyłączeniem ekspozycji kredytowych banków, dla których przyjmuje się opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekraczające 7 dni,
- 2) pogorszenie się w okresie kredytowania sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika, wyrażające się zaklasyfikowaniem do klasy ratingowej 14 i gorszej, wskazującej na zagrożenie dla spłaty zadłużenia,
- 3) przyznanie klientowi przez Bank, ze względów ekonomicznych lub prawnych wynikających z trudności ekonomiczno-finansowych klienta udogodnienia w warunkach finansowania (zawarcie umowy restrukturyzacji),
- 4) pogorszenie wskaźników finansowych dotyczących między innymi: płynności klienta oraz możliwości obsługi zadłużenia,
- 5) ogłoszenie upadłości, wysokie prawdopodobieństwo upadłości lub innej reorganizacji wpływające na pogorszenie się sytuacji finansowej i wypłacalności dłużnika,
- 6) wystąpienie innych zdarzeń, będących równoważnymi z wejściem klienta w stan niewypłacalności, skutkującymi niemożliwością terminowej spłaty zadłużenia.

W przypadku ekspozycji kredytowych związanych z finansowaniem projektów elektrowni wiatrowych, w uzupełnieniu do wymienionych wyżej, za przesłankę utraty wartości uznaje się fakt występowania deficytu środków pieniężnych w trakcie okresu kredytowania oraz ujemnej wyceny przedsiębiorstwa dla scenariusza potencjalnej restrukturyzacji zadłużenia w modelowanej przez Bank perspektywie do końca okresu finansowania.

Pomiar utraty wartości ekspozycji kredytowych metodą indywidualną oparty jest na wyliczeniu bieżącej wartości oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej. W przypadku kredytów, dla których zostało ustanowione zabezpieczenie, bieżąca wartość oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych uwzględnia przepływy pieniężne, które mogą zostać uzyskane z egzekucji przedmiotu zabezpieczenia, pomniejszone o koszty egzekucji oraz sprzedaży przedmiotu. W przypadku ekspozycji kredytowych

związanych z finansowaniem projektów elektrowni wiatrowych bieżąca wartość oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych szacowana jest w oparciu o opracowany model wyceny pozwalający na symulowanie indywidualnych przepływów pieniężnych prawdopodobnych do wygenerowania w ramach realizacji poszczególnych projektów przy zadanych, możliwych do modyfikacji parametrów wyceny. W wyniku obniżenia wartości bieżącej możliwych do realizacji przepływów pieniężnych, tworzony jest odpis z tytułu utraty wartości odpowiadający przewidywanej stracie kredytowej z tytułu niewywiązania się dłużnika ze zobowiązań wobec Banku.

Metodę indywidualną pomiaru utraty wartości stosuje się w odniesieniu do:

- 1) ekspozycji kredytowych indywidualnie istotnych:
  - spełniających przesłanki indywidualnej utraty wartości lub znajdujących się w okresie kwarantanny lub
  - dotyczących klienta, wobec którego Bank posiada inne ekspozycje kredytowe, dla których rozpoznano przesłankę indywidualnej utraty wartości (propagacja utraty wartości) lub
- 2) ekspozycji kredytowych indywidualnie nieistotnych, dla których jest identyfikowana przesłanka utraty wartości lub ekspozycje znajdując się w okresie kwarantanny, o ile na moment rozpoznania utraty wartości były znaczące indywidualnie oraz spełniały dodatkowe warunki określone przez Bank,
- 3) ekspozycji kredytowych nieistotnych, posiadających nietypowe charakterystyki ryzyka kredytowego.

Poziom odpisów z tytułu utraty wartości na należności uznane za indywidualnie nieistotne, dla których stwierdzono wystąpienie przesłanki utraty wartości dokonywany jest w oparciu o parametry pomiaru utraty wartości szacowane metodami statystycznymi na podstawie danych historycznych, dla wyodrębnionych portfeli, grupowanych dla celów łącznego pomiaru utraty wartości według podobnych charakterystyk ryzyka kredytowego. Historyczne trendy strat są oczyszczane ze zdarzeń jednorazowych.

Bank w wycenie grupowej stosuje podział na 8 homogenicznych portfeli ryzyka w ramach dwóch segmentów klientów (indywidualnego i instytucjonalnego):

- 1) klienci detaliczni kredyty hipoteczne (portfel dalej segmentowany ze względu na poziom LTV oraz walutę udzielenia kredytu),
- 2) klienci detaliczni pożyczki gotówkowe,
- 3) klienci detaliczni pożyczki hipoteczne,
- 4) klienci detaliczni ekspozycje kredytowe wobec mikroprzedsiębiorstw (z wyłączeniem pożyczek hipotecznych) z wyłączeniem mikroprzedsiębiorstw stosujących zasady rachunkowości określone Ustawą o rachunkowości (prowadzących pełną rachunkowość), klasyfikowanych jako klienci pionu detalicznego,
- 5) klienci detaliczni ekspozycje kredytowe wobec mikroprzedsiębiorstw stosujących zasady rachunkowości określone Ustawą o rachunkowości (prowadzących pełną rachunkowość), klasyfikowanych jako klienci pionu detalicznego,
- 6) klienci detaliczni pozostali,
- 7) klienci korporacyjni, w tym instytucje finansowe oraz klienci segmentu funduszy ekologicznych,
- 8) klienci segmentu finansów publicznych.

Odwrócenie straty, czyli ponowna klasyfikacja kredytu jako bez utraty wartości możliwa jest po wystąpieniu kryterium ustąpienia przesłanki oraz upływie określonego okresu kwarantanny, w którym przesłanka nie jest identyfikowana.

Dla ekspozycji, dla których nie zidentyfikowano przesłanki utraty wartości, Bank tworzy odpis z tytułu utraty wartości wyznaczany metodą grupową.

Na potrzeby oceny, czy od momentu początkowego ujęcia aktywa finansowego nastąpił istotny wzrost ryzyka kredytowego, Bank porównuje poziom ryzyka niewywiązania się ze zobowiązania w czasie oczekiwanego okresu udzielonego finansowania na dzień sprawozdawczy oraz na datę początkowego ujęcia. Bank uznaje, że dla danego aktywa został zidentyfikowany istotny wzrost ryzyka kredytowego, jeśli zostanie spełnione kryterium ilościowe lub jakościowe lub jeśli przeterminowanie przekroczy 30 dni, wystąpienie danego kryterium jest weryfikowane na poziomie ekspozycji.

Kryteria ilościowe

Miarę, na podstawie której dokonywana jest klasyfikacja do Koszyka 2 w przypadku ekspozycji klientów detalicznych, Bank wyznacza jako różnicę:

- 1) bieżącej oceny ryzyka kredytowego określonej jako dożywnie PD w horyzoncie od daty sprawozdawczej do daty zapadalności wyznaczone na podstawie charakterystyk obowiązujących na datę sprawozdawczą,
- 2) pierwotnej oceny ryzyka kredytowego określonej jako dożywnie PD w okresie od daty sprawozdawczej do daty zapadalności wyznaczone na podstawie charakterystyk obowiązujących na datę początkowego ujęcia.

Ocena istotnego pogorszenia ryzyka kredytowego przeprowadzana jest przez porównanie obserwowanej wartości relatywnej zmiany w ocenie ryzyka z wartością teoretyczną, która stanowi próg, powyżej którego Bank uznaje, iż nastąpiło istotne pogorszenie ryzyka kredytowego.

Próg alokacji na poziomie pojedynczej ekspozycji wyznaczany jest poprzez model statystyczny w oparciu m.in. o informacje na temat oceny ryzyka kredytowego na datę początkowego ujęcia oraz czas od daty początkowego ujęcia ekspozycji.

Klasyfikacja do Koszyka 2 w przypadku ekspozycji klientów instytucjonalnych, następuje w sytuacji pogorszenia się w okresie kredytowania sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika, wyrażającego się zaklasyfikowaniem do klasy ratingowej 12 lub 13 lub reklasyfikacji do ratingu 9-11 w przypadku, gdy rating wyznaczony na moment początkowego ujęcia był niższy niż 6.

Kryteria jakościowe

Klasyfikacji do Koszyka 2 Bank dokonuje w następujących przypadkach:

- 1) występuje opóźnienie w spłacie (powyżej określonego progu materialności) powyżej 30 dni na datę sprawozdawczą lub co najmniej raz w ciągu trzech ostatnich dat raportowych,
- 2) ekspozycja kredytowa restrukturyzowana, dla której ustąpiła przesłanka utraty wartości oraz upłynął okres kwarantanny, w którym przesłanka ta nie była identyfikowana,
- 3) wystąpienia statusu forborne.

Poza w/w. kryteriami, Bank określił inne specyficzne kryteria jakościowe np.: specyficzne dla klientów danego segmentu, identyfikowane w ramach monitorowania klientów instytucjonalnych (ekspozycje o podwyższonym ryzyku "watch lista") lub identyfikowane w wyniku wieloczynnikowej i całościowej analizy ryzyka kredytowego.

Zgodnie z paragrafem 5.5.10 Standardu MSSF 9, Bank wyodrębnia ekspozycje o niskim ryzyku kredytowym. Ekspozycja kredytowa wiąże się z niskim ryzykiem niewykonania zobowiązania, w przypadku, gdy pożyczkobiorca ma wysoką krótkoterminową zdolność spełniania swych obowiązków w zakresie wynikającym z umowy, a niekorzystne zmiany warunków gospodarczych i biznesowych w dłuższej perspektywie mogą – lecz niekoniecznie muszą – ograniczyć zdolność pożyczkobiorcy do wypełniania jego obowiązków w zakresie wynikających z umowy przepływów pieniężnych.

Bank stosuje kryterium niskiego ryzyka (Low Credit Risk) dla ekspozycji z portfela klienta segmentu finansów publicznych, które nie spełniają jakościowych czynników klasyfikacji do Koszyka 2 oraz dla których nie zidentyfikowano przesłanek utraty wartości.

Bank na potrzeby szacowania odpisów z tytułu utraty wartości (strat oczekiwanych) wykorzystuje własne oszacowania parametrów ryzyka bazujące na modelach wewnętrznych uwzględniając wymogi MSSF 9 (takie jak: oszacowanie parametrów w horyzoncie czasu życia ekspozycji czy uwzględnienie przyszłych warunków makroekonomicznych). Stosowana przez Bank metodologia wyznaczania parametrów modeli oraz przyjęty model są zgodne z MSSF 9. Oczekiwane straty kredytowe stanowią iloczyn indywidualnych dla każdej ekspozycji oszacowanych wartości parametrów PD, LGD i EAD oraz CCF, a finalna wartość strat oczekiwanych jest sumą strat oczekiwanych w poszczególnych okresach (w zależności od Koszyka w horyzoncie 12 miesięcy lub pozostałego czasu życia) zdyskontowanych efektywną stopą procentową. Oszacowane parametry zgodnie z założeniami MSSF 9 podlegają korekcie z tytułu oczekiwań w zakresie sytuacji makroekonomicznej. Bank koryguje parametry ryzyka w celu uwzględnienia przyszłych informacji makroekonomicznych (takich jak: PKB, stopa bezrobocia, WIBOR, kursy walutowe, inflacja) dla portfeli, dla których zidentyfikował zależność. Wykorzystano scenariusze opracowywane wewnętrznie. Źródłem informacji o wartościach czynników makroekonomicznych są prognozy sporządzone przez analityków ekonomicznych Banku.

Wartość wyceny odpisów z tyt. utraty wartości (na oczekiwane straty kredytowe), rezerw na gwarancje finansowe i udzielone zobowiązania utworzonych w złotych oraz w walutach obcych (włączając różnice kursowe) jest odnoszona odpowiednio na koszty lub przychody Banku z tytułu odpisów i rezerw.

Metodyka i założenia przyjęte przez Bank do szacowania utraty wartości podlegają regularnej analizie w celu zmniejszenia rozbieżności pomiędzy stratami szacowanymi, a rzeczywistymi. W celu oceny adekwatności odpisów z tytułu utraty wartości, wyznaczonych zarówno w ramach analizy grupowej, jak i indywidualnej przeprowadzana jest weryfikacja historyczna (backtesting), której wyniki są brane pod uwagę przy określeniu działań wpływających na poprawę jakości procesu.

5.1.1. Należności od innych banków

Poniżej zaprezentowano wartości brutto należności od innych banków w podziale na grupy ratingowe nadane przez Moody's, Fitch oraz Standard & Poor's (S&P).

Wyszczególnienie	30-06-2019 niebadane	31-12-2018
Moody's		
A1	39 115	27 879
A2	37 441	41 917
A3	5 470	1 150
Aa1	6 926	18 565
Aa2	435	496
Aa3	30 634	48 567
Baa1	3 565	31 583
Baa3	401	43
Fitch		
A-	12 790	4 200
BBB+	-	245
BBB-	560	-
S&P		
A	-	9 149
bez ratingu		
	12 370	12 310
Razem	149 707	196 104

Rating wewnętrzny	Odpowiadająca klasa wg Moody's	30-06-2019 niebadane	Odpowiadająca klasa wg Moody's	31-12-2018
A	Aaa, Aa1, Aa2, Aa3		Aaa, Aa1, Aa2, Aa3	
B	A1, A2, A3		A1, A2, A3	
C	Baa1, Baa2, Baa3		Baa1, Baa2, Baa3	
D	Ba1, Ba2		Ba1, Ba2	
E	Ba3, B1		Ba3, B1	
F	B2		B2	
G	B3	12 370	B3	12 310
Razem		12 370		12 310

5.1.2. Należności od klientów

Klasyfikacja wg metody wyceny

Wyszczególnienie	30-06-2019 niebadane	31-12-2018
Należności od klientów wyceniane wg zamortyzowanego kosztu		
Należności od klientów bez przesłanki utraty wartości, w tym:	10 618 756	10 314 827
<i>ekspozycje, dla których od momentu początkowego ujęcia nie nastąpił istotny wzrost ryzyka kredytowego (Koszyk 1)</i>	8 122 912	8 291 717
<i>ekspozycje, dla których od momentu początkowego ujęcia nastąpił istotny wzrost ryzyka (Koszyk 2), w tym:</i>	2 495 844	2 023 110
<i>farmy wiatrowe</i>	1 375 020	1 039 500
Należności od klientów posiadające przesłanki utraty wartości (Koszyk 3), ale niewykazujące utraty wartości ze względu na szacowane przepływy pieniężne, w tym:	437 939	772 254
<i>farmy wiatrowe</i>	282 739	603 282
Należności od klientów posiadające przesłanki utraty wartości i wykazujące utratę wartości (Koszyk 3), w tym:	1 580 252	1 656 193
<i>farmy wiatrowe</i>	66 776	124 874
Razem należności od klientów wyceniane wg zamortyzowanego kosztu (brutto)	12 636 947	12 743 274
Odpisy z tytułu utraty wartości na:		
<i>należności od klientów – (Koszyk 1)</i>	- 53 237	- 59 012
<i>należności od klientów – (Koszyk 2), w tym:</i>	- 133 153	- 107 416
<i>farmy wiatrowe</i>	- 52 467	- 36 867
<i>należności od klientów – (Koszyk 3) niewykazujące utraty wartości, w tym:</i>	- 12 728	- 23 346
<i>farmy wiatrowe</i>	- 10 783	- 21 378
<i>należności od klientów – (Koszyk 3) wykazujące utratę wartości, w tym:</i>	- 881 711	- 853 659
<i>farmy wiatrowe</i>	- 15 288	- 31 876
Razem odpisy z tytułu utraty wartości	- 1 080 829	- 1 043 433
Razem należności od klientów wyceniane wg zamortyzowanego kosztu (netto)	11 556 118	11 699 841
Należności od klientów wyceniane wg wartości godziwej przez wynik finansowy		
Wartość godziwa, w tym:	89 771	104 653
<i>farmy wiatrowe</i>	44 709	53 083
Razem należności od klientów wyceniane wg wartości godziwej przez wynik finansowy	89 771	104 653
Złożone depozyty zabezpieczające	3 457	5 023
Pozostałe należności	-	10
Razem należności od klientów	11 649 346	11 809 527

Klasyfikacja wg metody wyceny w podziale na segmenty

30-06-2019 niebadane	Klient instytucjonalny	Klient indywidualny	Klient indywidualny - kredyty mieszkaniowe	Klient indywidualny - pozostałe kredyty	Razem
Należności od klientów wyceniane wg zamortyzowanego kosztu					
Należności od klientów bez przesłanki utraty wartości, w tym:	7 131 217	3 487 539	2 893 325	594 214	10 618 756
<i>ekspozycje, dla których od momentu początkowego ujęcia nie nastąpił istotny wzrost ryzyka kredytowego (Koszyk 1)</i>	4 807 277	3 315 635	2 757 738	557 897	8 122 912
<i>ekspozycje, dla których od momentu początkowego ujęcia nastąpił istotny wzrost ryzyka (Koszyk 2), w tym:</i>	2 323 940	171 904	135 587	36 317	2 495 844
<i>farmy wiatrowe</i>	1 375 020	-	-	-	1 375 020
Należności od klientów posiadające przesłanki utraty wartości (Koszyk 3), ale niewykazujące utraty wartości ze względu na szacowane przepływy pieniężne, w tym:	435 503	2 436	1 585	851	437 939
<i>farmy wiatrowe</i>	282 739	-	-	-	282 739
Należności od klientów posiadające przesłanki utraty wartości i wykazujące utratę wartości (Koszyk 3), w tym:	1 241 940	338 312	206 665	131 647	1 580 252
<i>oceniane indywidualnie</i>	1 129 489	89 912	72 129	17 783	1 219 401
<i>farmy wiatrowe</i>	66 776	-	-	-	66 776
Razem należności od klientów wyceniane wg zamortyzowanego kosztu (brutto)	8 808 660	3 828 287	3 101 575	726 712	12 636 947

Odpisy z tytułu utraty wartości na:					
<i>należności od klientów – (Koszyk 1)</i>	- 43 891	- 9 346	- 2 843	- 6 503	- 53 237
<i>należności od klientów – (Koszyk 2), w tym:</i>	- 116 233	- 16 920	- 10 172	- 6 748	- 133 153
<i>farmy wiatrowe</i>	- 52 467	-	-	-	- 52 467
<i>należności od klientów – (Koszyk 3) niewykazujące utraty wartości, w tym:</i>	- 12 723	- 5	- 2	- 3	- 12 728
<i>farmy wiatrowe</i>	- 10 783	-	-	-	- 10 783
<i>należności od klientów – (Koszyk 3) wykazujące utratę wartości, w tym:</i>	- 666 860	- 214 851	- 123 876	- 90 975	- 881 711
<i>oceniane indywidualnie</i>	- 600 397	- 42 643	- 35 173	- 7 470	- 643 040
<i>farmy wiatrowe</i>	- 15 288	-	-	-	- 15 288
Razem odpisy z tytułu utraty wartości	- 839 707	- 241 122	- 136 893	- 104 229	- 1 080 829
Razem należności od klientów wyceniane wg zamortyzowanego kosztu (netto)	7 968 953	3 587 165	2 964 682	622 483	11 556 118
Należności od klientów wyceniane wg wartości godziwej przez wynik finansowy					
Wartość godziwa, w tym:	87 323	2 448	768	1 680	89 771
<i>farmy wiatrowe</i>	44 709	-	-	-	44 709
Razem należności od klientów wyceniane wg wartości godziwej przez wynik finansowy	87 323	2 448	768	1 680	89 771
Złożone depozyty zabezpieczające	3 457	-	-	-	3 457
Pozostałe należności	-	-	-	-	-
Razem należności od klientów	8 059 733	3 589 613	2 965 450	624 163	11 649 346

31-12-2018	Klient instytucjonalny	Klient indywidualny	Klient indywidualny – kredyty mieszkaniowe	Klient indywidualny – pozostałe kredyty	Razem
Należności od klientów wyceniane wg zamortyzowanego kosztu					
Należności od klientów bez przesłanki utraty wartości, w tym:	6 720 296	3 594 531	2 993 105	601 426	10 314 827
<i>ekspozycje, dla których od momentu początkowego ujęcia nie nastąpił istotny wzrost ryzyka kredytowego (Koszyk 1)</i>	4 858 511	3 433 206	2 861 987	571 219	8 291 717
<i>ekspozycje, dla których od momentu początkowego ujęcia nastąpił istotny wzrost ryzyka (Koszyk 2), w tym:</i>					
<i>farmy wiatrowe</i>	1 039 500	-	-	-	1 039 500
Należności od klientów posiadające przesłanki utraty wartości (Koszyk 3), ale niewykazujące utraty wartości ze względu na szacowane przepływy pieniężne, w tym:	769 676	2 578	1 756	822	772 254
<i>farmy wiatrowe</i>	603 282	-	-	-	603 282
Należności od klientów posiadające przesłanki utraty wartości i wykazujące utratę wartości (Koszyk 3), w tym:	1 306 307	349 886	210 919	138 967	1 656 193
<i>oceniane indywidualnie</i>	1 202 614	90 124	72 419	17 705	1 292 738
<i>farmy wiatrowe</i>	124 874	-	-	-	124 874
Razem należności od klientów wyceniane wg zamortyzowanego kosztu (brutto)	8 796 279	3 946 995	3 205 780	741 215	12 743 274

Odpisy z tytułu utraty wartości na:					
<i>należności od klientów – (Koszyk 1)</i>	- 47 684	- 11 328	- 4 420	- 6 908	- 59 012
<i>należności od klientów – (Koszyk 2), w tym:</i>	- 100 351	- 7 065	- 4 026	- 3 039	- 107 416
<i>farmy wiatrowe</i>	- 36 867	-	-	-	- 36 867
<i>należności od klientów – (Koszyk 3) niewykazujące utraty wartości, w tym:</i>	- 23 341	- 5	- 3	- 2	- 23 346
<i>farmy wiatrowe</i>	- 21 378	-	-	-	- 21 378
<i>należności od klientów – (Koszyk 3) wykazujące utratę wartości, w tym:</i>	- 632 300	- 221 359	- 126 550	- 94 809	- 853 659
<i>oceniane indywidualnie</i>	- 569 833	- 44 436	- 37 190	- 7 246	- 614 269
<i>farmy wiatrowe</i>	- 31 876	-	-	-	- 31 876
Razem odpisy z tytułu utraty wartości	- 803 676	- 239 757	- 134 999	- 104 758	- 1 043 433
Razem należności od klientów wyceniane wg zamortyzowanego kosztu (netto)	7 992 603	3 707 238	3 070 781	636 457	11 699 841
Należności od klientów wyceniane wg wartości godziwej przez wynik finansowy					
Wartość godziwa, w tym:	101 552	3 101	904	2 197	104 653
<i>farmy wiatrowe</i>	53 083	-	-	-	53 083
Razem należności od klientów wyceniane wg wartości godziwej przez wynik finansowy	101 552	3 101	904	2 197	104 653
Złożone depozyty zabezpieczające	5 023	-	-	-	5 023
Pozostałe należności	10	-	-	-	10
Razem należności od klientów netto	8 099 188	3 710 339	3 071 685	638 654	11 809 527

5.1.3. Podział portfela należności od klientów Grupy BOŚ (wartość brutto) wg ratingów/scoringu, w podziale na segmenty klientów:

Wyszczególnienie	Rating	30-06-2019 niebadane	31-12-2018
Należności od klientów instytucjonalnych	(1-3)	5 976	4 123
	(4-5)	330 822	351 254
	(6-7)	1 282 117	1 225 210
	(8-9)	2 381 870	1 964 472
	(10-11)	2 075 741	2 867 509
	(12-13)	1 693 688	1 396 826
	(14-16)	855 653	864 944
	bez ratingu	270 116	223 493
Razem należności od klientów instytucjonalnych		8 895 983	8 897 831
Należności od klientów indywidualnych	bez ratingu	3 830 735	3 950 096
Razem należności od klientów indywidualnych		3 830 735	3 950 096
Razem		12 726 718	12 847 927

Klasy ratingowe są prezentowane według stanu na datę sprawozdawczą.

Ogólna charakterystyka klas ratingowych przedstawia się następująco:

Rating 1	Najwyższa jakość kredytowa
Rating 2	Bardzo wysoka jakość kredytowa
Rating 3	Wysoka jakość kredytowa
Ratingi 4-5	Bardzo dobra jakość kredytowa
Ratingi 6-7	Dobra jakość kredytowa
Ratingi 8-9	Zadawalająca jakość kredytowa
Ratingi 10-11	Przeciętna i słaba jakość kredytowa
Ratingi 12-13	Bardzo słaba jakość kredytowa
Ratingi 14-16	Brak zdolności kredytowej (jakość kredytowa nie występuje)

5.1.4. Struktura koncentracji zaangażowania w segmenty branżowe

Zaangażowanie w poszczególne branże:

Branża	Obciążenie ryzykiem kredytowym	30-06-2019 niebadane Udział % w sumie ogółem
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1 892 935	14,9%
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1 297 151	10,2%
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	1 021 936	8,0%
Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	808 776	6,4%
Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	692 403	5,4%
Zakwaterowanie	420 107	3,3%
Produkcja artykułów spożywczych	330 220	2,6%
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	249 333	2,0%
Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	203 162	1,6%
Działalność sportowa, rozrywkowa i rekreacyjna	130 477	1,0%
Pozostałe branże, w tym:	5 680 218	44,6%
<i>klienci indywidualni</i>	3 830 735	30,1%
Ogółem należności od klientów brutto	12 726 718	100,0%
Odpisy z tytułu utraty wartości	- 1 080 829	
Złożone depozyty zabezpieczające	3 457	
Razem należności od klientów netto	11 649 346	

Branża	Obciążenie ryzykiem kredytowym	31-12-2018 Udział % w sumie ogółem
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1 928 142	15,0%
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1 296 577	10,1%
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	1 126 393	8,8%
Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	705 006	5,5%
Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	646 715	5,0%
Zakwaterowanie	381 004	3,0%
Finansowa działalność usługowa, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszów emerytalnych	225 969	1,8%
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	237 872	1,9%
Produkcja artykułów spożywczych	244 116	1,9%
Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	178 283	1,4%
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	130 674	1,0%
Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych	125 789	1,0%
Pozostałe branże, w tym:	5 621 387	43,8%
<i>klienci indywidualni</i>	3 950 096	30,7%
Ogółem należności od klientów brutto	12 847 927	100,0%
Odpisy z tytułu utraty wartości	- 1 043 433	
Złożone depozyty zabezpieczające	5 023	
Pozostałe należności	10	
Razem należności od klientów netto	11 809 527	

Zaangażowanie Grupy BOŚ w farmy wiatrowe

Łączna kwota zaangażowania Grupy BOŚ w finansowanie farm wiatrowych wg stanu na dzień 30 czerwca 2019 roku wynosi 1 769,2 mln zł.

Ryzyka istotne z punktu widzenia Grupy BOŚ w zakresie finansowania OZE

Zidentyfikowane przez Grupę BOŚ ryzyka, opisane szczegółowo poniżej, zostały zaalokowane do stosowanego przez Grupę BOŚ modelu wyceny ekspozycji farm, poprzez poziom prognozowanych cen energii i zielonych certyfikatów.

Grupa BOŚ ocenia ryzyko projektów z branży elektrowni wiatrowych przyjmując jako przesłanki utraty wartości zaistnienie potencjalnego deficytu środków pieniężnych oraz ujemnej wyceny przedsiębiorstwa dla scenariusza potencjalnej restrukturyzacji zadłużenia w modelowanej przez Grupę perspektywie długoterminowej. Wycena ww. projektów przeprowadzana jest w oparciu o przyjęty model, pozwalający na symulowanie indywidualnych przepływów pieniężnych dla poszczególnych projektów przy zadanych, możliwych do modyfikacji (zmiennych i cyklicznie aktualizowanych) parametrach wyceny, do których należą:

- 1) produktywność poszczególnych projektów ustalana indywidualnie dla danego projektu w oparciu o analizę wietrzności wynikającą z raportów wietrzności (P90/P75) oraz faktyczną uzyskaną w okresie działania elektrowni wiatrowej,
- 2) ścieżki cenowe dla cen energii elektrycznej i cen zielonych certyfikatów przyjęte przez Grupę w oparciu o analizę wewnętrzną Grupy oraz na podstawie raportów firm zewnętrznych, z którymi Grupa BOŚ współpracuje od 2016 roku (niezależnych ekspertów), przyjęty scenariusz cenowy zakłada:
  - a) wzrost cen energii w roku 2019 w stosunku do roku 2018 będący wyrazem wzrostu kosztów emisji dwutlenku węgla oraz rosnących kosztów wytworzenia energii,
  - b) nieznaczne obniżenie trendu wzrostowego w 2020 roku w stosunku do poziomu cen w 2019 roku,
  - c) dalszy wzrost cen w perspektywie 2021-2024 o ok. 1,5-5% średniorocznie,
  - d) wyhamowania cen od roku 2025 – stały poziom cen roku 2025 przyjęty został w dalszej perspektywie modelu, co jest założeniem ostrożnościowym w stosunku do pozyskanych raportów firm zewnętrznych,
  - e) stały poziom cen zielonych certyfikatów poniżej aktualnej wartości rynkowej,
- 3) średni ważony koszt kapitału (WACC) przyjęty dla scenariusza restrukturyzacyjnego na poziomie efektywnej stopy procentowej poszczególnej ekspozycji i dla scenariusza windykacyjnego na poziomie 10,9%,
- 4) scenariusze wyceny określające indywidualnie dla każdego z projektów prawdopodobieństwo wystąpienia regularnej obsługi, restrukturyzacji i windykacji,
- 5) wysokość naliczanego podatku od nieruchomości.

Ryzyko spadku ceny zielonych certyfikatów

W ramach analizy zdolności kredytowej spółek wiatrowych przeprowadzanej przed udzieleniem kredytów dokonywana była ocena wrażliwości poszczególnych projektów na zmiany parametrów przychodowo-kosztowych, w szczególności spadek cen zielonych certyfikatów przy jednoczesnym przyjęciu konserwatywnego scenariusza w zakresie produktywności projektów (P90). W celu zabezpieczenia sezonowego spadku przychodów, standardem w finansowanych projektach było ustanowienie rezerwy w formie Rachunku Rezerwy Obsługi Długu (RROD), na którym gromadzone są środki w wysokości krotności miesięcznej raty kapitałowo – odsetkowej. Stosowne zapisy umowne obligują klientów do ich uzupełniania w przypadku skorzystania z rezerwy na spłatę zadłużenia.

W pierwszym półroczu 2019 roku obserwowana była zmienność notowań cen zielonych certyfikatów. Niemniej jednak stosując zasady ostrożnej wyceny, przy szacowaniu przyszłych przepływów pieniężnych Grupa BOŚ przyjmowała cenę zielonych certyfikatów w okresie prognozowanym poniżej aktualnej wartości rynkowej, w oparciu o prognozy renomowanych doradców zewnętrznych.

Ryzyko wynikające ze zmiany podstawy naliczania podatku od nieruchomości

W dniu 29 czerwca 2018 roku opublikowana została Ustawa o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw. Nowela Ustawy o OZE wprowadziła zmianę definicji elektrowni wiatrowej, zgodnie z którą, począwszy od dnia 01 stycznia 2018 roku, budowlę w rozumieniu prawa budowlanego stanowi jedynie część budowlana elektrowni wiatrowej (fundament, wieża). Powyższa modyfikacja umożliwiła przywrócenie wcześniejszych, korzystniejszych dla inwestorów wiatrowych przepisów dotyczących zasad opodatkowania elektrowni wiatrowych podatkiem od nieruchomości, obowiązujących przed 01 stycznia 2017 roku.

Nowelizacja Ustawy o OZE nie wyeliminowała natomiast wątpliwości odnośnie prawidłowości zasad naliczania podatku od nieruchomości za 2017 rok. W związku z pojawieniem się pierwszych rozstrzygnięć przez Naczelny Sąd Administracyjny, że w stanie prawnym obowiązującym w 2017 roku,

podstawę opodatkowania stanowiła część budowlana wraz z urządzeniami technicznymi elektrowni wiatrowej, spółki wiatrowe zapłaciły różnicę w podatku od nieruchomości za 2017 rok wraz z odsetkami lub podpisały porozumienia z gminami w tej sprawie.

Ryzyko sporu prawnego klientów Banku z Energa – Obrót S.A.

W dniu 11 września 2017 roku Energa S.A. w raporcie bieżącym nr 37/2017 poinformowała o zamiarze wszczęcia postępowań sądowych, w przedmiocie ustalenia nieistnienia stosunków prawnych, powstałych wskutek zawarcia przez spółkę zależną - Energa Obrót S.A. z wytwórcami energii elektrycznej z OZE dwudziestu dwóch ramowych umów na odbiór praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia energii z OZE ("zielonych certyfikatów"), ze względu na ukształtowanie ich treści w sposób sprzeczny z ustawą prawo zamówień publicznych ("umowy CPA"). W następstwie powyższego, Zarząd Energa Obrót S.A. podjął decyzję o zaprzestaniu realizacji umów CPA i skierowaniu powództw do właściwych sądów o stwierdzenie bezwzględnej nieważności zawartych umów przeciwko kontrahentom oraz bankom - cesjonariuszom, ze względu na zawarte umowy cesji wierzytelności z umów CPA (jedno z zabezpieczeń udzielonych kredytów na realizację projektów budowy elektrowni wiatrowych).

Działania Energa - Obrót S.A. podjęte we wrześniu 2017 roku dotyczyły 8 Klientów kredytowanych przez Grupę BOŚ w dwóch procesach z powództwa Energa Obrót S.A. BOŚ S.A. oraz Klienci występowali jako strona pozwana, jednakże po zawarciu pomiędzy Bankiem i Klientami umów cesji zwrotnych z umów CPA i wobec tego utratą interesu prawnego, Energa wycofała pozwy wobec Banku.

Aktualnie BOŚ S.A. nie występuje bezpośrednio w charakterze Współpозwanego w żadnym z toczących się sporów sądowych. W związku z powyższym, Grupa BOŚ nie przewiduje, aby mogły ciążyć na niej dodatkowe koszty wynikające ze sporów prowadzonych przez Klientów.

Według stanu na 30 czerwca 2019 roku, w sporach sądowych pozostawało 6 Klientów, wobec których łączne zaangażowanie Grupy BOŚ wynosiło 122,7 mln PLN, stanowiąc 7,0% całkowitego zaangażowania z tytułu ekspozycji z portfela farm wiatrowych. Grupa BOŚ prowadzi szczególny monitoring sytuacji ekonomiczno-finansowej wskazanych Klientów oraz status toczących się postępowań sądowych; pozostaje również w bieżącym kontakcie z Udziałowcami i Sponsorami projektów. Dotychczasowe rozstrzygnięcia w sprawach z powództwa Energa Obrót S.A. to trzy spory zakończone pozytywnie dla Klientów Grupy, tj. oddaleniem powództwa Energi Obrót S.A., przy czym dwa - wyrokiem sądu powszechnego I-szej instancji, oraz jeden - wyrokiem Sądu Arbitrażowego.

Bieżąca obsługa zobowiązań z tytułu udzielonych kredytów przez w/w Klientów przebiega terminowo, pomimo występujących przejściowych problemów płynnościowych, związanych z częściowym zaniechaniem sprzedaży zielonych certyfikatów w okresie trwania procesów sądowych oraz koniecznością ponoszenia kosztów obsługi prawnej prowadzonych sporów.

Portfel farm wiatrowych:

Wyszczególnienie	30-06-2019 niebadane	31-12-2018
Należności od klientów wyceniane wg zamortyzowanego kosztu		
Należności od klientów bez przesłanki utraty wartości:		
<i>ekspozycje, dla których od momentu początkowego ujęcia nastąpił istotny wzrost ryzyka (Koszyk 2)</i>	1 375 020	1 039 500
Należności od klientów posiadające przesłanki utraty wartości (Koszyk 3), ale niewykazujące utraty wartości ze względu na szacowane przepływy pieniężne	282 739	603 282
Należności od klientów posiadające przesłanki utraty wartości i wykazujące utratę wartości (Koszyk 3)	66 776	124 874
Razem należności od klientów brutto	1 724 535	1 767 656
Odpisy z tytułu utraty wartości:		
<i>Należności od klientów - Koszyk 2</i>	-52 467	-36 867
<i>Należności od klientów - Koszyk 3 niewykazujący utraty wartości</i>	-10 783	-21 378
<i>Należności od klientów - Koszyk 3 wykazujący utratę wartości</i>	-15 288	-31 876
Razem odpisy z tytułu utraty wartości	-78 538	-90 121
Razem należności od klientów - wyceniane wg zamortyzowanego kosztu netto	1 645 997	1 677 535
Należności od klientów wyceniane wg wartości godziwej przez wynik finansowy		
Wartość godziwa	44 709	53 083
Razem należności od klientów wyceniane wg wartości godziwej przez wynik finansowy	44 709	53 083
Razem należności od klientów	1 690 706	1 730 618

Udział portfela farm wiatrowych w segmencie kredytów instytucjonalnych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu w wartości brutto w Grupie BOŚ na 30 czerwca 2019 roku wyniósł 19,6% co stanowi 13,6% portfela kredytów, natomiast wartościowo portfel ten wyniósł 1 724,5 mln zł.

Poziom pokrycia odpisami kredytów z utratą wartości według stanu na 30 czerwca 2019 roku w segmencie kredytów instytucjonalnych wynosi 53,7%, w tym dla portfela farm wiatrowych 22,9%.

5.1.5. Dłużne papiery wartościowe

Tabele poniżej prezentują papiery wartościowe w podziale na ratingi przyznane ich emitentom:

30-06-2019 niebadane	Skarb Państwa	NBP	Finanse publiczne	Pomocnicze instytucje finansowe	Korporacyjne	Razem
AAA	-	-	-	50 138	-	50 138
A	3 796 640	-	-	-	-	3 796 640
BBB+	-	-	-	-	-	-
BB	-	-	-	-	-	-
brak	-	1 679 531	213 308	-	2 907	1 895 746
Razem	3 796 640	1 679 531	213 308	50 138	2 907	5 742 524

31-12-2018	Skarb Państwa	NBP	Finanse publiczne	Pomocnicze instytucje finansowe	Korporacyjne	Razem
AAA	-	-	-	49 391	-	49 391
A	3 650 490	-	-	-	-	3 650 490
BBB+	-	-	10 248	-	-	10 248
BB	-	-	-	-	-	-
brak	-	1 439 760	241 376	-	2 903	1 684 039
Razem	3 650 490	1 439 760	251 624	49 391	2 903	5 394 168

W tabelach prezentowana jest ujednoczona skala ratingowa zgodnie z poniższą tabelą. W przypadku, gdy emitent otrzymał rating od więcej niż jednej agencji, został zaprezentowany ten najwyższy.

Moody's	S&P	Fitch	Rating ujednolicony
Aaa	AAA	AAA	AAA
A2	AAA	AAA	AAA
A3	A-	A-	A-
Baa1	BBB+	BBB+	BBB+
Ba2	BBB+	BBB+	BBB+
Ba3	BB-	BB-	BB-

Klasy ryzyka dla emitentów obligacji komunalnych obsługiwanych przez Bank Ochrony Środowiska S.A. nadawane są zgodnie z przyjętą w Banku metodyką oceny zdolności kredytowej jednostek samorządu terytorialnego:

Finanse publiczne		
Rating wewnętrzny	30-06-2019 niebadane	31-12-2018
5	25 344	12 327
6	34 659	4 975
7	68 094	69 642
8	28 322	159 995
9	54 961	-
10	1 928	4 685
Razem	213 308	251 624

5.2. Techniki pomiaru ryzyka finansowego (w księdze bankowej i handlowej) oraz limity

Ryzyko finansowe w Grupie koncentruje się przede wszystkim w BOŚ S.A. oraz w Domu Maklerskim BOŚ S.A. (DM BOŚ S.A.) i obejmuje:

- 1) ryzyko płynności;
- 2) ryzyko stopy procentowej (w księdze bankowej i handlowej);
- 3) ryzyko walutowe (w księdze bankowej i handlowej).

Ryzyko płynności i ryzyko stopy procentowej występuje przede wszystkim w Banku, natomiast ryzyko walutowe – w DM BOŚ S.A. (w księdze handlowej i niehandlowej) oraz w Banku (w księdze handlowej; ryzyko walutowe z księgi bankowej jest transferowane do księgi handlowej). W DM BOŚ S.A. występuje także ryzyko z tytułu pozycji w instrumentach kapitałowych i ryzyko cen towarów.

Zarządzanie ryzykiem w Banku jest dokonywane w oparciu o ustalony przez Radę Nadzorczą Banku poziom apetytu i tolerancji na ryzyko określonych za pomocą zestawu limitów wewnętrznych. W BOŚ S.A. obowiązują polityki w zakresie zarządzania ryzykiem płynności, ryzykiem stopy procentowej w księdze bankowej oraz ryzykiem rynkowym, gdzie określone są między innymi maksymalne poziomy ryzyka finansowego, zgodne z przyjętym przez Radę Nadzorczą Banku apetytem na ryzyko. Na ich podstawie ustanowiono system wczesnego ostrzegania, który koncentruje się na identyfikacji, pomiarze, monitorowaniu, kontrolowaniu i raportowaniu ryzyka.

Transakcje księgi bankowej stanowią podstawową działalność Banku, tzn. wynikają z działalności komercyjnej, w tym: pozyskiwania źródeł finansowania i efektywnego zarządzania płynnością finansową. Do księgi bankowej wchodzi pozycje nie zaliczone do księgi handlowej, w tym w szczególności:

- 1) udzielane kredyty, gwarancje, pożyczki, lokaty i przyjmowane depozyty,
- 2) transakcje zabezpieczające płynność i ryzyko stopy procentowej operacji zaliczonych do księgi bankowej,
- 3) zakup papierów wartościowych w celu innym niż handlowy.

Zgodnie ze strategią Grupy, działalność w księdze handlowej uzupełnia działalność w księdze bankowej. Księga handlowa zawiera transakcje realizowane na rachunek własny w celu handlowym, tj. z zamiarem uzyskania korzyści finansowych w krótkich okresach, z rzeczywistych lub oczekiwanych różnic między rynkowymi cenami zakupu i sprzedaży lub też innych odchyłeń cen lub parametrów cenowych, w tym w szczególności stóp procentowych i kursów walutowych. Sprzedaż transakcji z księgi handlowej nie jest prowadzona w celu utrzymania płynności. Zadaniem księgi handlowej jest zapewnienie klientom najwyższej jakości usług. W celu osiągnięcia tych zadań BOŚ S.A. oraz DM BOŚ S.A., w ramach obowiązujących limitów ryzyka, utrzymują otwarte pozycje.

Poziom i profil ryzyka finansowego jest regularnie monitorowany w Departamencie Ryzyka Finansowego i Operacyjnego (departament II linii obrony) i w DM BOŚ S.A. oraz raportowany: Radzie Nadzorczej Banku, Radzie Nadzorczej DM BOŚ S.A., Komitetowi ds. Ryzyka (przy Radzie Nadzorczej), Zarządowi Banku, Zarządowi DM BOŚ S.A., Komitetowi Zarządzania Aktywami i Pasywami (Komitetowi ZAP) oraz Komitetowi ZAP ds. Płynności i Ryzyka Rynkowego.

5.2.1. Ryzyko płynności

Celem Grupy BOŚ w zakresie zarządzania płynnością jest utrzymanie zdolności do finansowania aktywów i terminowego regulowania zobowiązań, a także utrzymanie zrównoważonej struktury aktywów i pasywów, zapewniającej bezpieczny profil płynności w poszczególnych pasmach czasowych, w podziale na płynność w złotych polskich oraz głównych walutach obcych, a przede wszystkim – dla całkowitej pozycji płynności. Ryzyko płynności jest przede wszystkim generowane w Banku. Strategię zarządzania ryzykiem płynności określa zatwierdzana przez Radę Nadzorczą Strategia Płynnościowa BOŚ S.A. Strategia określa apetyt Banku na to ryzyko, wyznacza główne kierunki oraz cele ilościowe dla wybranych wielkości i jest integralnym elementem Ramowej Strategii działania Banku. Tolerancja na ryzyko płynności, dostosowana do przyjętego apetytu, została określona w zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą Polityce w zakresie zarządzania płynnością poprzez obowiązujący w Banku system wewnętrznych limitów i wartości ostrzegawczych.

Płynność w Banku rozpatrywana jest w następującym horyzoncie czasowym:

- płynność śróddzienna – w ciągu dnia;
- płynność bieżąca – w okresie do 7 dni;
- płynność krótkoterminowa – w okresie do 1 miesiąca;
- płynność średnioterminowa – w okresie powyżej 1 miesiąca do 12 miesięcy;
- płynność długoterminowa – w okresie powyżej 12 miesięcy.

Podstawowym źródłem finansowania Banku pozostaje systematycznie budowana i zdywersyfikowana baza depozytowa z dużym udziałem stabilnych depozytów od klientów indywidualnych (uzupełniona depozytami klientów korporacyjnych i sektora publicznego), którego uzupełnienie stanowią m.in. otrzymane pożyczki od międzynarodowych instytucji finansowych (które dodatkowo, wraz z długoterminowymi dwustronnymi umowami zamiany płatności odsetkowych zabezpieczonymi dłużnymi papierami wartościowymi oraz transakcjami FX Swap, stanowią źródło finansowania płynności w walutach obcych).

Posiadane przez Bank aktywa płynne (nadwyżka płynności), utrzymywane są przede wszystkim w postaci charakteryzujących się wysoką płynnością bonów pieniężnych NBP (według stanu na 30 czerwca 2019 roku stanowiących 44% portfela płynnych nieobciążonych papierów wartościowych) oraz obligacji Skarbu Państwa (według stanu na 30 czerwca 2019 roku – 56%), charakteryzujących się niskim ryzykiem szczególnym. Portfel tych papierów jest uzupełniony gotówką oraz środkami utrzymywanymi w NBP (ponad zadeklarowany poziom rezerwy obowiązkowej) i na rachunkachostro w innych bankach, a także innymi obligacjami wobec wielostronnych banków rozwoju. Aktywa płynne stanowią bufor dla zabezpieczenia płynności w ewentualnych sytuacjach kryzysowych, tj. istnieje możliwość ich zastawu, upłynnienia w ramach transakcji repo bądź sprzedaży w dowolnym momencie, bez istotnej utraty wartości. Możliwości sprzedaży aktywów płynnych (ryzyko płynności produktu) są systematycznie monitorowane. W analizach tych brane są pod uwagę przede wszystkim: wielkość emisji, obrót rynkowy oraz zmienność ceny kupna / sprzedaży.

Zgodnie z rekomendacjami Komisji Nadzoru Finansowego i Narodowego Banku Polskiego, Bank ma możliwość korzystania z dodatkowych źródeł finansowania w postaci kredytu technicznego i lombardowego w NBP a także może wystąpić do NBP celem uzyskania kredytu refinansowego.

W Banku wyznaczany jest kapitał wewnętrzny na ryzyko płynności, które uznawane jest za ryzyko stale istotne, zgodnie z obowiązującym procesem szacowania kapitału wewnętrznego. Kapitał ten szacowany jest w oparciu o koszt związany z przywróceniem nadzorczych i wewnętrznych miar oraz limitów płynności w warunkach zbudowanych scenariuszy testów warunków skrajnych.

Bank wyznacza nadzorcze miary płynności zgodnie z następującymi regulacjami: Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych zmieniającym rozporządzenie (UE) nr 648/2012 oraz rozporządzeniami delegowanymi i wykonawczymi odnoszącymi się do niego w zakresie płynności oraz Uchwałą Nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności.

Do obecnie obowiązujących norm płynności krótkoterminowej zalicza się wymóg pokrycia wypływów netto – LCR (relacja aktywów płynnych do wypływów netto, tj. różnicy pomiędzy wpływami a wpływami, przez okres występowania warunków skrajnych, trwający 30 dni kalendarzowych). W związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2018 roku normy dla LCR na docelowym poziomie w wysokości 100%, normy dla współczynników: M1 (luka płynności krótkoterminowej) i M2 (współczynnik płynności) przestały obowiązywać. Jednak Bank, ze względów ostrożnościowych, nadal je wylicza i utrzymuje powyżej obowiązujących do końca 2017 roku limitów nadzorczych.

Zgodnie z Wytycznymi EBA/GL/2017/01 w sprawie ujawniania wskaźnika pokrycia wypływów netto w uzupełnieniu do ujawniania informacji na temat zarządzania ryzykiem płynności na podstawie art. 435 rozporządzenia (UE) nr 575/2013, Bank prezentuje w Informacjach dotyczących Grupy Kapitałowej Banku Ochrony Środowiska S.A., ujawnianych zgodnie z częścią ósmą Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku "Ujawnianie informacji przez instytucje", informacje ilościowe oraz jakościowe na temat wskaźnika pokrycia wypływów netto. Powyższe informacje ujawniane są zgodne z instrukcjami wskazanym przez Europejski Urząd Nadzoru Bankowego.

Natomiast do norm długoterminowych zalicza się współczynniki: M3 (współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi) i M4 (współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi). Bank wyznacza i sprawozdaje do Komisji Nadzoru Finansowego oraz Narodowego Banku Polskiego wskaźnik stabilnego finansowania netto (NSFR) oraz posiada dla tego wskaźnika wewnętrzną wartość ostrzegawczą na poziomie docelowego limitu nadzorczego, tj. 100%. Ponadto, Bank, zgodnie z Rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2016/313 z dnia 1 marca 2016 roku zmieniającym rozporządzenie wykonawcze (UE) nr 680/2014 w odniesieniu do dodatkowych wskaźników monitorowania na potrzeby sprawozdawczości w zakresie płynności do Narodowego Banku Polskiego, w ramach sprawozdawczości obowiązkowej, opracowuje i przesyła raporty ALMM.

W I półroczu 2019 roku (analogicznie jak w 2018 roku) nadzorcze miary płynności, tj. LCR oraz miary M3-M4 były wyznaczane codziennie (tj. w każdym dniu roboczym) i pozostawały na bezpiecznym poziomie, znacznie przewyższającym poziomy regulacyjny. Wg stanu na 30 czerwca 2019 roku normy te kształtowały się następująco:

Miara	30-06-2019 niebadane	31-12-2018
LCR	159%	132%
M3	103,28	99,33
M4	1,35	1,33

W celu pomiaru płynności oraz ryzyka płynności śróddziennej, bieżącej i krótkoterminowej Bank wprowadził następujące miary i narzędzia:

- 1) poziom płynności śróddziennej – odzwierciedla niezbędny do utrzymania poziom środków na rachunku w NBP, pozwalający na regulowanie zobowiązań Banku w trakcie dnia, w sytuacji normalnej i skrajnej;

- 2) aktywa płynne (nadwyżka płynności) – stanowiące bufor dla oczekiwanych i nieoczekiwanych wpływów w horyzoncie 30 dni;
- 3) zapas płynności – który mierzy poziom aktywów płynnych, pomniejszonych o oczekiwane oraz nieoczekiwane wypływy, wyznaczone w terminie 30 dni, z uwzględnieniem narzutu z tytułu koncentracji;
- 4) ocenę stabilności bazy depozytowej;
- 5) lukę płynności krótkoterminowej (dla PLN, EUR, CHF i USD) – pokazującą poziom niedopasowania w strukturach finansowania w walutach obcych; luka ta przede wszystkim obejmuje przepływy z transakcji na rynku hurtowym oraz z transakcji pochodnych;
- 6) testy warunków skrajnych (pozwalające m.in. na weryfikację możliwości utrzymania płynności w zdefiniowanym w Banku horyzoncie czasowym w poszczególnych scenariuszach).

W celu pomiaru płynności oraz ryzyka płynności średnio- i długoterminowego Bank wyznacza i monitoruje:

- 1) lukę płynności kontraktową oraz urealnioną (która jest uzupełniana o systematycznie przeprowadzane analizy: stabilności bazy depozytowej, koncentracji bazy depozytowej, wielkości przedpłat kredytów oraz poziomu zrywalności depozytów);
- 2) wskaźniki pokrycia aktywów długoterminowych pasywami długoterminowymi;
- 3) wskaźnik pokrycia kredytów służących finansowaniu długoterminowych potrzeb klientów najbardziej stabilnymi źródłami finansowania;
- 4) prognozę LCR, aktywów płynnych oraz długoterminowych miar płynności (m.in. NSFR).

W celu oceny skuteczności procesu zarządzania ryzykiem płynności, dla większości z powyższych miar ustalane są limity lub wartości ostrzegawcze w ramach zestawu wewnętrznych limitów ryzyka płynności, których struktura ma charakter hierarchiczny (tzn. ustalane są na poziomie Rady Nadzorczej, Zarządu Banku oraz Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami). Obowiązujące limity i wartości ostrzegawcze podlegają systematycznym przeglądom, tak aby pozwalały na skuteczne monitorowanie płynności. Limity i wartości ostrzegawcze określają ramy dla tolerancji Banku w zakresie płynności i są zgodne z przyjętym przez Bank apetytem na to ryzyko. Kształtowanie odpowiedniego profilu ryzyka płynności wspierane jest poprzez uwzględnienie kosztu płynności w ramach obowiązującego w Banku systemu cen transferowych.

Zgodnie z Uchwałą Nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego Bank przeprowadza również pogłębioną analizę płynności długoterminowej. Wyniki przeprowadzanych analiz są wykorzystywane do zarządzania płynnością Banku. Jednocześnie proces opracowywania krótko- i długoterminowych planów finansowych Banku zawiera ocenę płynności tak, aby zapewnić adekwatną strukturę finansowania i przestrzeganie nadzorczych miar płynności.

Bank, w opracowywanych analizach płynnościowych, uwzględnia również możliwość niekorzystnej zmiany kursów walut obcych, w szczególności CHF i EUR, potencjalnie powodujące zwiększenie potrzeb płynnościowych. Zgodnie z podpisaną z kontrahentami dokumentacją Credit Support Annex do umów ramowych (Credit Support Annex (CSA), Credit Support Annex for Variation Margin (CSA VM)) Bank, w przypadku niekorzystnych zmian rynkowych (m.in. kursów walutowych), zobowiązany jest do złożenia dodatkowych depozytów zabezpieczających, zgodnie w dokonanej wyceną; w przypadku korzystnych zmian – Bank otrzymuje dodatkowe zabezpieczenie od kontrahentów. Bank nie posiada w przedmiotowej dokumentacji postanowień zmieniających wysokość składanego zabezpieczenia ze względu na zmianę posiadanego ratingu. Oznacza to, iż obniżenie poziomu oceny zdolności kredytowej nie wpływa na wysokość i sposób wyliczenia depozytów zabezpieczających.

Bank posiada zatwierdzony przez Zarząd Banku Plan działania w zakresie utrzymania płynności w sytuacjach awaryjnych, który określa potencjalne źródła pogorszenia / utraty płynności, zasady postępowania i kompetencje w sytuacjach awaryjnych. Ma on na celu oszacowanie horyzontu przetrwania oraz możliwości i kosztów przywrócenia stanu stabilnej płynności. Plan ten, oprócz analizy scenariuszowej płynności w sytuacjach awaryjnych (której założenia są zgodne z przeprowadzanymi testami warunków skrajnych), zawiera także mierzalne i niemierzalne symptomy wyprzedzające sytuacje awaryjne, powalające na systematyczne monitorowanie źródeł powstawania sytuacji kryzysowych w zakresie płynności.

Analizy scenariuszowe płynności w sytuacjach awaryjnych oraz testy warunków skrajnych obejmują trzy rodzaje scenariuszy:

- 1) kryzys wewnętrzny – jego źródłem jest utrata zaufania do Banku przez uczestników rynku (tzw. "run na Bank"), zmniejszenie dostępności finansowania, zmaterializowanie się ryzyka koncentracji oraz obniżenie ratingu Banku;
- 2) kryzys zewnętrzny – zakłada materializację ryzyka walutowego, wzrost stóp procentowych, kryzys na rynkach finansowych i ewentualne efekty drugiej rundy;
- 3) kryzys mieszany – stanowi połączenie elementów zarówno kryzysu wewnętrznego jak i zewnętrznego.

Dokonywane stress testy pozwalają na identyfikację czynników, których materializacja może generować w Banku ryzyko płynności oraz opracowanie działań koniecznych do podjęcia, w przypadku zaistnienia sytuacji kryzysowych.

Bank, w ramach dokonywanych analiz, przeprowadza również analizę wrażliwości na poszczególne czynniki generujące ryzyko płynności oraz tzw. testy odwrócone. Plan działania w zakresie utrzymania płynności w sytuacjach awaryjnych jest systematycznie weryfikowany i aktualizowany, tak aby gwarantował operacyjne przygotowanie Banku do uruchomienia potencjalnych działań, możliwych do podjęcia w sytuacji zagrożenia płynności. Analiza scenariuszowa płynności w sytuacjach awaryjnych jest opracowywana w trybie półrocznym, a testy warunków skrajnych – w okresach miesięcznych. Założenia przyjmowane w testach warunków skrajnych są systematycznie weryfikowane, zgodnie z wnioskami wynikającymi z analizy scenariuszowej płynności w sytuacjach awaryjnych. Wnioski z przeprowadzanych testów są uwzględniane w bieżącym zarządzaniu płynnością i ryzykiem płynności, a także są podstawą do budowania struktury aktywów i pasywów.

Testy warunków skrajnych wykonane w I półroczu 2019 roku, analogicznie jak w 2018 roku pokazują, że Bank posiada stabilną sytuację płynnościową, a posiadane aktywa płynne (nadwyżka płynności) pozwalają na przetrwanie założonych scenariuszy warunków skrajnych, w których Bank zakłada przeżycie w określonym horyzoncie czasowym.

Stosowane przez Bank miary i narzędzia podlegają cyklicznym przeglądom i są systematycznie aktualizowane, co służy lepszemu odwzorowaniu profilu płynności. Proces monitorowania płynności i ryzyka płynności w Banku jest wspierany przez dedykowane systemy informatyczne (w szczególności w zakresie generowania kontraktowej i urealnionej luki płynności, raportowania nadzorczych miar płynności i limitów wewnętrznych oraz przygotowywania sprawozdawczości obowiązkowej). Bank przynajmniej raz do roku opracowuje przegląd procesu oceny adekwatności zasobów płynności (ILAAP), zgodnie z Wytycznymi EBA/GL/2016/10 dotyczącymi informacji na temat ICAAP oraz ILAAP gromadzonych do celów procesu przeglądu i oceny nadzorczej (SREP). Przegląd ten podlega opiniowaniu przez Komitet ZAP oraz zatwierdzeniu przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku.

Wyniki analizy ryzyka płynności, stopień użycia norm nadzorczych oraz wewnętrznych limitów oraz wyniki testów warunków skrajnych, są prezentowane w raportach przygotowywanych dla Komitetu

Zarządzania Aktywami i Pasywami ds. Płynności i Ryzyka Rynkowego (w cyklach tygodniowych), Zarządu Banku i Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami (w cyklach miesięcznych) oraz dla Rady Nadzorczej Banku oraz Komitetu ds. Ryzyka (w cyklach kwartalnych).

W I półroczu 2019 roku, podobnie jak w 2018 roku, sytuacja płynnościowa Grupy BOŚ S.A. była systematycznie monitorowana i pozostawała na bezpiecznym poziomie.

5.2.2. Ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej jest rozumiane jako potencjalny negatywny wpływ zmian stóp procentowych na prognozowany wynik finansowy, wartość ekonomiczną kapitału własnego oraz wartość bieżącą posiadanych dłużnych papierów wartościowych. Ryzyko stopy procentowej jest przede wszystkim generowane w Banku, zarówno w księdze bankowej jak i handlowej.

Głównym celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej w księdze bankowej jest dążenie do stabilizacji i optymalizacji wyniku odsetkowego (WO), przy jednoczesnym ograniczeniu negatywnego wpływu zmian rynkowych stóp procentowych na wartość ekonomiczną kapitału własnego (WEK).

W tym celu Bank wykorzystuje dwa narzędzia: posiadany portfel inwestycyjny oraz transakcje pochodne, dokonywane w ramach rachunkowości zabezpieczeń. Budowany w księdze bankowej portfel inwestycyjny powinien między innymi przyczynić się do zabezpieczenia wyniku odsetkowego generowanego na kapitałach własnych Banku, jak również stabilnej części niewrażliwych na zmianę stopy procentowej osadów na rachunkach bieżących. Z drugiej strony portfel ten powoduje zmienność kapitału z aktualizacji wyceny.

Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej. Jej celem jest zabezpieczenie wartości godziwej obligacji Skarbu Państwa o stałym oprocentowaniu, stanowiących część portfela obligacji dostępnych do sprzedaży w modelu H2C&S. Przeprowadzone transakcje zabezpieczające IRS ograniczają fluktuację kapitału związane ze zmianami stóp procentowych.

Proces monitorowania ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej jest wspierany przez dedykowany system informatyczny, za pomocą którego Bank w szczególności wyznacza / przeprowadza:

- 1) lukę przeszacowania (repricing gap), prezentującą wartości aktywów, pasywów i pozycji bilansowych wrażliwych na zmiany stóp procentowych w okresach zapadalności/ wymagalności bądź przeszacowania;
- 2) symulację wyniku odsetkowego – analizę dynamiczną, odzwierciedlającą projekcję WO w zadanych przedziałach czasowych, w oparciu o przyjęte scenariusze rozwoju Banku, jak również założenia odnośnie kształtowania się czynników rynkowych;
- 3) symulację wartości bieżącej (net present value, NPV), prezentującą wartości zdyskontowane, według zadanych parametrów rynkowych, wszystkich przepływów pieniężnych; w oparciu o analizy NPV wyznaczane są miary BPV oraz WEK;
- 4) szoki cenowe pod analizę ryzyka bazowego, których celem jest oszacowanie wpływu na wynik odsetkowy zróżnicowanej zmiany oprocentowania produktów, których oprocentowanie oparte jest o różne stawki bazowe;
- 5) analizę ryzyka krzywej dochodowości, której celem jest oszacowanie wpływu na wartość ekonomiczną kapitału własnego nierównoległych zmian kształtu krzywej dochodowości,
- 6) analizę ryzyka opcji klienta, której celem jest oszacowanie wpływu na wynik finansowy Banku, realizowanych przez klientów opcji wbudowanych w produkty odsetkowe;
- 7) testy warunków skrajnych, w tym testy odwrócone oraz nadzorczy test wartości odstających (ang. Supervisory Outlier Test), których celem jest określenie, jakie łączne zmiany czynników rynkowych doprowadzają do określonego wpływu na miary ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej;

8) poziom kapitału wewnętrznego na ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej.

Bank, w I półroczu 2019 roku wdrożył Wytyczne EBA/GL/2018/02 w sprawie zarządzania ryzykiem stopy procentowej z tytułu działalności zaliczanej do portfela bankowego, w tym w szczególności zaimplementował nadzorczy test wartości odstających, dokonał przeglądu zasad wyznaczania kapitału wewnętrznego na ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej, analizy wrażliwości produktów na zmiany stóp procentowych, założeń wykorzystywanych do pomiaru ryzyka oraz zasad walidacji modeli stosowanych w procesie zarządzania przedmiotowym ryzykiem.

W celu kontroli ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej Bank stosuje dwie miary: wrażliwość wyniku odsetkowego na zmianę stóp procentowych o +/-100 p.b. (WO) oraz wrażliwość wartości ekonomicznej kapitału na zmianę stóp procentowych o +/-200 p.b. (WEK). Porównanie ich wartości na 30 czerwca 2019 roku oraz 31 grudnia 2018 roku przedstawione zostało w poniższej tabeli.

(w tys. zł)	WO		WEK	
	-100 p.b.	+100 p.b.	-200 p.b.	+200 p.b.
30-06-2019	-49 674	38 666	35 354	-64 070
31-12-2018	-50 171	36 338	19 631	-58 542
Zmiana	497	2 328	15 723	-5 527

W I półroczu 2019 roku, analogicznie jak w 2018 roku, powyższe miary znajdowały się w ramach limitów/wartości ostrzegawczych. Asymetryczny wpływ zmian stóp procentowych na WO i WEK wynika z charakterystyki oprocentowania poszczególnych pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych, w tym m.in. ograniczenia spadku oprocentowania poszczególnych źródeł finansowania do poziomu 0, przy założeniu ujemnych rynkowych stopach procentowych.

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej w księdze handlowej jest uzyskanie w tym obszarze działalności, zakładanego w planie finansowym wyniku finansowego, przy akceptowalnej ekspozycji Banku na przedmiotowe ryzyko oraz minimalizacja jego negatywnych skutków z tytułu posiadanych w księdze handlowej instrumentów wrażliwych na zmiany stóp procentowych.

W BOŚ S.A., w celu monitorowania ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej, wykorzystuje się:

- 1) model wartości zagrożonej (model VaR) wyznaczony dla poziomu ufności 99% w oparciu o dzienną zmienność stóp procentowych z 250 dni roboczych poprzedzających dzień analizy,
- 2) BPV (tzn. wrażliwość papierów wartościowych i instrumentów pochodnych generujących ryzyko stopy procentowej przy zmianie stóp procentowych o 1 p.b.),
- 3) system limitów oraz
- 4) testy warunków skrajnych.

W I półroczu 2019 roku nie doszło do istotnych zmian w technikach pomiaru ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej.

Wartość VaR stopy procentowej w księdze handlowej oraz wpływ scenariusza stress testowego – równoległego przesunięcia krzywych dochodowości IRS i BOND o ± 200 p.b. na wynik Banku w okresach rocznych, kształtowała się następująco (podano wartość maksymalną, minimalną, średnią oraz na datę sprawozdawczą):

(w tys. zł)	VaR 10-dniowy				Testy warunków skrajnych ± 200 p.b.	
	średnia	max	Min	na datę	na datę	
01-01-2019 30-06-2019	470	612	282	526	-4 034	
01-01-2018 30-06-2018	355	856	41	507	-2 720	

W celu weryfikacji modelu wartości zagrożonej Bank, raz na miesiąc przeprowadza analizę back-testing, kalkulowaną poprzez porównanie maksymalnych strat, wyznaczonych z modelu VaR, z rzeczywistymi zyskami i stratami oraz z teoretycznymi zmianami wyniku, wynikającymi z rewaluacji pozycji. Wyniki back-testingu, w cyklach miesięcznych, są prezentowane w raportach zarządczych.

System limitów w zakresie ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej obejmuje:

- 1) limit na VaR 10-dniowy,
- 2) limit BPV dla instrumentów generujących ryzyko stopy procentowej w księdze handlowej, obowiązujący zarówno w ciągu dnia jak i na koniec dnia, osobno dla pozycji w papierach dłużnych i dla IRS oraz łącznie dla tych instrumentów,
- 3) limity maksymalnej, dwudniowej i ciągnionej miesięcznej straty na aktywach w portfelu handlowym.

Kalkulowanie i monitorowanie poziomu wykorzystania poszczególnych limitów jest przeprowadzane wg stanu na każdy dzień roboczy, a w odniesieniu do limitów BPV – również w ciągu dnia oraz systematycznie raportowane kadrze zarządzającej.

Bank, raz w miesiącu, przeprowadza analizę testów warunków skrajnych, badając kształtowanie się poziomu ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej i handlowej w przypadku materializacji skrajnych zmian czynników ryzyka.

W księdze bankowej badany jest przede wszystkim wpływ skrajnie niekorzystnych zmian:

- 1) stóp procentowych na:
  - a) wynik odsetkowy (WO),
  - b) wartość ekonomiczną kapitału własnego (WEK),
  - c) portfel w księdze bankowej: papierów wartościowych w ramach rachunkowości zabezpieczeń, dłużnych papierów wartościowych, transakcji IRS oraz FX swap:
    - scenariusze równoległego przesunięcia krzywych stóp procentowych o ± 100 p.b.: ± 500 p.b.,
    - scenariusze spłaszczenia, wygięcia i wystromienia krzywych stóp procentowych
- 2) kursów walutowych na WO oraz WEK – scenariusze zmiany kursów walutowych o $\pm 5\%$, $\pm 10\%$ oraz $\pm 25\%$,
- 3) stóp procentowych i kursów walutowych łącznie na WO oraz WEK – scenariusze łącznych zmian kursów walutowych o $\pm 10\%$ i $\pm 25\%$ oraz stóp procentowych o ± 100 p.b. (dla WO), ± 200 p.b. (dla WEK) i ± 500 p.b.,
- 4) stóp procentowych na wrażliwość wartości ekonomicznej kapitału Banku (WEK) w ściśle określonych scenariuszach zmian stóp, w ramach Nadzorczego testu wartości odstających. Test przeprowadzony wg stanu na 30 czerwca 2019 roku wskazuje na bezpieczną sytuację Banku.

W księdze handlowej badany jest wpływ skrajnie niekorzystnych zmian poziomu rynkowych stóp procentowych na wynik Banku oraz zmienności stóp procentowych w okresie 250 dni roboczych

i korelacji pomiędzy zmiennościami stóp procentowych na poziom VaR zarówno za pomocą metody historycznej jak i parametrycznej.

W celu przeprowadzenia analizy wpływu warunków skrajnych Bank stosuje następujące scenariusze:

- 1) historyczne:
  - a) równoległe przesunięcia krzywych stóp procentowych (w tym grube ogony oraz spread),
  - b) wygięcie krzywych stóp procentowych,
  - c) zmiana nachylenia krzywych stóp procentowych,
- 2) parametryczne:
  - a) równoległe przesunięcia krzywych stóp procentowych,
  - b) wzrost zmienności stóp procentowych,
  - c) skrajnie niekorzystna zmiana korelacji stóp procentowych.

Scenariusze testów warunków skrajnych są przeprowadzane również przy założeniu zmiany płynności rynku i braku możliwości zamknięcia pozycji.

Wyniki tej analizy pokazują, iż przy wystąpieniu skrajnie niekorzystnych warunków rynkowych i zwiększonych pozycji Banku w instrumentach wrażliwych na ryzyko stopy procentowej, działalność zarówno w portfelu bankowym jak i handlowym Banku utrzymuje się na bezpiecznym poziomie.

Wyniki przeprowadzanego monitoringu ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej oraz w księdze handlowej, wraz z wynikami przeprowadzonych testów warunków skrajnych, w cyklach miesięcznych, są prezentowane w raportach przygotowywanych dla Zarządu Banku i Komitetu ZAP oraz – w cyklach kwartalnych – dla Rady Nadzorczej Banku oraz Komitetu ds. Ryzyka.

Dodatkowo wyniki analizy w zakresie ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej w ramach raportów dziennych przekazywane są Członkom Zarządu Banku i Komitetu ZAP oraz w cyklach tygodniowych są prezentowane w raportach przygotowywanych dla Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami ds. Płynności i Ryzyka Rynkowego.

5.2.3. Ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe rozumiane jest jako ryzyko utraty wartości aktywów, wzrostu poziomu zobowiązań lub zmiany wyniku finansowego Grupy BOŚ w rezultacie wrażliwości na zmiany kursów walut. Ryzyko to jest generowane w DM BOŚ S.A. (w księdze handlowej i niehandlowej) oraz w Banku (przede wszystkim w księdze handlowej).

Celem Banku w zakresie zarządzania ryzykiem walutowym w księdze bankowej jest nieutrzymywanie otwartych indywidualnych pozycji. Ekspozycje walutowe, wynikające z działalności prowadzonej w ramach księgi bankowej, są systematycznie transferowane do księgi handlowej tego samego dnia lub najpóźniej – następnego dnia roboczego.

Głównymi pozycjami walutowymi Banku są pozycje w PLN, USD, EUR i CHF.

Ryzyko walutowe w portfelu niehandlowym w DM BOŚ S.A. wynika z deponowania przez DM BOŚ S.A. środków pieniężnych w walutach obcych na rachunkach zagranicznych brokerów, którzy dokonują na zlecenie klientów DM BOŚ S.A. transakcji kupna i sprzedaży instrumentów finansowych na giełdach zagranicznych. Ryzyko walutowe w księdze niehandlowej implikują również pozycje związane z działalnością DM BOŚ S.A. prowadzoną w Oddziale w Republice Czeskiej, które nie stanowią pozycji zaliczonych do portfela handlowego. DM BOŚ S.A. posiada otwarte pozycje walutowe w USD, EUR i CZK w portfelu niehandlowym, a ryzyko walutowe w tym portfelu jest zarządzane w ramach limitu całkowitej pozycji walutowej dla księgi handlowej i niehandlowej łącznie.

Pozycja walutowa wynikająca z działalności Banku w księdze bankowej, która nie została przetransferowana w danym dniu na księgę handlową, podlega kontroli za pomocą limitów otwartych pozycji walutowych w księdze bankowej na koniec dnia.

W księdze handlowej ryzyko walutowe jest generowane zarówno w Banku, jak i w DM BOŚ S.A. Ryzyko walutowe w księdze handlowej dotyczyło przede wszystkim DM BOŚ S.A., w mniejszym stopniu Banku. Otwarte pozycje walutowe w księdze handlowej DM BOŚ S.A. wynikają ze świadczenia usług na rzecz klientów w zakresie obrotu instrumentami pochodnymi oraz z wykonywania czynności usługowych na rynku regulowanym.

W Grupie BOŚ istnieje uspołniony system zarządzania ryzykiem walutowym, liczony odrębnie dla Banku i DM BOŚ S.A.

Dla monitorowania ryzyka walutowego na otwartych pozycjach walutowych w księdze handlowej (bilansowych i pozabilansowych) w Banku, podobnie jak w przypadku ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej, stosuje się:

- 1) model wartości zagrożonej (VaR) wyznaczony dla poziomu ufności 99% w oparciu o dzienną zmienność kursów walutowych z 250 dni roboczych poprzedzających dzień analizy;
- 2) system limitów;
- 3) analizy testów warunków skrajnych.

Wartość VaR walutowego w księdze handlowej Banku, DM BOŚ S.A. i Grupy BOŚ oraz wpływ scenariusza stress testowego – spadek kursów wszystkich walut w stosunku do PLN o 30% na wynik Grupy BOŚ w okresach rocznych kształtowały się następująco (podano wartość maksymalną, minimalną i średnią oraz na datę sprawozdawczą):

(w tys. zł)				VaR 10-dniowy		Testy warunków skrajnych Grupy BOŚ wzrost/spadek kursów walutowych o 30%	
	średnia	max	min	Bank na datę	DM na datę	Grupa BOŚ na datę	BOŚ na datę
01-01-2019 30-06-2019	218	575	10	111	2 225	2 182	-26 764
01-01-2018 30-06-2018	193	820	6	202	6 054	6 097	-20 248

Bank, w celu weryfikacji modelu wartości zagrożonej, raz w miesiącu przeprowadza analizy back-testing, poprzez porównanie maksymalnych strat, wyznaczonych z modelu VaR z rzeczywistymi zyskami i stratami oraz z teoretycznymi zmianami wyniku wynikającymi z rewaluacji pozycji. Wyniki back-testingu, w cyklach miesięcznych, są prezentowane w raportach zarządczych.

System limitów w zakresie ryzyka walutowego w księdze handlowej obejmuje:

- 1) limit na VaR 10-dniowy;
- 2) limity kwotowe na pozycję całkowitą oraz na pozycje indywidualne dla głównych walut, obowiązujące zarówno w ciągu dnia jak i na koniec dnia;
- 3) limity straty dziennej i ciągniętej miesięcznej z tytułu transakcji wymiany walut.

Kontrola wykorzystania ww. limitów przeprowadzana jest każdego dnia roboczego, a w odniesieniu do limitów na pozycję całkowitą oraz na pozycje indywidualne dla głównych walut Banku również w ciągu dnia. W ciągu dnia w Banku w ramach limitów kwotowych na pozycje walutowe monitorowane są również limity dodatkowe na obsługę transakcji klientów. Informacje o poziomie wykorzystania poszczególnych limitów są systematycznie raportowane kierownictwu BOŚ S.A.

Przeprowadzone analizy wskazują, że w badanym okresie ryzyko walutowe w Grupie BOŚ kształtowało się na umiarkowanym poziomie.

Bank, raz w miesiącu, przeprowadza analizę testów warunków skrajnych, badając kształtowanie się poziomu ryzyka walutowego w przypadku materializacji skrajnych zmian czynników ryzyka. Badany jest przede wszystkim wpływ skrajnie niekorzystnych zmian kursów walutowych w stosunku do PLN i kursów krzyżowych par walutowych EUR/USD i EUR/CHF na wynik z pozycji wymiany oraz zmian zmienności kursów walutowych w okresie 250 dni roboczych i korelacji pomiędzy zmiennościami kursów walutowych na poziom VaR, zarówno za pomocą metody historycznej jak i parametrycznej.

W celu przeprowadzenia analizy testów warunków skrajnych Bank stosuje następujące scenariusze:

- 1) historyczne:
  - a) historyczny wzrost/spadek kursów walutowych w stosunku do PLN (w tym grube ogony),
  - b) wzrost/spadek kursów krzyżowego EUR/CHF oraz EUR/USD.
- 2) parametryczne:
  - a) wzrost/spadek kursów walutowych w stosunku do PLN o 30%,
  - b) wzrost zmienności kursów walutowych,
  - c) skrajnie niekorzystna zmiana korelacji kursów walutowych.

Scenariusze testów warunków skrajnych są przeprowadzane również przy założeniu zmiany płynności rynku i braku możliwości zamknięcia pozycji.

Wyniki analizy stress-testing pokazują, iż przy wystąpieniu skrajnie niekorzystnych warunków rynkowych i zwiększonych pozycji, działalność Banku w zakresie ryzyka walutowego utrzymuje się na bezpiecznym poziomie.

Wyniki analizy ryzyka walutowego w księdze handlowej, w ramach raportów dziennych przekazywane są Członkom Zarządu Banku i Komitetu ZAP, w cyklach tygodniowych są prezentowane w raportach przygotowywanych dla Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami ds. Płynności i Ryzyka Rynkowego, w cyklach miesięcznych – w raportach przygotowywanych dla Zarządu Banku i Komitetu ZAP oraz w cyklach kwartalnych – dla Rady Nadzorczej Banku oraz Komitetu ds. Ryzyka.

5.2.4. Pozostałe ryzyka rynkowe

Pozostałe ryzyka rynkowe to ryzyko ogólne i szczególne cen instrumentów kapitałowych oraz ryzyko cen towarów. Ryzyka te wynikają z wpływu zmian cen instrumentów kapitałowych i towarów na ryzyko utraty wartości aktywów, wzrostu poziomu zobowiązań lub zmiany wyniku finansowego.

Ryzyka te występują głównie w działalności DM BOŚ S.A. w księdze handlowej.

Transakcje na instrumentach kapitałowych realizowane na rachunek własny DM BOŚ S.A. dotyczą działalności DM BOŚ S.A. jako animatora rynku i w przeważającej większości przypadków są zamykane na koniec dnia. Istotne zaangażowanie w instrumenty kapitałowe występuje jedynie w przypadku otwieranych przez DM BOŚ S.A. transakcji zabezpieczonych (arbitrażowych), w tym w ramach krótkiej sprzedaży. Transakcje zabezpieczone (arbitrażowe) polegają na wykorzystaniu tymczasowej nierównowagi cen pomiędzy dwoma rynkami (np. pomiędzy cenami pochodnych instrumentów finansowych oraz cenami instrumentów bazowych). Ryzyko to jest ograniczane poprzez całkowite limity zaangażowania, zarówno w odniesieniu do transakcji zabezpieczonych (arbitrażowych), jak i niezabezpieczonych. Monitoring tych limitów dokonywany jest w trybie dziennym.

Ryzyko cen towarów występuje głównie w ramach działalności na pozagiełdowym rynku OTC, dla transakcji zawieranych z klientami DM BOŚ S.A. i transakcji zabezpieczających dokonywanych w Saxo Bank A/S, X-Trade Brokers Dom Maklerski S.A. lub Interactive Brokers (UK) Ltd.

5.3. Zarządzanie kapitałem

Grupa zdecydowała, na potrzeby adekwatności kapitałowej, o stosowaniu rozwiązań przejściowych, w trakcie trwania okresu przejściowego, dotyczących złagodzenia wpływu wdrożenia MSSF 9 na fundusze własne w oparciu o Artykuł 1 ust. 9 Rozporządzenia (UE) 2017/2395 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2017 r. (Rozporządzenie) zmieniającego Rozporządzenie (UE) nr 575/2013. Dodatkowo postanowiono niestosować ust. 4 z art. 1 Rozporządzenia (UE) 2017/2395.

Uwzględniając wpływ wdrożenia MSSF 9, zarówno z zastosowaniem rozwiązań przejściowych, jak i bez nich, Grupa spełnia obowiązujące normy kapitałowe na dzień 30.06.2019 r.

W związku z podjęciem decyzji o zastosowaniu przepisów przejściowych z dniem 1 lutego 2018 r. Grupa dokonuje ujawnień funduszy własnych, współczynników kapitałowych, jak również wskaźnika dźwigni, zarówno z zastosowaniem, jak i bez zastosowania rozwiązań przejściowych wynikających z artykułu 473a Rozporządzenia (UE) nr 575/2013.

Poziom kapitałów, aktywów ważonych ryzykiem, współczynników kapitałowych, współczynnika dźwigni oraz kapitału wewnętrznego w Grupie kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	30-06-2019 niebadane	31-12-2018
Dostępny kapitał		
Kapitał podstawowy Tier I	2 120 929	2 094 575
Kapitał podstawowy Tier I – bez przepisów przejściowych MSSF 9	2 023 752	1 985 965
Kapitał Tier I	2 120 929	2 094 575
Kapitał Tier I – bez przepisów przejściowych MSSF 9	2 023 752	1 985 965
Fundusze własne	2 476 694	2 453 560
Fundusze własne – bez przepisów przejściowych MSSF 9	2 379 516	2 344 951
Aktywa ważone ryzykiem		
Łączna kwota aktywów ważonych ryzykiem	13 822 092	13 671 845
- Ryzyko kredytowe i kredytowe kontrahenta	12 470 449	12 423 510
- Ryzyko operacyjne	996 100	996 100
- Ryzyko rynkowe	337 926	231 851
- Ryzyko CVA	17 617	20 384
Łączna kwota aktywów ważonych ryzykiem – bez przepisów przejściowych MSSF 9	13 729 657	13 559 014
Współczynniki kapitałowe		
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I	15,34	15,32
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I – bez przepisów przejściowych MSSF 9	14,74	14,65
Współczynnik kapitału Tier I	15,34	15,32
Współczynnik kapitału Tier I – bez przepisów przejściowych MSSF 9	14,74	14,65
Łączny współczynnik kapitałowy	17,92	17,95
Łączny współczynnik kapitałowy – bez przepisów przejściowych MSSF 9	17,33	17,29
Współczynnik dźwigni		
Wartość ekspozycji	19 908 501	19 439 206
Współczynnik dźwigni	10,7	10,8
Współczynnik dźwigni – bez przepisów przejściowych MSSF 9	10,2	10,3
Kapitał wewnętrzny		
Kapitał wewnętrzny	1 788 598	1 414 652

Wartość funduszy własnych i wymogów kapitałowych została wyznaczona zgodnie z Rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zwanym dalej CRR.

Celem ograniczania ryzyka spadku współczynników kapitałowych Grupa BOŚ monitoruje kształtowanie się skali i struktury działalności Grupy BOŚ oraz czynników mogących mieć wpływ na obniżenie się poziomu funduszy własnych Grupy BOŚ.

Grupa BOŚ z częstotliwością kwartalną szacuje kapitał wewnętrzny na pokrycie:

1) ryzyk I filara:

- dla ryzyka kredytowego i kredytowego kontrahenta - w oparciu o wymóg regulacyjny z uwzględnieniem dodatkowego narzutu z tytułu kredytów nieobsługiwanych (NPE)/kredytów z utratą wartości (NPL),
- dla poszczególnych rodzajów ryzyka wchodzących w skład grupy ryzyka rynkowego, w tym CVA oraz dla ryzyka operacyjnego - w oparciu o wymogi regulacyjne,

2) ryzyk II filara:

- dla ryzyk, których poziom został oceniony jako istotny.

Zgodnie z art. 92 Rozporządzenia CRR, Grupa jest zobowiązana utrzymywać łączny współczynnik kapitałowy na poziomie co najmniej 8%. Współczynnik kapitału Tier I i współczynnik kapitału podstawowego Tier I powinny wynosić odpowiednio co najmniej 6% i 4,5%.

Zgodnie z Rozporządzeniem CRR oraz ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym, instytucje finansowe mają obowiązek utrzymywania dodatkowych buforów kapitałowych dla współczynników kapitałowych. Od 1 stycznia 2019 r. bufor zabezpieczający wynosi 2,5 p.p. Bufor ryzyka systemowego obowiązuje w wysokości 3 p.p., natomiast bufor antycykliczny wynosi 0 p.p. Grupa Kapitałowa BOŚ S.A. nie została objęta buforem innej instytucji o znaczeniu systemowym.

W dniu 29 listopada 2018 r. Komisja Nadzoru Finansowego zaleciła utrzymywanie przez Grupę funduszy własnych na pokrycie dodatkowego wymogu kapitałowego w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z zabezpieczonych hipoteką walutowych kredytów i pożyczek dla gospodarstw domowych, na poziomie 0,50 p.p. ponad wartość łącznego współczynnika kapitałowego, o którym mowa w art. 92 ust. 1 lit. c Rozporządzenia CRR, który powinien składać się z co najmniej 75% z kapitału Tier I (co odpowiada wymogowi kapitałowemu na poziomie 0,37 p.p. ponad wartość współczynnika kapitału Tier I, o którym mowa w art. 92 ust. 1. lit. b Rozporządzenia CRR) oraz co najmniej w 56% z kapitału podstawowego Tier I (co odpowiada wymogowi kapitałowemu na poziomie 0,28 p.p. ponad wartość współczynnika kapitału podstawowego Tier I, o którym mowa w art. 92 ust. 1. lit. a Rozporządzenia CRR).

W efekcie, od 1 stycznia 2019 roku zalecane przez Komisję minimalne wskaźniki kapitałowe wynoszą 11,87% dla współczynnika kapitału Tier I oraz 14,00% dla łącznego współczynnika kapitałowego TCR.

Poziom adekwatności kapitałowej Grupy, zarówno z zastosowaniem rozwiązań przejściowych MSSF 9, jak i bez nich, na dzień 30 czerwca 2019 roku utrzymywał się powyżej poziomów zalecanych przez Komisję Nadzoru Finansowego.

6. Wynik z tytułu odsetek

Wyszczególnienie	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2019 niebadane				za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2018 niebadane			
	Aktywa finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Aktywa wyceniane wg wartości godziwej przez inne dochody całkowite	Aktywa finansowe wyceniane obowiązkowo wg wartości godziwej przez wynik finansowy	Razem	Aktywa finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Aktywa wyceniane wg wartości godziwej przez inne dochody całkowite	Aktywa finansowe wyceniane obowiązkowo wg wartości godziwej przez wynik finansowy	Razem
Należności od banków i Banku Centralnego	2 347	-	-	2 347	1 890	-	-	1 890
Należności od klientów instytucjonalnych	181 427	-	1 535	182 962	173 367	-	2 339	175 706
Należności od klientów indywidualnych	63 074	-	21	63 095	67 384	-	69	67 453
Inwestycyjnych dłużnych papierów wartościowych nieprzeznaczonych do obrotu	17 238	47 880	68	65 186	13 868	55 820	-	69 688
Instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	-	-	389	389	-	-	342	342
Razem	264 086	47 880	2 013	313 979	256 509	55 820	2 750	315 079

Wyszczególnienie	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2019 niebadane			za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2018 niebadane		
	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Zobowiązania finansowe wyceniane wg wartości godziwej przez wynik finansowy	Razem	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Zobowiązania finansowe wyceniane wg wartości godziwej przez wynik finansowy	Razem
Koszty z tytułu odsetek i o podobnym charakterze od:						
Rachunków bankowych i depozytów od banków	547	-	547	834	-	834
Rachunków bankowych i depozytów klientów instytucjonalnych	23 685	-	23 685	28 767	-	28 767
Rachunków bankowych i depozytów klientów indywidualnych	63 127	-	63 127	72 149	-	72 149
Kredytów i pożyczek od banków	4	-	4	161	-	161
Kredytów i pożyczek od klientów	497	-	497	578	-	578
Środków funduszy z przeznaczeniem na kredyty (JESSICA)	120	-	120	185	-	185
Instrumentów finansowych - dłużne papiery własnej emisji	9 554	-	9 554	25 127	-	25 127
Transakcji zabezpieczających	-	4 821	4 821	-	4 766	4 766
Zobowiązania leasingowe MSSF 16	1 881	-	1 881	-	-	-
Pozostałe	137	-	137	-	-	-
Razem	99 552	4 821	104 373	127 801	4 766	132 567

7. Wynik z tytułu opłat i prowizji

Wyszczególnienie	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2019 niebadane	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2018 niebadane
Przychody z tytułu opłat i prowizji		
Opłaty z tytułu usług maklerskich	32 089	34 124
Opłaty za obsługę rachunków klientów, inne operacje rozliczeniowe w obrocie krajowym i zagranicznym	18 383	20 385
Prowizje od kredytów	17 214	13 263
Prowizje od gwarancji i akredytyw	2 716	2 196
Opłaty związane z zarządzaniem portfelem oraz pozostałe opłaty związane z zarządzaniem	186	231
Pozostałe opłaty	1	-
Razem	70 589	70 199
Koszty z tytułu opłat i prowizji		
Opłaty z działalności maklerskiej, w tym:	12 004	10 891
<i>z działalności powierniczej</i>	177	186
Opłaty z tytułu kart płatniczych	3 530	3 442
Opłaty od rachunków bieżących	622	753
Opłaty z tytułu świadczonych usług przez Euronet	522	510
Prowizje z tytułu należności od klientów	340	341
Prowizje płacone innym bankom w obrocie gotówkowym	2	205
Pozostałe opłaty	1 336	1 786
Razem	18 356	17 928

8. Przychody z tytułu dywidend

Wyszczególnienie	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2019 niebadane	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2018 niebadane
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu wyceniane wg wartości godziwej przez wynik finansowy	84	50
Papiery wartościowe wyceniane wg wartości godziwej przez inne dochody całkowite	5 447	5 796
Razem	5 531	5 846

9. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych wg wartości godziwej przez wynik finansowy

Wyszczególnienie	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2019 niebadane	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2018 niebadane
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	- 687	- 6 264
Pochodne instrumenty finansowe	19 655	33 431
Należności od klientów	- 80	16 821
Razem	18 888	43 988

10. Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych

Wyszczególnienie	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2019 niebadane	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2018 niebadane
Wynik na sprzedaży papierów wartościowych wycenianych wg wartości godziwej przez inne dochody całkowite	591	1 644
Razem	591	1 644

11. Pozostałe przychody operacyjne

Wyszczególnienie	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2019 niebadane	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2018 niebadane
Rozwiązanie rezerw na zobowiązania, w tym:	3 914	609
<i>rezerwy na zobowiązania i roszczenia</i>	273	338
<i>pozostałe rezerwy</i>	3 641	271
Aktualizacja wartości aktywów trwałych	-	-
Przychody z tytułu rozwiązania odpisów aktualizujących wartość należności	701	1 447
Przychody z tytułu odzyskanych należności przedawnionych, umorzonych i nieściągalnych	2	2
Przychody z tytułu sprzedaży lub likwidacji środków trwałych, wartości niematerialnych	143	112
Przychody z tytułu zwrotu koszty windykacji należności	985	285
Przychody od sprzedaży towarów i usług	4 242	2 967
Korekta odsetek od zerwanych depozytów z lat ubiegłych	307	400
Przychody z tytułu odszkodowań, kar i grzywien	39	25
Pozostałe	1 497	1 903
Razem	11 830	7 750

12. Pozostałe koszty operacyjne

Wyszczególnienie	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2019 niebadane	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2018 niebadane
Likwidacja środków trwałych, wartości niematerialnych	107	185
Przekazane darowizny	810	390
Utworzenie rezerw na zobowiązania i roszczenia, w tym:	1 430	520
<i>rezerwa na zobowiązania i roszczenia</i>	1 408	520
<i>pozostałe rezerwy</i>	22	-
Odpisy aktualizujące wartość należności	1 095	855
Koszty windykacji należności	2 834	3 605
Korekta odsetek i prowizji od kredytów z lat ubiegłych	1 100	4 177
Koszty opłat leasingowych	-	-
Koszty utrzymania i administracji wynajmowanych lokali własnych	56	194
Koszty z tytułu odszkodowań, kar i grzywien	866	150
Koszty błędnych transakcji maklerskich	41	-
Pozostałe	1 266	1 962
Razem	9 605	12 038

13. Wynik odpisów z tytułu utraty wartości

Wyszczególnienie	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2019 niebadane	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2018 niebadane
Papiery wartościowe wyceniane wg wartości godziwej przez inne dochody całkowite	- 22	-
Papiery wartościowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	- 1	-
Należności od banków	60	-
Należności od klientów oraz zobowiązania pozabilansowe, w tym:	- 39 102	- 66 418
<i>należności bilansowe</i>	- 35 162	- 72 705
<i>od klientów indywidualnych</i>	- 15 365	- 22 953
<i>od klientów instytucjonalnych</i>	- 19 797	- 49 752
<i>zobowiązania pozabilansowe</i>	- 3 940	6 287
<i>od klientów indywidualnych</i>	542	235
<i>od klientów instytucjonalnych</i>	- 4 482	6 052
Razem	- 39 065	-66 418

Wynik odpisów z tyt. utraty wartości na należności od klientów:

Wyszczególnienie	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2019 niebadane	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2018 niebadane
Wycena indywidualna	- 26 383	- 61 334
Wycena grupowa	- 8 779	- 11 371
Razem	- 35 162	-72 705

14. Ogólne koszty administracyjne

Wyszczególnienie	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2019 niebadane	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2018 niebadane
Świadczenia pracownicze	81 063	84 821
Koszty administracyjne, w tym:	85 826	82 325
<i>koszty rzeczowe</i>	47 016	55 684
<i>podatki i opłaty</i>	2 775	2 421
<i>składka i wpłaty na BFG</i>	34 655	23 358
<i>składka i wpłaty na KNF</i>	1 283	650
<i>składka na pokrycie kosztów działalności Rzecznika Finansowego</i>	51	67
<i>składka na rzecz Izby Domów Maklerskich</i>	46	46
<i>pozostałe</i>	-	99
Amortyzacja, w tym:	28 144	19 747
<i>środków trwałych</i>	6 277	7 101
<i>wartości niematerialnych</i>	13 041	12 646
<i>prawa do użytkowania MSSF 16</i>	8 826	-
Razem	195 033	186 893

15. Obciążenia podatkowe

Wyszczególnienie	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2019 niebadane	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2018 niebadane
Podatek bieżący	- 12 776	- 13 142
Podatek odroczony	- 6 079	3 340
Razem	- 18 855	- 9 802
Zysk brutto	62 974	43 981
Podatek dochodowy według stawki 19 %	- 11 965	- 8 356
Trwałe różnice pomiędzy wynikiem brutto a podstawą opodatkowania	- 6 742	- 1 446
<i>zmniejszające:</i>	2 281	7 289
rozwiązane odpisy aktualizujące	181	84
otrzymane dywidendy	1 051	1 092
pozostałe	1 049	6 113
<i>zwiększające</i>	- 9 177	- 8 740
utworzone odpisy aktualizujące	- 632	- 441
składki na BFG	- 6 584	- 4 438
pozostałe	- 1 961	- 3 861
<i>odliczenia od dochodu</i>	154	5
darowizny	154	5
Obciążenia podatkowe dotyczące wyniku finansowego roku bieżącego	- 18 707	- 9 802
Zmiana obciążeń wyniku roku bieżącego dotycząca lat ubiegłych	- 148	-
Razem obciążenia podatkowe	- 18 855	- 9 802
Efektywna stawka podatkowa	30%	22%

16. Zysk przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję wylicza się jako iloraz zysku przypadającego na akcjonariuszy Banku oraz średniej ważonej liczby akcji zwykłych w trakcie roku.

Wyszczególnienie	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2019 niebadane	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2018 niebadane
Zysk netto	44 119	34 179
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (w tysiącach)	92 910	62 835
Podstawowy zysk na akcję (wyrażony w zł, gr)	0,47	0,54

Zysk rozwodniony na akcję jest równy zyskowi podstawowemu na akcję w prezentowanych okresach.

17. Należności od innych banków

Wyszczególnienie	30-06-2019 niebadane	31-12-2018
Lokaty w innych bankach, ujęte w ekwiwalentach środków pieniężnych	42 733	106 985
Lokaty w innych bankach poniżej 3-mcy w tym:	16 908	18 151
<i>Lokaty w innych bankach poniżej 3-mcy (środki pieniężne klientów Domu Maklerskiego BOŚ S.A.)</i>	12 742	-
Należności z tytułu zabezpieczeń instrumentów pochodnych	77 697	58 658
Papiery dłużne zaklasyfikowane do portfela należności od innych banków	15 074	15 074
Razem brutto	152 412	198 868
Odpisy z tytułu utraty wartości papierów dłużnych zaklasyfikowanych do portfela należności od innych banków	- 2 705	- 2 764
Razem netto	149 707	196 104

18. Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu

Aktywa	30-06-2019 niebadane	31-12-2018
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:	70 662	75 727
<i>transakcje wymiany walut i walutowych instrumentów pochodnych</i>	4 139	15 494
<i>transakcje instrumentami pochodnymi stopy procentowej</i>	57 058	51 206
<i>kontrakty terminowe i opcje</i>	9 465	9 027
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	88 301	12 034
<i>dłużne papiery wartościowe</i>	66 806	2 903
<i>kapitałowe papiery wartościowe</i>	21 495	9 131
Razem aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	158 963	87 761

Zobowiązania	30-06-2019 niebadane	31-12-2018
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:	60 087	54 336
<i>transakcje wymiany walut i walutowych instrumentów pochodnych</i>	4 307	5 546
<i>transakcje instrumentami pochodnymi stopy procentowej</i>	54 766	48 049
<i>kontrakty terminowe i opcje</i>	1 014	741
Razem zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	60 087	54 336

19. Instrumenty pochodne – rachunkowość zabezpieczeń

Przyjęte zasady rachunkowości zabezpieczeń

Spośród podmiotów z Grupy BOŚ rachunkowość zabezpieczeń została zastosowana tylko w Banku.

Rachunkowość zabezpieczeń jest integralnym elementem procesu zarządzania ryzykiem finansowym w BOŚ S.A. Zarządzanie ryzykiem finansowym odbywa się w ramach obowiązującego w Banku procesu zarządzania ryzykiem.

Zabezpieczanym ryzykiem jest ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej. Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej obligacji Skarbu Państwa o stałym oprocentowaniu.

Rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych

Na 30 czerwca 2019 roku Grupa BOŚ nie stosowała rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych.

Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej

Bank w okresie objętym zabezpieczeniem dokonuje zabezpieczenia zmienności wartości godziwej obligacji o stałym oprocentowaniu wynikających ze zmian rynkowych stóp procentowych. Pozycję zabezpieczaną stanowi część obligacji Skarbu Państwa utrzymywanych w portfelu biznesowym HtC&S. Instrumentem zabezpieczającym są transakcje Interest Rate Swap (IRS), w których Bank dokonuje płatności w oparciu o stałą stopę procentową, a otrzymuje kupon oparty o zmienną stopę (6-miesięczny WIBOR).

Dzięki ustanowieniu powiązania zabezpieczającego, w rachunku zysków i strat uzyskiwany jest efekt wzajemnego kompensowania się zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego i pozycji zabezpieczanej z tytułu zabezpieczanego ryzyka. Zabezpieczeniu podlega tylko jeden rodzaj ryzyka (tj. ryzyko zmienności stóp procentowych). Spread pomiędzy kwotowaniami obligacji skarbowych i transakcji IRS zostaje wyłączony z zabezpieczenia.

Oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce skuteczne w kompensowaniu zmian wartości godziwej wynikających z zabezpieczanego ryzyka. Efektywność zabezpieczenia jest weryfikowana poprzez zastosowanie prospektywnych i retrospektywnych testów efektywności. Test prospektywny polega na analizie miary BPV pozycji zabezpieczanej i instrumentu zabezpieczającego. Test retrospektywny jest wykonywany w oparciu o metodę bezpośredniej kompensaty, w ramach której następuje porównanie zmian wartości transakcji zabezpieczających oraz pozycji zabezpieczanej wynikających ze zmian zabezpieczanego czynnika ryzyka. Test retrospektywny daje wynik pozytywny, jeżeli współczynnik oceny efektywności mieści się w przedziale $\langle 0,8; 1,25 \rangle$. Testy wykonywane są z częstotliwością kwartalną. Bank nie identyfikuje istotnych źródeł nieefektywności zabezpieczenia wartości godziwej.

Zmiana wartości godziwej pozycji zabezpieczanej wynikająca ze zmian rynkowych stóp procentowych ujmowana jest w rachunku zysków i strat. Zmiany wartości godziwej obligacji, nie wynikające ze zmian zabezpieczanego czynnika ryzyka odnoszone są na kapitał z aktualizacji wyceny. Zmiany wyceny instrumentu zabezpieczającego ujmowane są w rachunku zysków i strat.

Wg stanu na 30 czerwca 2019 roku Bank posiadał dwa powiązania zabezpieczające wartość godziwą – zabezpieczenie ustanowione w lipcu 2012 roku oraz zabezpieczenie ustanowione 20 października 2015 roku.

Pozycja zabezpieczana w ramach powiązania zabezpieczającego ustanowionego:

- w 2012 roku obejmuje obligacje Skarbu Państwa: DS1019 zapadające w październiku 2019 roku o wartości nominalnej wynoszącej 77 mln zł oraz DS1020 zapadające w październiku 2020 roku o wartości nominalnej 172 mln zł;

- w 2015 roku obejmuje 240 mln zł obligacji Skarbu Państwa DS0725, zapadających w lipcu 2025 roku.

Wg stanu na 30 czerwca 2019 roku na rachunku zysków i strat zaksięgowano kwotę 4 931 tys. zł, wynikającą ze zmian wartości godziwej obligacji z tytułu ryzyka stopy procentowej oraz wartości godziwej transakcji IRS. W kapitale z aktualizacji wyceny zaewidencjonowana była kwota -10 379 tys. zł, stanowiąca sumę wpływu na kapitał obligacji z momentu ustanowienia powiązania zabezpieczającego (-11 345 tys. zł) oraz zmiany wartości godziwej obligacji, wynikającej z niezabezpieczonej części ryzyka (spreadu pomiędzy kwotowaniami obligacji i transakcji IRS).

Wyszczególnienie	30-06-2019 niebadane			31-12-2018		
	wartość bilansowa	wartość nominalna	wartość godziwa*\	wartość bilansowa	wartość nominalna	wartość godziwa*\
Instrumenty zabezpieczające						
Interest Rate Swap (IRS) – wycena ujemna	29 386	536 000	15 144	18 298	536 000	13 694
Pozycja zabezpieczana						
Obligacje SP - wycena dodatnia	529 602	489 000	20 075	520 571	489 000	18 489
Łączny wpływ na wynik			4 931			4 795

*\w przypadku obligacji stanowiących pozycję zabezpieczaną jest to korekta wartości godziwej.

20. Należności od klientów

Wyszczególnienie	30-06-2019 niebadane			31-12-2018		
	Należności od klientów brutto	Odpisy z tyt. utraty wartości	Należności od klientów netto	Należności od klientów brutto	Odpisy z tyt. utraty wartości	Należności od klientów netto
Wycena wg zamortyzowanego kosztu	12 636 947	1 080 829	11 556 118	12 743 274	1 043 433	11 699 841
Należności od klientów indywidualnych	3 828 287	241 122	3 587 165	3 946 995	239 757	3 707 238
<i>kredyty w rachunku bieżącym</i>	4 226	1 312	2 914	1 765	1 271	494
<i>kredyty gotówkowe</i>	363 273	61 909	301 364	335 927	60 252	275 675
<i>kredyty mieszkaniowe</i>	3 101 575	136 893	2 964 682	3 205 780	134 999	3 070 781
<i>kredyty i pożyczki pozostałe</i>	359 213	41 008	318 205	403 523	43 235	360 288
Należności od klientów instytucjonalnych	8 808 660	839 707	7 968 953	8 796 279	803 676	7 992 603
<i>kredyty obrotowe</i>	575 951	117 312	458 639	558 336	108 530	449 806
<i>kredyty i pożyczki terminowe</i>	7 704 920	705 004	6 999 916	7 450 853	677 853	6 773 000
<i>należności faktoringowe</i>	400 067	10 590	389 477	412 687	9 927	402 760
<i>należności leasingowe</i>	68 868	6 020	62 848	61 162	5 628	55 534
<i>skupione wierzytelności</i>	58 854	781	58 073	69 595	804	68 791
<i>papiery wartościowe komercyjne</i>	-	-	-	243 646	934	242 712
Wycena wg wartości godziwej przez wynik finansowy			89 771			104 653
Należności od klientów indywidualnych			2 448			3 101
<i>kredyty i pożyczki mieszkaniowe</i>	-	-	768	-	-	904
<i>kredyty i pożyczki pozostałe</i>	-	-	1 680	-	-	2 197
Należności od klientów instytucjonalnych			87 323			101 552
<i>kredyty obrotowe</i>	-	-	193	-	-	181
<i>kredyty i pożyczki terminowe</i>	-	-	87 130	-	-	101 371
Razem			11 645 889			11 804 494
Złożone depozyty zabezpieczające	-	-	3 457	-	-	5 023
Pozostałe należności	-	-	-	-	-	10
Razem należności od klientów			11 649 346			11 809 527

Zmiany stanu odpisów z tytułu utraty wartości na należności od klientów:

Wyszczególnienie	Odpisy na należności od klientów indywidualnych				Odpisy na należności od klientów instytucjonalnych			
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Razem	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Razem
Stan na początek okresu 01-01-2019	11 328	7 065	221 364	239 757	47 684	100 352	655 640	803 676
Zmiana odpisów wynikająca z nabycia aktywów finansowych	2 154	11	-	2 165	8 399	472	-	8 871
Zmiana oszacowania odpisów	- 4 371	10 003	15 874	21 506	- 14 367	15 201	42 071	42 905
Zmiana odpisów wynikająca z zaprzestania ujmowania aktywa finansowego w tym:	- 489	- 54	- 21 866	- 22 409	- 5 928	- 2 528	- 7 186	- 15 642
<i>zmiana odpisów wynikająca z instrumentów finansowych, które zostały odpisane ze sprawozdania z sytuacji finansowej</i>	-	- 33	- 20 143	- 20 176	-	-	- 4 858	- 4 858
Zmiana odpisów wynikająca z transferów aktywa finansowego pomiędzy Koszykami	723	- 105	- 618	-	8 280	2 554	- 10 834	-
Transfer do Koszyka 1	1 005	- 789	- 216	-	14 521	- 14 521	-	-
Transfer do Koszyka 2	- 219	2 989	- 2 770	-	- 5 793	19 334	- 13 424	117
Transfer do Koszyka 3	- 63	- 2 305	2 368	-	- 448	- 2 259	2 590	- 117
Inne zmiany	-	-	103	103	- 177	182	- 108	- 103
Stan na koniec okresu 30-06-2019	9 345	16 920	214 857	241 122	43 891	116 233	679 583	839 707

Wyszczególnienie	Odpisy na należności od klientów indywidualnych				Odpisy na należności od klientów instytucjonalnych			
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Razem	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Razem
Stan na początek okresu 01-01-2018	14 704	9 286	174 013	198 003	42 427	87 695	592 302	722 424
Zmiana odpisów wynikająca z nabycia aktywów finansowych	2 053	13	1	2 067	5 058	499	30	5 587
Zmiana oszacowania odpisów	- 3 963	67	34 099	30 203	- 9 321	13 514	71 613	75 806
Zmiana odpisów wynikająca z zaprzestania ujmowania aktywa finansowego w tym:	- 817	- 138	- 8 520	- 9 475	- 2 933	- 3 980	- 45 646	- 52 559
<i>zmiana odpisów wynikająca z instrumentów finansowych, które zostały odpisane ze sprawozdania z sytuacji finansowej</i>	-	-	- 6 678	- 6 678	-	-	- 41 739	- 41 739
Zmiana odpisów wynikająca z transferów aktywa finansowego pomiędzy Koszykami	872	- 1 342	470	-	4 488	6 727	- 11 215	-
Transfer do Koszyka 1	1 132	- 1 022	- 110	-	11 580	- 11 357	- 223	-
Transfer do Koszyka 2	- 186	3 407	- 3 221	-	- 6 591	20 718	- 14 127	-
Transfer do Koszyka 3	- 74	- 3 727	3 801	-	- 501	- 2 634	3 135	-
Inne zmiany	- 36	- 46	622	540	776	42	585	1 403
Stan na koniec okresu 30-06-2018	12 813	7 840	200 685	221 338	40 495	104 497	607 669	752 661

21. Inwestycyjne papiery wartościowe

Wyszczególnienie	30-06-2019 niebadane			31-12-2018		
	Wyceniane wg wartości godziwej przez inne dochody całkowite	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Razem	Wyceniane wg wartości godziwej przez inne dochody całkowite	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Razem
Dłużne papiery wartościowe	4 292 154	1 383 564	5 675 718	4 015 998	1 375 268	5 391 266
<i>obligacje Skarbu Państwa</i>	2 399 315	1 333 426	3 732 741	2 324 613	1 325 877	3 650 490
<i>bony pieniężne NBP - ujęte w ekwiwalentach środków pieniężnych</i>	1 679 531	-	1 679 531	1 439 760	-	1 439 760
<i>obligacje korporacyjne</i>	-	-	-	-	-	-
<i>obligacje instytucji samorządowych</i>	213 308	-	213 308	251 625	-	251 625
<i>obligacje pozostałych instytucji finansowych</i>	-	50 138	50 138	-	49 391	49 391
Kapitałowe papiery wartościowe	85 026	-	85 026	85 027	-	85 027
<i>notowane</i>	18 543	-	18 543	18 543	-	18 543
<i>nienotowane</i>	66 483	-	66 483	66 484	-	66 484
Razem	4 377 180	1 383 564	5 760 744	4 101 025	1 375 268	5 476 293

22. Zobowiązania wobec klientów

Wyszczególnienie	30-06-2019 niebadane		31-12-2018	
Klienci indywidualni	9 084 820		8 825 702	
<i>rachunki bieżące/rozliczeniowe</i>	3 990 386		3 983 914	
<i>lokaty terminowe</i>	5 094 434		4 841 788	
Klienci instytucjonalni	4 800 990		4 942 446	
<i>rachunki bieżące/rozliczeniowe</i>	2 783 549		3 081 552	
<i>lokaty terminowe</i>	2 017 441		1 860 894	
Pozostali klienci	139 325		92 448	
Kredyty i pożyczki otrzymane od Międzynarodowych Instytucji Finansowych	778 072		881 593	
Środki funduszy z przeznaczeniem na kredyty	54 784		56 920	
Razem	14 857 991		14 799 109	

23. Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych

Wyszczególnienie	Waluta	Warunki oprocentowania	Termin wymagalności/wykupu	30-06-2019 niebadane		31-12-2018	
				Wartość nominalna	Stan zobowiązań	Wartość nominalna	Stan zobowiązań
Dłużne papiery wartościowe					46 590		46 590
Obligacje serii U	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	4 lata	46 000	46 590	46 000	46 590
Razem				46 000	46 590	46 000	46 590

24. Zobowiązania podporządkowane

Seria	Waluta	Warunki oprocentowania	Termin wymagalności/wykupu	30-06-2019 niebadane		31-12-2018	
				Wartość nominalna	Stan zobowiązań	Wartość nominalna	Stan zobowiązań
Seria AA1	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	7 lat (z opcją wykupu po 5 latach)	34 214	35 074	34 214	35 086
Seria AA2	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	7 lat (z opcją wykupu po 5 latach)	65 786	66 406	65 786	66 403
Seria P	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	10 lat (z opcją wykupu po 5 latach)	150 000	152 843	150 000	152 886
Seria R1	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	10 lat (z opcją wykupu po 5 latach)	83 000	83 896	83 000	83 896
Seria W	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	7 lat (z opcją wykupu po 5 latach)	32 500	33 316	32 500	32 401
Razem				365 500	371 535	365 500	370 672

25. Rezerwy

Wyszczególnienie	30-06-2019 niebadane	31-12-2018
Rezerwy na udzielone zobowiązania warunkowe w tym:	24 730	20 798
<i>otwarte linie kredytowe</i>	15 477	11 573
<i>gwarancje</i>	9 253	9 225
Rezerwa na świadczenia pracownicze - odprawy emerytalne i rentowe	3 078	3 076
Rezerwy na zobowiązania i roszczenia	4 946	11 899
Razem	32 754	35 773

26. Kapitał podstawowy

Zarejestrowany kapitał zakładowy

Na dzień 30 czerwca 2019 roku kapitał zakładowy wynosił 929 476,71 tys. zł i nie uległ zmianie wobec stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku.

Seria/ emisja	Rodzaj akcji	Rodzaj uprzywile- jowania akcji	Liczba akcji	Wartość serii/emisji wg wartości nominalnej w tys. zł	Sposób pokrycia	Data rejestracji	Prawo do dywidendy (od daty)
A	O	zwykłe	236 700	2 367	opłacone	09-01-91	01-01-92
B	O	zwykłe	1 263 300	12 633	opłacone	11-03-92	01-01-93
C	O	zwykłe	477 600	4 776	opłacone	30-12-92	01-01-93
C	O	zwykłe	22 400	224	wkład niepieniężny	30-12-92	01-01-93
D	O	zwykłe	1 300 000	13 000	opłacone	30-12-93	01-01-94
E	O	zwykłe	647 300	6 473	opłacone	30-06-94	01-01-95
E	O	zwykłe	15 500	155	wkład niepieniężny	30-06-94	01-01-95
E	O	zwykłe	37 200	372	wkład niepieniężny	30-06-94	01-01-95
F	O	zwykłe	1 500 000	15 000	opłacone	30-12-94	01-01-95
G	O	zwykłe	1 260 000	12 600	opłacone	30-06-95	01-01-96
H	O	zwykłe	670 000	6 700	opłacone	30-06-95	01-01-96
I	O	zwykłe	70 000	700	opłacone	30-06-95	01-01-96
J	O	zwykłe	1 055 000	10 550	opłacone	21-06-96	01-01-96
K	O	zwykłe	945 000	9 450	opłacone	21-06-96	01-01-96
L	O	zwykłe	1 200 000	12 000	opłacone	29-11-96	01-01-96
M	O	zwykłe	2 500 000	25 000	opłacone	07-05-98	01-01-97
N	O	zwykłe	1 853 000	18 530	opłacone	13-06-07	01-01-07
O	O	zwykłe	1 320 245	13 202	wkład niepieniężny	25-06-10	01-01-10
P	O	zwykłe	6 500 000	65 000	opłacone	15-06-12	01-01-11
U	O	zwykłe	40 000 000	400 000	opłacone	12-07-17	01-01-16
V	O	zwykłe	30 074 426	300 744	opłacone	04-07-18	01-01-18
Liczba akcji, razem			92 947 671				
Kapitał zakładowy wg wartości nominalnej razem				929 477			
Kapitał zakładowy razem				929 477			

Wartość nominalna jednej akcji wynosi 10 zł.

Na dzień 30 czerwca 2019 roku ogólna liczba głosów wynikająca ze wszystkich wyemitowanych przez Bank akcji wynosiła 92 947 671 i nie zmieniła się wobec stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku.

Jedna akcja daje prawo do jednego głosu na walnym zgromadzeniu.

Na pozostałych akcjonariuszy przypada łącznie 27,8% udziałów w kapitale zakładowym Banku.

Na dzień sporządzenia śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie są znane zmiany w strukturze własności znacznych pakietów akcji.

Akcje własne

W I półroczu 2019 roku nie zaszły zmiany w porównaniu do opisanych w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy BOŚ za okres dwunastu miesięcy zakończony 31 grudnia 2018 roku.

Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej

Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej tworzony jest z nadwyżki osiągniętej przy emisji akcji powyżej wartości nominalnej pozostałej po pokryciu kosztów emisji.

Na dzień 30 czerwca 2019 roku oraz na dzień 31 grudnia 2018 roku kapitał zapasowy wynosił 532 851 tys. zł.

27. Aktywa i zobowiązania warunkowe

Informacje o wszczętych postępowaniach sądowych dot. kredytów i pożyczek denominowanych do walut obcych

Na dzień 30 czerwca 2019 roku Bank posiada portfel 8 655 detalicznych kredytów i pożyczek hipotecznych powiązanych z walutą obcą (CHF, EUR, USD) głównie CHF, w wariancie kredytów i pożyczek denominowanych o wartości 1 677 707 tys. zł.

Według stanu na dzień 30 czerwca 2019 roku przed sądami zawisły 63 sprawy przeciwko Bankowi, dotyczących kredytów i pożyczek denominowanych, głównie do CHF, w których wartość przedmiotu sporu wynosi 11 371 tys. zł. Rezerwy na ryzyko prawne związane ze sprawami spornymi zostały utworzone w kwocie 2 686 tys. zł, na podstawie oceny ryzyka prawnego w odniesieniu do poszczególnych spraw toczonych przeciwko Bankowi.

Przeciwko Bankowi nie toczy się żadne postępowanie w trybie ustawy z dnia 17 grudnia 2009 roku o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym.

Zgłaszane w pozwach roszczenia wywodzone z umów kredytów i pożyczek denominowanych generalnie dotyczą uznania umowy kredytu/pożyczki za nieważną alternatywnie uznania abuzywności klauzul denominacyjnych (przeliczeniowych) i ubezpieczeniowych, regulujących zabezpieczenia pomostowe (ubezpieczenie niskiego wkładu i ubezpieczenie kredytu do czasu ustanowienia hipoteki). Bilans zakończonych prawomocnie dotychczas spraw sądowych dotyczących kredytów i pożyczek denominowanych jest dla Banku korzystny.

W orzecznictwie sądów powszechnych rozstrzygnięcia zapadłe na tle sporów związanych z umowami kredytów i pożyczek denominowanych w walutach obcych opierały się na:

- 1) stwierdzeniu braku abuzywności klauzul przeliczeniowych, wynikiem czego było oddalenie powództwa wobec Banku;
- 2) stwierdzeniu abuzywności klauzul przeliczeniowych i utrzymaniem w mocy umowy w zakresie niedotkniętym abuzywnością; takie rozstrzygnięcia implikowały:
  - tzw. "odfrankowanie" kredytu, co oznacza uznanie, że skutkiem abuzywności normy, która przewiduje waloryzację kredytu kursem waluty obcej oraz normy kursowej (odwołującą się do

Tabeli kursów Banku) jest upadek waloryzacji i ustalenie zobowiązania kredytobiorcy jako kredytu złotowego oprocentowanego według stawki LIBOR właściwej dla waluty CHF. Skutkiem takich rozstrzygnięć jest zasądzenie od banków różnic pomiędzy sumami rat kapitałowo – odsetkowych wyliczonych i zapłaconych na podstawie umów i tymi, które zostaną wyliczone z pominięciem klauzul przeliczeniowych a także dalsze rozliczanie umów kredytowych według reguły, że kredyt jest złotowy oprocentowany stawką LIBOR właściwą dla waluty CHF;

albo

- “uzupełnienie” umowy inną normą dyspozytywną w miejsce uznanej za abuzywną normy kursowej (odwołującej się do Tabeli kursów Banku). Sąd Najwyższy w kilku wyrokach opowiedział się za zastosowaniem w miejsce uznanej za abuzywną normy kursowej odwołującej się do Tabeli kursów Banku, średniego kursu ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski. Skutkiem takiego rozstrzygnięcia jest zasądzenie od banków różnic kursowych, pomiędzy kursem stosowanym do rozliczeń kredytów przez banki a kursem średnim NBP. Różnice kursowe zbliżone są wartością do wartości spreadu walutowego.

Orzecznictwo sądów powszechnych niekwestionujące zgodności z prawem waloryzacji kredytów i pożyczek kursem waluty obcej i jednocześnie uznające abuzywność norm kursowych (odwołujących się do Tabeli kursów Banku) i poszukujące alternatywnego, obiektywnego wskaźnika np. kursu średniego NBP (przepis dyspozytywny prawa krajowego), odwołuje się do orzecznictwa TSUE i wyroków Sądu Najwyższego. Jednak jednolite dotąd orzecznictwo Sądu Najwyższego w zakresie skutków abuzywności normy kursowej opierające się na uznaniu, że umowy kredytu/pożyczki waloryzowane kursem waluty obcej są dopuszczalne i zgodne z prawem oraz, że po wyłączeniu normy kursowej uznanej za abuzywną, umowa kredytu zachowuje dotychczasowy charakter umowy o kredyt waloryzowany, zostało przełamane w ostatnim czasie za sprawą dwóch wyroków, w których Sąd Najwyższy orzekł o upadku waloryzacji kursem waluty obcej i uznał, że jest to umowa o kredyt złotowy oprocentowany według stawki LIBOR właściwej dla waluty CHF;

- 3) stwierdzeniu nieważności umowy kredytu wskutek sprzeczności z prawem. Takie rozstrzygnięcie powoduje dla stron umowy obowiązek zwrotu wzajemnych świadczeń. Obowiązujące przepisy prawa uzasadniają roszczenia banków wobec kredytobiorców o żądanie wynagrodzenia za korzystanie z pieniędzy banków.

Zarówno sektor bankowy jak i sądy krajowe oczekują na wyrok w sprawie pytania prejudycjalnego, zadanego TSUE przez sąd polski w zakresie skutków abuzywności postanowień umownych w umowach kredytów waloryzowanych kursem waluty obcej. Rozstrzygnięcie TSUE będzie miało wpływ na orzecznictwo sądów krajowych. Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego orzeczenie TSUE nie zostało wydane. Zgodnie z opinią Rzecznika Generalnego TSUE z dnia 14 maja 2019 roku klauzula różnicy kursowej stanowi nieuczciwy warunek umowny, co może skutkować przekształceniem umowy z umowy indeksowanej do CHF w kredyt w walucie krajowej PLN oprocentowany według stawki LIBOR CHF właściwej dla waluty CHF.

Aktualnie nie jest możliwe określenie wpływu wyroku TSUE na orzecznictwo krajowe, a co za tym idzie oszacowanie skutków ewentualnej zmiany orzecznictwa krajowego na ryzyko prawne związane z kredytami waloryzowanymi kursem waluty obcej.

Bank prowadzi bieżący monitoring orzecznictwa sądowego w sprawach kredytów denominowanych do waluty obcej pod kątem kształtowania się i ewentualnych zmian linii orzeczniczych.

Stan pozabilansowych aktywów i zobowiązań warunkowych

Wyszczególnienie	30-06-2019 niebadane	31-12-2018
Zobowiązania warunkowe:	2 304 166	1 806 671
Finansowe, w tym:	1 945 602	1 477 738
<i>otwarte linie kredytowe w tym:</i>	1 913 001	1 461 556
<i>odwoławalne</i>	1 650 904	1 206 274
<i>nieodwoławalne</i>	262 097	255 282
<i>otwarte akredytywy importowe</i>	13 849	14 065
<i>promesy udzielenia kredytu w tym:</i>	18 752	2 117
<i>odwoławalne</i>	-	-
<i>nieodwoławalne</i>	18 752	2 117
<i>limity na transakcje FX</i>	-	-
<i>pozostałe</i>	-	-
Gwarancyjne, w tym:	328 138	328 933
<i>poręczenia i gwarancje spłaty kredytu</i>	14 453	14 833
<i>gwarancje właściwego wykonania kontraktu</i>	313 685	-
<i>gwarancja dla spółki zależnej</i>	-	314 100
<i>promesy udzielenia gwarancji</i>	-	-
<i>pozostałe</i>	-	-
Gwarantowanie emisji	-	-
Papiery wartościowe do otrzymania	30 426	-
Aktywa warunkowe:	661 881	611 322
Finansowe, w tym:	191 340	193 500
<i>otwarte linie kredytowe</i>	191 340	193 500
<i>zobowiązania od NFOŚiGW i WFOŚiGW z tytułu kredytów konsorcjalnych</i>	-	-
Pozostałe	-	-
Gwarancyjne	457 839	405 854
Inne	12 702	11 968
Aktywa i zobowiązania warunkowe razem	2 966 047	2 417 993

28. Informacje dodatkowe do sprawozdania z przepływów pieniężnych

Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Dla potrzeb sprawozdania z przepływów pieniężnych saldo środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych zawiera następujące salda o wysokiej płynności i terminie zapadalności krótszym niż trzy miesiące.

Wyszczególnienie	30-06-2019 niebadane	31-12-2018	30-06-2018 niebadane
Kasa, środki w Banku Centralnym	212 505	186 736	443 913
Lokaty w innych bankach, ujęte w ekwiwalentach środków pieniężnych	46 899	106 985	43 397
Inwestycyjne papiery wartościowe	1 679 531	1 439 760	2 519 284
Razem	1 938 935	1 733 481	3 006 594

Saldo środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych zawiera rezerwę obowiązkową utrzymywaną na rachunku w NBP przez Bank.

Zarząd Narodowego Banku Polskiego w dniu 21 czerwca 2018 roku podjął uchwałę w sprawie zwolnienia Banku z obowiązku utrzymywania 55% wymaganej rezerwy obowiązkowej. Powyższe zwolnienie obowiązuje od dnia 02 lipca 2018 roku do dnia 31 grudnia 2021 roku.

Zgodnie z paragrafem 12 Uchwały NBP nr 40/2015 Bank może wykorzystywać środki utrzymywane na rachunku rezerwy obowiązkowej do bieżących rozliczeń pieniężnych.

Rezerwa deklarowana do utrzymania w czerwcu 2019 roku wynosiła 197 190 tys. zł (czerwiec 2018 - 464 746 tys. zł).

Bank zobowiązany jest utrzymywać średnie saldo środków pieniężnych w miesiącu, powyżej zadeklarowanej rezerwy obowiązkowej.

Objaśnienie różnic pomiędzy bilansowymi zmianami stanu, a zmianami stanu tych pozycji wykazywanymi w działalności operacyjnej sprawozdania z przepływów pieniężnych:

Wyszczególnienie	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2019 niebadane	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2018 niebadane
Zmiana stanu należności od innych banków	46 397	225 895
Zmiana stanu lokat w innych bankach, ujęte w ekwiwalentach środków pieniężnych	- 60 086	- 254 619
Zmiana stanu lokat w innych bankach oraz należności od innych banków razem	- 13 689	- 28 724
Zmiana stanu inwestycyjnych papierów wartościowych	- 284 451	- 875 374
Zmiana stanu inwestycyjnych papierów wartościowych przyjęta do środków pieniężnych	239 771	919 733
Odsetki otrzymane od papierów wartościowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu	- 28 251	-
Przesunięcie odsetek od papierów wartościowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu do odsetek z działalności inwestycyjnej	36 547	-
Przeszacowanie aktywów finansowych wycenianych wg wartości godziwej prze inne dochody całkowite	- 11 271	60 796
Zmiana stanu inwestycyjnych papierów wartościowych razem	- 47 655	105 155
Zmiana stanu pozostałych aktywów i podatku dochodowego	24 236	56 251
Odroczony podatek dochodowy wykazany w rachunku zysków i strat	- 6 079	3 340
Odroczony podatek dochodowy z tytułu wyceny inwestycyjnych papierów wartościowych	2 152	17 784
Niepieniężne zmiany z tytułu wartości niematerialnych oraz rzeczowych środków trwałych	- 616	94
Zmiana stanu pozostałych aktywów i podatku dochodowego razem	19 693	77 469
Zmiana stanu innych zobowiązań i podatku dochodowego	51 686	- 122 658
Bieżące obciążenia z tytułu podatku dochodowego	- 12 776	- 13 142
Zapłacony podatek dochodowy	15 941	17 033
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań razem	54 851	- 118 767

Objaśnienie różnic pomiędzy bilansowymi zmianami stanu, a zmianami stanu tych pozycji wykazywanymi w działalności finansowej sprawozdania z przepływów pieniężnych

Wyszczególnienie	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2019 niebadane	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2018 niebadane
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych i zobowiązań podporządkowanych	863	- 703 555
Wykup obligacji, w tym:	-	700 000
<i>podporządkowanych</i>	-	120 000
<i>zwykłych</i>	-	580 000
Odsetki zapłacone od obligacji własnych, w tym:	8 688	28 667
<i>od obligacji podporządkowanych</i>	7 904	14 675
<i>zwykłych</i>	784	13 992
Odsetki naliczone od obligacji własnych, w tym:	- 9 551	- 25 112
<i>od obligacji podporządkowanych</i>	- 8 767	- 13 341
<i>zwykłych</i>	- 784	- 11 771
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych razem	-	-

29. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Poniżej przedstawiono wartość bilansową i godziwą aktywów i zobowiązań finansowych innych niż wycenianych wg wartości godziwej w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym:

Wyszczególnienie	Wartość bilansowa na 30-06-2019 niebadane	Wartość godziwa na 30-06-2019 niebadane	Wartość bilansowa na 31-12-2018	Wartość godziwa na 31-12-2018
AKTYWA FINANSOWE				
Należności od innych banków	149 707	154 904	196 104	197 639
Należności od klientów, w tym:	11 649 346	11 529 143	11 809 527	11 734 365
<i>kredyty w złotych polskich</i>	8 982 453	8 893 039	9 050 026	8 980 787
<i>kredyty w walutach obcych</i>	2 666 893	2 636 104	2 759 501	2 753 578
Inwestycyjne papiery wartościowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	1 383 564	1 424 394	1 375 268	1 409 156
<i>Dłużne papiery wartościowe, w tym:</i>	1 383 564	1 424 394	1 375 268	1 409 156
<i>Skarb Państwa</i>	1 383 564	1 424 394	1 375 268	1 409 156
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE				
Zobowiązania Banku Centralnego i innych banków	551 783	551 783	571 784	571 784
Zobowiązania wobec klientów, w tym:	14 857 991	14 862 860	14 799 109	14 805 470
<i>Klientów instytucjonalnych</i>	4 855 774	4 856 448	4 999 366	5 000 003
<i>Klientów indywidualnych</i>	9 084 820	9 087 894	8 825 702	8 829 997
<i>Pozostałych Klientów</i>	139 325	139 325	92 448	92 448
<i>Międzynarodowych instytucji finansowych</i>	778 072	779 193	881 593	883 022
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	46 590	46 592	46 590	46 612
Zobowiązania podporządkowane	371 535	453 900	370 672	444 568

Należności od innych banków

Należności od innych banków obejmują lokaty międzybankowe, rachunki nostro oraz kredyty i pożyczki. Wartość godziwa lokat międzybankowych z uwagi na krótki termin realizacji (do 6 m-cy lokaty międzybankowe na stopę stałą) jest równa wartości bilansowej. Obligacje wyemitowane przez banki wyceniono według wartości godziwej z uwzględnieniem spreadu kredytowego wyznaczonego w oparciu o porównywalne emisje przeprowadzone przez podobne banki.

Należności od klientów

Należności od klientów przedstawiono po pomniejszeniu o odpisy z tytułu utraty wartości. Należności od klientów w bilansie wycenia się głównie według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej (99% wartości bilansowej kredytów).

Za wartość godziwą kredytów jest przyjmowana ich wartość wynikająca z bieżąco oszacowanych przyszłych przepływów kapitałowo-odsetkowych (oddzielnie dla walut i oddzielnie dla PLN) wyliczonych w oparciu o efektywną stopę procentową dla każdego kredytu (z wyjątkiem kredytów o nieustalonym harmonogramie lub kredytów zagrożonych dla których jako wartość godziwa przyjmowana jest wartość bilansowa) dyskontowanych średnią efektywną stopą procentową kredytów udzielonych w ostatnich dwunastu miesiącach. Dla kredytów hipotecznych uwzględniono przedpłaty. W przypadku kredytów w walutach obcych, których Bank zaprzestał udzielania została

zastosowana średnia efektywna stopa procentowa odpowiadających im kredytów udzielanych w PLN, skorygowana o różnicę pomiędzy poziomami stóp w poszczególnych walutach i PLN.

Inwestycyjne papiery wartościowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu

Do inwestycyjnych papierów wartościowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu należą obligacje Skarbu Państwa przyporządkowane do modelu biznesowego HtC. Za wartość godziwą obligacji przyjmuje się aktualną wycenę pochodzącą z kwotowań rynkowych powiększonych o narosłe odsetki.

Zobowiązania Banku Centralnego i innych banków

Zobowiązania wobec Banku Centralnego oraz zobowiązania z tytułu transakcji repo zostały wykazane w wartości bilansowej. Zobowiązania z tytułu transakcji repo zostały wykazane w wartości bilansowej ze względu na brak dostępnych danych rynkowych do kalkulacji wartości godziwej podstawowej transakcji repo Banku z kontrahentem.

Depozyty międzybankowe, z uwagi na krótki termin zostały ujęte w wartości bilansowej, a zaciągnięte pożyczki (kapitał i odsetki) zostały zdyskontowane średnią efektywną stopą procentową.

Zobowiązania wobec klientów

Zobowiązania w bilansie wycenia się według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. Jako wartość godziwa zobowiązań jest przyjmowana ich wartość wynikająca ze zdyskontowania kapitału oraz odsetek dla wszystkich depozytów średnią ważoną stopą procentową, która obowiązywała dla depozytów przyjętych w czerwcu 2019 roku. Z uwagi na brak harmonogramów dla rachunków bieżących zostały one ujęte wg wartości bilansowej.

Zobowiązania (kapitał i odsetki) wobec międzynarodowych instytucji finansowych zostały zdyskontowane średnią efektywną stopą procentową (dla EUR) bądź ostatniej transakcji zawartej w danej walucie (dla PLN).

Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych

Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych wycenione według wartości godziwej z uwzględnieniem zmiany spreadu kredytowego dla obligacji w PLN wyznaczonego w oparciu o emisje przeprowadzone przez Bank w 2015 roku.

Zobowiązania podporządkowane

Zobowiązania podporządkowane wycenione według wartości godziwej z uwzględnieniem zmiany spreadu kredytowego wyznaczonego w oparciu o emisję przeprowadzoną przez Bank w 2017 roku.

30. Podział instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej w zależności od sposobu pomiaru wartości godziwej

Wartość godziwa zgodnie z MSSF 13 definiowana jest jako cena, którą otrzymano by za zbycie składnika aktywów lub zapłacono by za przeniesienie zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach na głównym (lub najkorzystniejszym) rynku na dzień wyceny w aktualnych warunkach rynkowych (tj. ceną wyjścia) bez względu na to, czy cena ta jest bezpośrednio obserwowalna lub oszacowana przy użyciu innej techniki wyceny. Grupa szacując wartość godziwą uwzględnia korektę z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta.

Na dzień 30 czerwca 2019 roku oraz na 31 grudnia 2018 roku Grupa dokonywała klasyfikacji aktywów oraz zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej na trzy kategorie (poziomy) według ich metody wyceny:

- **Poziom 1:** metoda wyceny – mark-to-market bezpośrednio z dostępnych kwotowań instrumentów na rynku. Dotyczy to kwotowanych kapitałowych i dłużnych papierów wartościowych i bonów NBP (kwotowania oparte o stopę referencyjną),
- **Poziom 2:** metoda wyceny – mark-to-model z parametryzacją modeli w oparciu o kwotowania z aktywnego rynku dla danego typu instrumentów lub ceny uzyskane w ramach transakcji, które zostały dokonane w terminie bliskim dacie bilansowej na normalnych zasadach rynkowych. Wartość godziwą ustala się również poprzez odwołanie się do innych, podobnych instrumentów, poprzez analizę zdyskontowanych przepływów pieniężnych i inne metody wyceny powszechnie stosowane przez uczestników rynku, a w przypadku instrumentów finansowych dla których brak jest możliwości wyceny po koszcie nabycia. Dotyczy to nienotowanych bankowych papierów, kapitałowych papierów wartościowych oraz instrumentów pochodnych (w tym transakcji terminowych na papiery wartościowe) za wyjątkiem przypadków które spełniają kryteria przynależności do Poziomu 3. Dodatkowo w portfelu aktywów dostępnych do sprzedaży DM BOŚ posiada akcje jednostki gospodarczej, dla której brak jest aktywnego rynku. Z uwagi na powyższe wartość godziwa tych papierów jest oparta na modelu wyceny wypracowanym przez Spółkę, uwzględniającym porównywalne wartości dla podmiotów gospodarczych notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie,
- **Poziom 3:** metoda wyceny mark-to-model z parametryzacją modeli w oparciu o kwotowania z aktywnego rynku dla danego typu instrumentów oraz parametryzacją modelu na podstawie estymowanych czynników ryzyka. Dotyczy to komunalnych papierów wartościowych (wycena dokonywana na podstawie zdyskontowanych przepływów, przy czym spready kredytowe używane do wyceny wyznaczane są w oparciu o wewnętrzne ratingi), papierów innych banków (cena ustalana jest w oparciu o marże papierów, kwotowanych na rynku na moment ustalenia ceny, emitowanych przez odpowiednio wyselekcjonowanych emitentów), nienotowanych papierów kapitałowych oraz papierów kapitałowych charakteryzujących się niską płynnością (wyceniane są metodą zdyskontowanych przepływów). W przypadku DM BOŚ są to instrumenty finansowe nabyte z zamiarem wprowadzenia ich do obrotu regulowanego. Wartość godziwa ustalana jest w oparciu o analizę sytuacji finansowej spółki z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości.

Podział instrumentów finansowych wg poziomów:

30-06-2019 niebadane	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Razem
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	88 245	57	-	88 302
<i>Dłużne papiery wartościowe</i>	66 797	10	-	66 807
<i>Kapitałowe papiery wartościowe</i>	21 448	47	-	21 495
Pochodne instrumenty finansowe i zabezpieczające	121	70 540	-	70 661
Wyceniane w wartości godziwej przez inne dochody całkowite	4 097 389	-	279 791	4 377 180
<i>Dłużne papiery wartościowe</i>	4 078 846	-	213 308	4 292 154
<i>Kapitałowe papiery wartościowe</i>	18 543	-	66 483	85 026
Należności od innych Banków	-	-	154 904	154 904
Należności od klientów	-	-	11 529 143	11 529 143
Inwestycyjne papiery wartościowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	1 424 394	-	-	1 424 394
Razem	5 610 149	70 597	11 963 838	17 644 584

30-06-2019 niebadane	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Razem
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	428	89 046	-	89 474
<i>Pochodne instrumenty finansowe i zabezpieczające</i>	428	89 046	-	89 474
Zobowiązania wobec innych banków	-	-	551 783	551 783
Zobowiązania wobec klientów	-	-	14 862 860	14 862 860
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	-	-	46 592	46 592
Zobowiązania podporządkowane	-	-	453 900	453 900
Razem	428	89 046	15 915 135	16 004 609

Zmiany w papierach wartościowych wycenianych przez inne dochody całkowite:

Poziom 3			
Stan na początek okresu 01-01-2019			318 109
Zakup			-
Sprzedaż i wykup			-36 292
Suma zysków lub strat			
- w wynik finansowy			-5 310
- w innych dochodach całkowitych			3 284
Przeniesienia z poziomu 3			-
Stan na koniec okresu 30-06-2019			279 791

31-12-2018	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Razem
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	11 988	47	-	12 035
<i>Dłużne papiery wartościowe</i>	2 903	0	-	2 903
<i>Kapitałowe papiery wartościowe</i>	9 085	47	-	9 132
Pochodne instrumenty finansowe i zabezpieczające	240	75 486	-	75 726
Wyceniane w wartości godziwej przez inne dochody całkowite:	3 782 916	-	318 109	4 101 025
<i>Dłużne papiery wartościowe</i>	3 764 373	-	251 625	4 015 998
<i>Kapitałowe papiery wartościowe</i>	18 543	-	66 484	85 027
Należności od innych Banków	-	-	197 639	197 639
Należności od klientów udzielone klientom	-	-	11 734 365	11 734 365
Inwestycyjne papiery wartościowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	1 409 156	-	-	1 409 156
Razem	5 204 300	75 533	12 250 113	17 529 946

31-12-2018	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Razem
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	72	72 562	-	72 634
<i>Pochodne instrumenty finansowe i zabezpieczające</i>	72	72 562	-	72 634
Zobowiązania wobec innych banków	-	-	571 784	571 784
Zobowiązania wobec klientów	-	-	14 805 470	14 805 470
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	-	-	46 612	46 612
Zobowiązania podporządkowane	-	-	444 568	444 568
Razem	72	72 562	15 868 434	15 941 068

Zmiany w papierach wartościowych wycenianych przez inne dochody całkowite:

			Poziom 3
Stan na początek okresu 01-01-2018			462 367
Zakup			-
Sprzedaż i wykup			-143 371
Suma zysków lub strat			
- w wynik finansowy			-15 125
- w pozostałych całkowitych dochodach			14 238
Przeniesienia z poziomu 3			-
Stan na koniec okresu 31-12-2018			318 109

Przeniesienie instrumentów pomiędzy Poziomem 1 a Poziomem 2 występuje na podstawie dostępności kwotowań z aktywnego rynku według stanu na zakończenie danego okresu sprawozdawczego.

Przeniesienie z Poziomu 2 do Poziomu 3 następuje w sytuacji zamiany w wycenie czynnika obserwowalnego na nieobserwowalny lub zastosowanie do wyceny nowego nieobserwowalnego czynnika ryzyka, która jednocześnie skutkuje istotnym wpływem na wycenę instrumentu.

Przeniesienie z Poziomu 3 do Poziomu 2 następuje w sytuacji zamiany w wycenie czynnika nieobserwowalnego na obserwowalny lub gdy wpływ czynnika nieobserwowalnego na wycenę instrumentu przestaje być istotny.

Przeniesienie między metodami wyceny następują w dacie i według stanu na koniec okresu sprawozdawczego.

W okresie od 01 stycznia do 30 czerwca 2019 roku nie nastąpiły przeniesienia instrumentów pomiędzy poziomami. W przypadku instrumentów zaklasyfikowanych do Poziomu 3 ich wycena nie ma wpływu na rachunek zysków i strat. Wycena do wartości godziwej instrumentów zakwalifikowanych do Poziomu 3 została uwzględniona w pozostałych całkowitych dochodach. W wyniku finansowym zostały uwzględnione odsetki naliczone, odsetki zapłacone, dyskonto lub premia, różnice kursowe oraz rozwiązane rezerwy (dotyczy to kapitałowych papierów wartościowych).

Na dzień 30 czerwca 2019 roku wrażliwość wyceny, instrumentów komunalnych zaklasyfikowanych do Poziomu 3, na zmianę spreadu kredytowego o +/- 1 p. b. (nieobserwowalny parametr modelu) wynosiła 78 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosiła 94 tys. zł).

31. Sprawozdawczość dotycząca segmentów

Zgodnie z wymogami MSSF 8, segmenty operacyjne zostały określone na podstawie sprawozdań wewnętrznych dotyczących komponentów jednostki gospodarczej podlegających okresowym przeglądom dokonywanym przez członka kierownictwa odpowiedzialnego za podejmowanie decyzji operacyjnych. MSSF 8 definiuje segment operacyjny jako część działalności jednostki spełniający trzy kryteria:

- segment prowadzi działalność gospodarczą, w ramach której może osiągać przychody i ponosić koszty,
- wyniki działalności operacyjnej segmentu są przeglądane regularnie przez osobę podejmującą w jednostce główne decyzje operacyjne,
- odrębne informacje finansowe dla segmentu są dostępne.

Poniżej przedstawiono zasady sprawozdawczości według segmentów operacyjnych za okresy zakończone dnia 30 czerwca 2019 roku i 30 czerwca 2018 roku w podziale na następujące obszary działalności:

- 1) pion klienta instytucjonalnego,
- 2) pion klienta indywidualnego,
- 3) działalność skarbową i inwestycyjną,
- 4) działalność maklerską,
- 5) pozostałe (nieulokowane w segmentach).

W ramach pionu klienta instytucjonalnego prowadzona jest działalność obejmująca transakcje zawierane poprzez Centra Biznesowe, oddziały operacyjne oraz Centralę Banku z klientami korporacyjnymi, małymi i średnimi przedsiębiorstwami oraz mikroprzedsiębiorstwami. Natomiast aktywność Banku w pionie klienta indywidualnego dotyczy transakcji z klientami z grupy osób fizycznych.

W skład obszaru działalności skarbowej i inwestycyjnej wchodzi działalność na rynku międzybankowym i dłużnych papierów wartościowych, instrumentów pochodnych, a także w obszarze inwestycji kapitałowych. Działalność skarbową i inwestycyjną obejmuje zarządzanie płynnością, ryzykiem walutowym i stóp procentowych Banku oraz rozliczenia z tytułu cen transferowych funduszy z innymi pionami (segmentami) biznesowymi.

W ramach działalności maklerskiej świadczone są usługi dla klientów indywidualnych jak również instytucjonalnych.

W obszarze pozostałe (nieulokowane w segmentach) znajdują się pozycje rachunku zysków i strat, które nie zostały przypisane do żadnego z wymienionych w ppkt 1-4 obszarów działalności, w szczególności przychody i koszty związane z klientami niesklasyfikowanymi.

Dane finansowe spółek BOŚ Eko Profit S.A. oraz MS Wind Sp. z o.o. są klasyfikowane do pionu klienta instytucjonalnego.

Produktami obszaru działalności skarbowej i inwestycyjnej są instrumenty finansowe, bieżące i terminowe lokaty i depozyty międzybankowe oraz klientów ALM, kredyty od innych banków oraz kredyty udzielone bankom, dłużne i kapitałowe papiery wartościowe oraz instrumenty pochodne.

Natomiast obszar działalności maklerskiej obejmuje głównie nabywanie i zbywanie papierów wartościowych na cudzy lub własny rachunek, prowadzenie rachunków papierów wartościowych,

zarządzanie cudzym pakietem papierów wartościowych na zlecenie oraz oferowanie papierów wartościowych w obrocie pierwotnym lub w pierwszej ofercie publicznej.

Aktywa i pasywa obszarów określonych w ppkt 1-2 powyżej zostały wyodrębnione w oparciu o bazę kredytową i depozytową Banku.

Wynik odsetkowy uwzględnia rozliczenia transferowe pomiędzy pionem klienta instytucjonalnego oraz pionem klienta indywidualnego a obszarem działalności skarbowej i inwestycyjnej. Wycena transferowa funduszy jest oparta na stawkach referencyjnych, dodatkowych stawkach finansowania oraz zmiennych stawkach transferowych, z uwzględnieniem m.in. waluty, stabilności środków i terminu, które są odnoszone do krzywej rentowności. Wycenie stawkami transferowymi podlegają wszystkie istotne pozycje aktywów i pasywów odsetkowych, jak również pozycje pozabilansowe, generujące zapotrzebowanie na płynność. Wycena przeprowadzana jest w cyklu miesięcznym i bazuje na średniej (ze stanów dziennych) poszczególnych transakcji odsetkowych przypisanych do danego pionu odrębnie dla każdej waluty.

I. Wynik na działalności operacyjnej pionu klienta instytucjonalnego oraz pionu klienta indywidualnego jest wynikiem z działalności bankowej tych pionów, pomniejszonym o wartość kosztów administracyjnych przypisanych bezpośrednio do transakcji lub jednostek danego pionu, jak również kosztów alokowanych oraz odpisów z tytułu utraty wartości. Wynik finansowy uwzględnia także rozliczenia wzajemne z tytułu obsługi klientów pionu klienta instytucjonalnego przez oddziały operacyjne Banku (ukierunkowane na obsługę klientów pionu indywidualnego).

Na wynik z działalności finansowej ww. pionów składają się m.in.

1. **Wynik z tytułu odsetek**, tj. suma różnicy pomiędzy przychodami odsetkowymi od kredytów i obligacji komunalnych klientów, a kosztami za otrzymane fundusze od ALM (działalność skarbową i inwestycyjną) oraz przychodów z transferu funduszy do ALM pomniejszonych o koszty odsetkowe zapłacone klientom Banku.
2. **Wynik z tytułu prowizji**, tj. różnica przychodów z opłat i prowizji oraz kosztów przypisanych do danej transakcji oraz alokowanych do obszaru działalności. Wynik uwzględnia przychody i koszty rozliczane jednorazowo oraz rozliczane w czasie metodą liniową, natomiast przychody i koszty rozliczane przy transakcji według efektywnej stopy procentowej odnoszone są do wyniku z tytułu odsetek
3. **Wynik z pozycji wymiany**, tj. dochody z negocjowanych transakcji wymiany walut (terminowych i SPOT) oraz dochody z wymiany walut według tabeli kursowej Banku. Pozycja uwzględnia wynik z transakcji instrumentami pochodnymi.
4. **Wynik odpisów z tytułu utraty wartości oraz wycena należności według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat**, tj. wynik z tytułu zmiany wartości odpisów z tytułu utraty wartości kredytów oraz obligacji komunalnych i korporacyjnych oraz wynik na kredytach oraz obligacjach komunalnych i korporacyjnych wycenianych według wartości godziwej przypisanych do danego obszaru działalności. Wynik uwzględnia zmiany z tytułu wahań kursowych portfela kredytów walutowych objętych utratą wartości.

II. Wynik finansowy obszaru działalności skarbowej i inwestycyjnej stanowi sumę wyników z obszaru działalności skarbowej oraz obszaru inwestycji kapitałowych Banku, na które składają się m.in:

1. **Wynik odsetkowy**, wyliczany jako suma wyniku odsetkowego z tytułu transakcji z klientami zewnętrznymi oraz wyniku rozliczeń z tytułu cen transferowych funduszy z innymi segmentami. Przychody i koszty odsetkowe zewnętrzne dotyczą transakcji na rynku międzybankowym (lokaty i kredyty), jak również nabywanych oraz emitowanych dłużnych papierów wartościowych. Wynik rozliczeń z tytułu cen transferowych funduszy jest różnicą pomiędzy przychodami z tytułu finansowania aktywów innych segmentów, a kosztami transferowymi za środki depozytowe otrzymane od innych segmentów.
2. **Wynik z pozycji wymiany**, uwzględnia wynik z handlowych transakcji wymiany walut, rewaluację pozycji zabezpieczających rezerwy na kredyty walutowe oraz zmiany wyceny pozycji zabezpieczających aktywne walutowe transakcji terminowe. Pozycja uwzględnia wynik z pozycji wymiany nie przypisany innym segmentom.
3. **Wynik na rachunkowości zabezpieczeń**, uwzględnia wynik z transakcji zabezpieczających przepływy pieniężne oraz wartość godziwą.
4. **Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat**, wynik z działalności ewidencjonowanej w Księdze Handlowej oraz z operacji instrumentami finansowymi, w tym typu FX SWAP.
5. **Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych**, wynik dotyczy akcji, udziałów i dłużnych papierów wartościowych oraz wyceny instrumentów finansowych.
6. **Przychody z tytułu dywidend**.
7. **Różnica wartości odpisów z tytułu utraty wartości**, wynik dotyczy akcji i udziałów oraz zaangażowań wobec instytucji finansowych przypisanych do obszaru działalności skarbowej i inwestycyjnej.

Poniżej przedstawiono skonsolidowane wyniki finansowe Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. za okresy zakończone dnia 30 czerwca 2019 roku oraz 30 czerwca 2018 roku przypadające na przyjęte segmenty.

Lp.	Sprawozdanie przedstawiające składniki rachunku zysków i strat za okres 6 miesięcy zakończony 30 czerwca 2019 niebadane	PION		DZIAŁALNOŚĆ SKARBOWA I INWESTYCYJNA	DZIAŁALNOŚĆ MAKLERSKA	POZOSTAŁE (NIEULOLOWANE W SEGMENTACH)	GRUPA BOŚ
		INSTYTUCJONALNY	INDYWIDUALNY				
I.	Wynik z tytułu odsetek	100 624	44 811	61 729	3 037	-595	209 606
1.	Przychody z tytułu odsetek i o podobnym charakterze, w tym:	239 568	152 891	-76 039	4 446	8	320 874
	– sprzedaż klientom zewnętrznym	187 887	62 884	62 734	474	-	313 979
	– sprzedaż innym segmentom	51 681	90 007	-138 773	3 972	8	6 895
2.	Koszty z tytułu odsetek i o podobnym charakterze, w tym:	-138 944	-108 080	137 768	-1 409	-603	-111 268
	– sprzedaż klientom zewnętrznym	-23 740	-62 774	-17 299	-559	-1	-104 373
	– sprzedaż innym segmentom	-115 204	-45 306	155 067	-850	-602	-6 895
II.	Wynik z tytułu opłat i prowizji	28 717	4 115	1	20 271	-871	52 233
III.	Przychody z tytułu dywidend	-	-	5 447	84	-	5 531
IV.	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych wg wartości godziwej przez wynik finansowy	-283	203	3 941	15 027	-	18 888
V.	Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	-	-	136	-	-	136
VI.	Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych	-	-	591	-	-	591
VII.	Wynik z pozycji wymiany	5 449	1 593	1 046	-205	-21	7 862
VIII.	Wynik na działalności bankowej	134 507	50 722	72 891	38 214	-1 487	294 847
IX.	Wynik pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych	265	-415	-	-232	2 607	2 225
X.	Wynik odpisów z tytułu utraty wartości	-23 647	-14 789	-629	-	-	-39 065
XI.	Wynik na działalności finansowej	111 125	35 518	72 262	37 982	1 120	258 007
1.	Koszty bezpośrednie	-11 969	-12 231	-	-28 541	-516	-53 257
	Wynik po kosztach bezpośrednich	99 156	23 287	72 262	9 441	604	204 750
2.	Koszty pośrednie i usługi wzajemne	-33 772	-34 845	-6 206	-	1	-74 822
	Wynik po kosztach bezpośrednich i pośrednich	65 384	-11 558	66 056	9 441	605	129 928
3.	Amortyzacja	-10 385	-12 136	-1 102	-3 907	-614	-28 144
4.	Pozostałe koszty (podatki, BFG, KNF)	-20 078	-17 007	-73	-1 484	-168	-38 810

XII.	Wynik finansowy brutto	34 921	-40 701	64 881	4 050	-177	62 974
XIII.	Alokowany wynik ALM	16 533	18 926	-35 459	-	-	-
XIV.	Wynik finansowy brutto po alokacji wyniku ALM	51 454	-21 775	29 422	4 050	-177	62 974
XV.	Obciążenia podatkowe						-18 855
XVI.	Wynik finansowy netto						44 119
	Aktywa segmentu	8 280 074	3 587 163	6 020 311	236 867	354 522	18 478 937
	w tym należności od banków i klientów	8 056 276	3 587 163	136 256	19 358	-	11 799 053
	Zobowiązania segmentu	4 562 711	8 590 218	4 015 157	897 161	413 690	18 478 937
	w tym zobowiązania wobec banków i klientów	4 544 257	8 590 218	1 384 639	768 614	122 046	15 409 774
	Nakłady na aktywa trwałe i wartości niematerialne	4 233	3 786	376	2 243	2	10 640

Lp.	Sprawozdanie przedstawiające składniki rachunku zysków i strat za okres 6 miesięcy zakończony 30 czerwca 2018 niebadane	PION		DZIAŁALNOŚĆ SKARBOWA I INWESTYCYJNA	DZIAŁALNOŚĆ MAKLERSKA	POZOSTAŁE (NIEULOLOWANE W SEGMENTACH)	GRUPA BOŚ
		INSTYTUCJONALNY	INDYWIDUALNY				
I.	Wynik z tytułu odsetek	92 303	53 592	33 932	3 308	-623	182 512
1.	Przychody z tytułu odsetek i o podobnym charakterze, w tym:	239 981	173 051	-95 883	4 431	7	321 587
	– sprzedaż klientom zewnętrznym	180 631	67 223	66 768	457	-	315 079
	– sprzedaż innym segmentom	59 350	105 828	-162 651	3 974	7	6 508
2.	Koszty z tytułu odsetek i o podobnym charakterze, w tym:	-147 678	-119 459	129 815	-1 123	-630	-139 075
	– sprzedaż klientom zewnętrznym	-28 726	-71 826	-31 603	-412	-	-132 567
	– sprzedaż innym segmentom	-118 952	-47 633	161 418	-711	-630	-6 508
II.	Wynik z tytułu opłat i prowizji	25 317	4 901	-514	23 464	-897	52 271
III.	Przychody z tytułu dywidend	-	-	5 796	50	-	5 846
IV.	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych wg wartości godziwej przez wynik finansowy	16 815	6	10 613	16 554	-	43 988
V.	Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	-	-	833	-	-	833
VI.	Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych	14	-	1 630	-	-	1 644
VII.	Wynik z pozycji wymiany	3 780	2 264	7 594	764	84	14 486
VIII.	Wynik na działalności bankowej	138 229	60 763	59 884	44 140	-1 436	301 580
IX.	Wynik pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych	-2 977	143	-	174	-1 628	-4 288
X.	Wynik odpisów z tytułu utraty wartości	-43 818	-22 442	-158	-	-	-66 418
XI.	Wynik na działalności finansowej	91 434	38 464	59 726	44 314	-3 064	230 874
1.	Koszty bezpośrednie	-16 055	-15 873	-	-31 814	-529	-64 271
	Wynik po kosztach bezpośrednich	75 379	22 591	59 726	12 500	-3 593	166 603
2.	Koszty pośrednie i usługi wzajemne	-32 077	-37 819	-6 338	-	-	-76 234
	Wynik po kosztach bezpośrednich i pośrednich	43 302	-15 228	53 388	12 500	-3 593	90 369
3.	Amortyzacja	-7 016	-8 046	-1 045	-3 052	-588	-19 747
4.	Pozostałe koszty (podatki, BFG, KNF)	-12 998	-11 693	-74	-1 705	-171	-26 641

XII.	Wynik finansowy brutto	23 288	-34 967	52 269	7 743	-4 352	43 981
XIII.	Alokowany wynik ALM	17 473	29 733	-47 206	-	-	-
XIV.	Wynik finansowy brutto po alokacji wyniku ALM	40 761	-5 234	5 063	7 743	-4 352	43 981
XV.	Obciążenia podatkowe						-9 802
XVI.	Wynik finansowy netto						34 179
	Aktywa segmentu	8 306 720	3 873 640	6 946 414	276 892	151 171	19 554 837
	w tym należności od banków i klientów	8 015 345	3 873 640	129 853	25 969	4	12 044 811
	Zobowiązania segmentu	5 181 481	8 973 518	4 066 835	1 090 866	242 137	19 554 837
	w tym zobowiązania wobec banków i klientów	5 164 518	8 973 518	1 483 197	935 663	119 077	16 675 973
	Nakłady na aktywa trwałe i wartości niematerialne	4 872	5 450	554	3 448	-	14 324

32. Transakcje z podmiotami powiązanymi

Na dzień 30 czerwca 2019 roku Bank Ochrony Środowiska S.A. pełnił rolę dominującą wobec Domu Maklerskiego BOŚ S.A., BOŚ Eko Profit S.A. oraz MS Wind sp. z o.o.

Jednostką dominującą wobec BOŚ S.A. był Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Za podmioty powiązane uznaje się również kluczowy personel kierowniczy.

Opis transakcji z głównym akcjonariuszem Banku, tj.: NFOŚiGW

Na dzień 30 czerwca 2019 roku w ramach programu Prosument, dotyczącego finansowania zakupu i montażu instalacji odnawialnych źródeł energii, NFOŚiGW powierzył środki na kredyty preferencyjne w wysokości 28 III tys. zł, podczas gdy na dzień 31 grudnia 2018 roku kwota ta wynosiła 31 991 tys. zł.

NFOŚiGW udzielał dopłat do odsetek dla klientów, które w okresie 6 miesięcy zakończonym 30 czerwca 2019 roku wynosiły 158 tys. zł, zaś w 2018 roku wynosiły 552 tys. zł.

Transakcje z NFOŚiGW zostały przeprowadzone na warunkach ogólnych oferty publicznej Banku.

NFOŚiGW jest podmiotem powiązanym ze Skarbem Państwa. Bank zawiera transakcje z jednostkami powiązanymi ze Skarbem Państwa – głównie z jednostkami sektora finansów publicznych.

Informacje dotyczące kredytów i depozytów Członków Zarządu i Rady Nadzorczej Grupy BOŚ

W ramach działalności operacyjnej przeprowadzone transakcje z członkami organu zarządzającego i kluczowym personelem kierowniczym obejmują przede wszystkim kredyty i depozyty. Salda poszczególnych pozycji bilansu na dzień 30 czerwca 2019 roku i 31 grudnia 2018 roku oraz koszty i przychody za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2019 roku, oraz 30 czerwca 2018 roku zaprezentowano poniżej:

Kluczowy personel kierowniczy

Wyszczególnienie	30-06-2019 niebadane	31-12-2018
Stan kredytów	2	3
Udzielone zobowiązania z tytułu linii kredytowej	-	31
Stan depozytów	1 606	1 645
Razem	1 608	1 679

Wyszczególnienie	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2019 niebadane	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2018 niebadane
Koszty odsetek od depozytów	12	11

Kluczowy personel kierowniczy korzysta z kredytów i depozytów na warunkach ogólnych oferty publicznej Banku.

Wynagrodzenie kluczowego personelu kierowniczego BOŚ S.A.

Wyszczególnienie	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2019 niebadane	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2018 niebadane
Zarząd Banku		
krótkoterminowe świadczenia pracownicze * \	822	769
świadczenia po okresie zatrudnienia	-	64
świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	-	-
Razem	822	833
Rada Nadzorcza Banku		
krótkoterminowe świadczenia pracownicze ** \	518	478
Razem	518	478

* \ Krótkoterminowe świadczenia pracownicze obejmują: wynagrodzenie z tytułu umowy zlecenia, zwrot nadpłaconych składek ZUS, wynagrodzenie z tytułu oddelegowania Członka Rady Nadzorczej do czasowego pełnienia obowiązków Członka Zarządu.

** \ Krótkoterminowe świadczenia pracownicze obejmują wynagrodzenie z tytułu powołania w skład Rady Nadzorczej oraz zwrot nadpłaconych składek i zwrot kosztów przejazdu na posiedzenia RN.

Polityka wynagrodzeń

Bank wdrożył Politykę wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Grupie BOŚ S.A., zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą BOŚ S.A. zgodnie z wymogami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 roku w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach a także w zgodzie z postanowieniami Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi.

Polityką objęto spółki Grupy BOŚ S.A. za wyjątkiem Domu Maklerskiego BOŚ S.A., który prowadzi politykę wynagrodzeń na podstawie i zgodnie z wymogami Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 25 kwietnia 2017 roku w sprawie kapitału wewnętrznego, systemu zarządzania ryzykiem, programu oceny nadzorczej oraz badania i oceny nadzorczej, a także polityki wynagrodzeń w Domu Maklerskim BOŚ S.A.

Komitet ds. Wynagrodzeń i Nominacji powołany przez Radę Nadzorczą Banku opiniuje Politykę wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Grupie BOŚ S.A., opiniuje identyfikację i coroczną aktualizację wykazu stanowisk oraz spółek mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku, opiniuje i projektuje zasady wynagradzania członków Zarządu Banku, opiniuje i monitoruje wysokość wynagrodzenia zmiennego osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie, kierowanie komórką do spraw zgodności oraz kierowanie komórką audytu wewnętrznego.

Polityka wynagrodzeń zakłada m.in.:

- 1) wypłatę co najmniej 50% ustalonego wynagrodzenia zmiennego w akcjach Banku Ochrony Środowiska S.A., których wartość ustala się jako średnią cenę ważoną akcji Banku w obrotach sesyjnych na GPW w okresie od 01 grudnia roku poprzedzającego rok przyznania premii do 31 stycznia roku, w którym następuje przyznanie premii,
Przez akcje rozumie się:
  - akcje Banku Ochrony Środowiska S.A. notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie,
  - akcje wirtualne tzw. akcje fantomowe, o wartości odpowiadającej cenie akcji notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie.
- 2) odroczenie wypłaty 40% wynagrodzenia zmiennego w trzech równych rocznych ratach, przy czym co najmniej 50% każdej transzy jest wypłacane w akcjach Banku, a pozostała część w gotówce. Część odroczonej może zostać wstrzymana, ograniczona lub Bank może odmówić jej wypłaty bądź realizacji m.in. w sytuacji, gdy wyniki Banku znacząco odbiegają od zatwierzonego planu finansowego na dany rok lub gdy spełnione zostały warunki, o których mowa w art. 142 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe,
- 3) ocenę wyników obejmującą okres 3 lat, tak aby wysokość wynagrodzenia zależnego od wyników uwzględniała cykl koniunkturalny Banku i ryzyko związane z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą. Przez wyniki rozumie się założone w strategii lub planie finansowym Banku na dany rok cele efektywnościowe, finansowe, sprzedażowe i zadania indywidualne.

Bank nie posiada zobowiązań do wypłaty odroczonego wynagrodzenia zmiennego.

33. Rodzaj oraz kwoty pozycji wpływających na aktywa, zobowiązania, kapitał, wynik finansowy netto lub przepływy środków pieniężnych, które są nietypowe ze względu na ich rodzaj, wielkość lub wywierany wpływ

W I półroczu 2019 roku nie wystąpiły zdarzenia, które były nietypowe i miały znaczący wpływ na aktywa, zobowiązania, kapitał, wynik finansowy netto lub przepływy środków pieniężnych Grupy BOŚ.

34. Rodzaj oraz kwoty zmian wartości szacunkowych kwot, które były podawane w poprzednich okresach śródrocznych bieżącego roku obrotowego lub zmiany wartości szacunkowych podawanych w poprzednich latach obrotowych, jeśli wywierają one istotny wpływ na bieżący okres śródroczny

W I półroczu 2019 roku nie wystąpiły zmiany założeń będących podstawą do wyliczeń wartości szacunkowych kwot podawanych w poprzednich okresach śródrocznych bieżącego roku obrotowego oraz poprzednich latach obrotowych.

35. Wypłacone i zaproponowane dywidendy

W związku z realizacją przez BOŚ S.A. Programu Postępowania Naprawczego oraz ograniczeniami wynikającymi z prawa bankowego, Zarząd Banku nie występował do Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia BOŚ S.A. z wnioskiem o wypłatę dywidendy. Walne Zgromadzenie BOŚ S.A. w dniu 18 czerwca 2019 roku podjęło uchwałę o przeznaczeniu zysku za 2018 rok w całości na kapitał zapasowy.

36. Zdarzenia po dniu bilansowym

Nie wystąpiły istotne zdarzenia po dniu bilansowym.

Podpisy członków Zarządu BOŚ S.A.

Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/funkcja	Podpis
12.08.2019 roku	Bogusław Białowąs	Prezes Zarządu	.....
12.08.2019 roku	Arkadiusz Garbarczyk	Wiceprezes – pierwszy zastępca Prezesa Zarządu	.....
12.08.2019 roku	Emil Ślęzak	Członek Rady Nadzorczej delegowany do czasowego pełnienia obowiązków Członka Zarządu	.....

Podpis osoby,
której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych

12.08.2019 roku	Andrzej Kowalczyk	Dyrektor Departamentu Rachunkowości	.....
-----------------	-------------------	--	-------

II. Śródroczne skrócone sprawozdanie finansowe Banku

Śródroczny rachunek zysków i strat Banku

Działalność kontynuowana	Nota	za okres 3 miesiące zakończony 30-06-2019 niebadane	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2019 niebadane	za okres 3 miesiące zakończony 30-06-2018 niebadane	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2018 niebadane
Przychody z tytułu odsetek i o podobnym charakterze, w tym:		160 407	314 157	160 022	314 464
<i>aktywa finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu</i>		134 800	264 332	127 061	255 989
<i>aktywa wyceniane wg wartości godziwej przez inne dochody całkowite</i>		24 625	47 880	30 990	55 820
<i>aktywa finansowe wyceniane obowiązkowo wg wartości godziwej przez wynik finansowy</i>		982	1 945	1 971	2 655
Koszty z tytułu odsetek i o podobnym charakterze, w tym:		- 55 076	- 107 787	- 68 748	- 136 303
<i>zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu</i>		- 52 653	- 102 966	- 66 352	- 131 537
<i>zobowiązania finansowe wyceniane obowiązkowo wg wartości godziwej przez wynik finansowy</i>		- 2 423	- 4 821	- 2 396	- 4 766
Wynik z tytułu odsetek	6	105 331	206 370	91 274	178 161
Przychody z tytułu opłat i prowizji		19 126	39 352	18 010	37 365
Koszty z tytułu opłat i prowizji		- 2 381	- 6 468	- 3 510	- 7 031
Wynik z tytułu opłat i prowizji	7	16 745	32 884	14 500	30 334
Przychody z tytułu dywidend	8	-	5 447	5 796	5 796
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych wg wartości godziwej przez wynik finansowy (w tym należności od klientów)		5 115	4 180	22 900	27 662
Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych		290	591	1 711	1 644
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń		17	136	344	833
Wynik z pozycji wymiany		2 530	8 088	6 866	13 637
Pozostałe przychody operacyjne		4 396	6 115	843	2 036
Pozostałe koszty operacyjne		- 4 193	- 7 498	- 5 601	- 9 291
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości	9	- 30 686	- 38 453	- 55 163	- 64 764
Ogólne koszty administracyjne		- 65 696	- 157 778	- 66 559	- 146 575
Zysk brutto		33 849	60 082	16 911	39 473
Obciążenia podatkowe		- 7 492	- 17 718	- 2 975	- 11 291
Zysk netto		26 357	42 364	13 936	28 182

Zysk na akcję przypadający udziałowcom jednostki dominującej w trakcie okresu (w zł)	10				
<i>podstawowy</i>				0,46	0,45
<i>rozwodniony</i>				0,46	0,45

Działalność zaniechana w okresie 6 miesięcy zakończonym dnia 30 czerwca 2019 roku oraz w roku 2018 nie wystąpiła.

Noty przedstawione na stronach od 121 do 144 stanowią integralną część niniejszego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego.

Śródroczne sprawozdanie z całkowitych dochodów Banku

Działalność kontynuowana	za okres 3 miesiące zakończony 30-06-2019 niebadane	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2019 niebadane	za okres 3 miesiące zakończony 30-06-2018 niebadane	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2018 niebadane
Zysk netto	26 357	42 364	13 936	28 182
Pozycje, które mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat:	3 866	- 9 176	- 10 666	- 1 813
Wartość godziwa aktywów finansowych wycenianych wg wartości godziwej przez inne dochody całkowite brutto	4 773	- 11 328	- 13 168	- 2 238
Podatek odroczoney	- 907	2 152	2 502	425
Pozycje, które nie podlegają przeklasyfikowaniu do rachunku zysków i strat:	-	-	-	-
Wartość godziwa instrumentów kapitałowych wycenianych wg wartości godziwej przez inne dochody całkowite brutto	-	-	-	-
Podatek odroczoney	-	-	-	-
Przeszacowanie zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych	-	-	-	-
Podatek odroczoney	-	-	-	-
Całkowity dochód ogółem	30 223	33 188	3 270	26 369

Noty przedstawione na stronach od 121 do 144 stanowią integralną część niniejszego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego.

Śródroczne sprawozdanie z sytuacji finansowej Banku

Aktywa	Nota	30-06-2019 niebadane	31-12-2018
Kasa, środki w Banku Centralnym		212 496	186 720
Należności od innych banków		132 799	170 494
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, w tym:		123 918	68 773
<i>kapitałowe papiery wartościowe</i>		-	-
<i>dłużne papiery wartościowe</i>		63 899	-
<i>instrumenty pochodne</i>		60 019	68 773
Pochodne instrumenty zabezpieczające		-	-
Należności od klientów, w tym:	11	11 678 317	11 854 887
<i>wyceniane wg zamortyzowanego kosztu</i>		11 588 546	11 750 234
<i>wyceniane wg wartości godziwej przez wynik finansowy</i>		89 771	104 653
Inwestycyjne papiery wartościowe:		5 760 744	5 476 293
<i>kapitałowe papiery wartościowe wyceniane wg wartości godziwej przez inne dochody całkowite</i>		85 026	85 027
<i>dłużne papiery wartościowe wyceniane wg wartości godziwej przez inne dochody całkowite</i>		4 292 154	4 015 998
<i>dłużne papiery wartościowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu</i>		1 383 564	1 375 268
Inwestycje w jednostkach zależnych		102 590	77 590
Aktywa przeznaczone do sprzedaży		-	-
Wartości niematerialne		103 494	110 546
Rzeczowe aktywa trwałe		23 357	24 102
Prawo do użytkowania - leasing		78 179	-
Aktywa z tytułu podatku dochodowego:		88 457	91 934
<i>bieżące</i>		727	-
<i>odroczone</i>		87 730	91 934
Inne aktywa		30 897	20 704
Aktywa razem		18 335 248	18 082 043

Zobowiązania	Nota	30-06-2019 niebadane	31-12-2018
Zobowiązania wobec Banku Centralnego oraz innych banków		551 783	571 784
Pochodne instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu		58 424	53 444
Pochodne instrumenty zabezpieczające		29 386	18 298
Zobowiązania wobec klientów		14 872 485	14 809 321
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych		46 590	46 590
Zobowiązania podporządkowane		371 535	370 672
Rezerwy	12	32 260	35 201
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego:		-	4 497
<i>bieżące</i>		-	4 497
<i>odroczone</i>		-	-
Zobowiązania z tyt. leasingu MSSF 16		80 086	-
Pozostałe zobowiązania		183 448	96 230
Zobowiązania razem		16 225 997	16 006 037

Kapitały	Nota	30-06-2019 niebadane	31-12-2018
Kapitał własny przypadający na udziałowców jednostki dominującej:			
Kapitał podstawowy:		1 460 364	1 460 364
<i>Kapitał zakładowy</i>		929 477	929 477
<i>Akcje własne</i>		- 1 294	- 1 294
<i>Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej</i>		532 181	532 181
Kapitał z aktualizacji wyceny		48 214	57 390
Zyski zatrzymane		600 673	558 252
Kapitał własny razem		2 109 251	2 076 006
Kapitał własny i zobowiązania razem		18 335 248	18 082 043

Noty przedstawione na stronach 121 do 144 stanowią integralną część niniejszego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego.

Śródroczne sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym Banku

	Kapitał podstawowy				Zyski zatrzymane			
	Kapitał zakładowy	Akcje własne	Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostały kapitał zapasowy	Fundusz ogólnego ryzyka	Niepodzielony wynik finansowy	Razem kapitał własny
Stan na 01-01-2019	929 477	- 1 294	532 181	57 390	580 519	48 302	- 70 569	2 076 006
Zysk netto	-	-	-	-	-	-	42 364	42 364
Inne dochody całkowite	-	-	-	- 9 176	-	-	-	- 9 176
Całkowity dochód ogółem	-	-	-	- 9 176	-	-	42 364	33 188
Wynik na sprzedaży zreklasyfikowanych wg MSSF 9 papierów wartościowych	-	-	-	-	-	-	57	57
Podział wyniku, w tym:	-	-	-	-	65 012	-	- 65 012	-
Przeniesienie wyniku na pozostałe kapitały	-	-	-	-	65 012	-	- 65 012	-
Stan na 30-06-2019	929 477	- 1 294	532 181	48 214	645 531	48 302	- 93 160	2 109 251
Stan na 01-01-2018	628 732	- 1 294	532 181	59 653	563 058	48 302	- 117 307	1 713 325
Zysk netto	-	-	-	-	-	-	65 012	65 012
Inne dochody całkowite	-	-	-	- 2 263	-	-	-	- 2 263
Całkowity dochód ogółem	-	-	-	- 2 263	-	-	65 012	62 749
Wynik na sprzedaży zreklasyfikowanych wg MSSF 9 papierów wartościowych	-	-	-	-	-	-	2 223	2 223
Emisja akcji serii V	300 745	-	-	-	-	-	-	300 745
Koszty emisji akcji	-	-	-	-	-	-	- 3 036	- 3 036
Podział wyniku, w tym:	-	-	-	-	17 461	-	- 17 461	-
Przeniesienie wyniku na pozostałe kapitały	-	-	-	-	24 424	-	- 24 424	-
Pokrycie kosztów emisji akcji serii U	-	-	-	-	- 6 963	-	6 963	-
Stan na 31-12-2018	929 477	- 1 294	532 181	57 390	580 519	48 302	- 70 569	2 076 006

Stan na 01-01-2018	628 732	- 1 294	532 181	59 653	563 058	48 302	- 117 307	1 713 325
Zysk netto	-	-	-	-	-	-	28 182	28 182
Inne dochody całkowite	-	-	-	- 1 813	-	-	-	- 1 813
Całkowity dochód ogółem	-	-	-	- 1 813	-	-	28 182	26 369
Wynik na sprzedaży zreklasyfikowanych wg MSSF 9 papierów wartościowych	-	-	-	-	-	-	2 224	2 224
Podział wyniku, w tym:	-	-	-	-	17 461	-	- 17 461	-
Przeniesienie wyniku na pozostałe kapitały	-	-	-	-	24 424	-	- 24 424	-
Pokrycie kosztów emisji akcji serii U	-	-	-	-	- 6 963	-	6 963	-
Stan na 30-06-2018	628 732	- 1 294	532 181	57 840	580 519	48 302	- 104 362	1 741 918

Noty przedstawione na stronach 121 do 144 stanowią integralną część niniejszego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego.

Śródroczne sprawozdanie z przepływów pieniężnych Banku

Metoda pośrednia	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2019 niebadane	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2018 niebadane
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ		
Zysk brutto	60 082	39 473
Korekty razem:	161 898	1 178 125
Amortyzacja	23 368	15 802
Odsetki z działalności inwestycyjnej	-36 547	-
Zysk / Strata na działalności inwestycyjnej	-9	19
Odsetki z działalności finansowej	9 551	25 121
Dywidendy otrzymane:	-5 447	- 5 796
<i>od inwestycyjnych papierów wartościowych</i>	5 447	5 796
Zmiana stanu:	182 120	1 152 856
<i>należności od innych banków</i>	-19 098	- 22 384
<i>papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu</i>	-63 899	- 24 444
<i>aktywów i zobowiązań z tytułu wyceny pochodnych i zabezpieczających instrumentów finansowych</i>	24 822	91 242
<i>inwestycyjnych papierów wartościowych</i>	-47 654	104 708
<i>należności od klientów</i>	176 570	311 118
<i>prawo do użytkowania - leasing</i>	-85 991	-
<i>innych aktywów i podatku dochodowego</i>	-10 883	- 16 258
<i>zobowiązań wobec banku Centralnego i innych banków</i>	-20 001	52 858
<i>zobowiązań wobec klientów</i>	63 164	663 438
<i>rezerw</i>	-2 941	10 504
<i>zobowiązań z tytułu leasingu MSSF 16</i>	80 086	-
<i>pozostałych zobowiązań i podatku dochodowego</i>	87 945	- 17 926
Zapłacony podatek dochodowy	-16 585	- 15 673
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	221 980	1 217 598

PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE Z DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ		
Wpływy	28 260	2
Zbycie rzeczowych aktywów trwałych	9	2
Odsetki otrzymane od papierów wartościowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu	28 251	-
Wydatki	-32 797	-10 869
Nabycie papierów wartościowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu	-25 000	-
Nabycie wartości niematerialnych	-5 011	-10 580
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych	-2 786	-289
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	-4 537	-10 867
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ		
Wpływy	-	-
Wydatki	-8 688	-728 667
Wykup obligacji emitowanych przez Bank		-700 000
Odsetki zapłacone od obligacji emitowanych przez Bank, w tym:	-8 688	-28 667
<i>obligacje podporządkowane</i>	-7 904	-14 657
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	-8 688	-728 667
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE NETTO, RAZEM	208 755	478 064
BILANSOWA ZMIANA STANU ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH I EKWIWALENTÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH	208 755	478 064
ŚRODKI PIENIĘŻNE I EKWIWALENTY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NA POCZĄTEK OKRESU	1 726 005	2 524 536
ŚRODKI PIENIĘŻNE I EKWIWALENTY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NA KONIEC OKRESU	1 934 760	3 002 600
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych o ograniczonej możliwości dysponowania	197 190	464 746

Noty przedstawione na stronach od 121 do 144 stanowią integralną część niniejszego śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego.

Informacja dodatkowa do śródrocznego skróconego sprawozdania finansowego Banku

1. Podstawowe informacje o Banku Ochrony Środowiska S.A.

Podstawowe informacje o Banku Ochrony Środowiska S.A., w tym o zmianach w składzie Zarządu Banku zostały opisane w notce nr 1 do śródrocznego skróconego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. za okres sześciu miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2019 roku.

Podstawa i zasady sporządzania

Niniejsze śródroczne skrócone sprawozdanie finansowe BOŚ S.A. za okres sześciu miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2019 roku zostało w dniu 12 sierpnia 2019 roku zatwierdzone przez Zarząd Banku do publikacji w dniu 13 sierpnia 2019 roku.

Niniejsze śródroczne skrócone sprawozdanie finansowe BOŚ S.A. publikowane jest łącznie ze skonsolidowanym śródrocznym skróconym sprawozdaniem finansowym Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. za okres sześciu miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2019 roku. Informacje o przyjętych zasadach (polityce) rachunkowości przy sporządzaniu sprawozdania finansowego zostały opisane w notce nr 3 do śródrocznego skróconego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej BOŚ S.A.

Śródroczne skrócone sprawozdanie finansowe Banku Ochrony Środowiska S.A. (Bank, BOŚ S.A.) obejmuje:

- 1) śródroczny rachunek zysków i strat Banku za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2019 roku, dane porównawcze za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2018 roku, a także dane za okres 3 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2019 roku i dane porównawcze za okres 3 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2018 roku (które nie były przedmiotem przeglądu ani badania przez biegłego rewidenta),
- 2) śródroczne sprawozdanie z całkowitych dochodów Banku za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2019 roku, dane porównawcze za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2018 roku oraz dane za okres 3 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2019 roku i dane porównawcze za okres 3 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2018 roku (które nie były przedmiotem przeglądu ani badania przez biegłego rewidenta),
- 3) śródroczne sprawozdanie z sytuacji finansowej Banku na dzień 30 czerwca 2019 roku oraz dane porównawcze na dzień 31 grudnia 2018 roku,
- 4) śródroczne sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym Banku za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2019 roku oraz za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2018 roku,
- 5) śródroczne sprawozdanie z przepływów pieniężnych Banku za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2019 roku oraz dane porównawcze za okres 6 miesięcy zakończony dnia 30 czerwca 2018 roku,
- 6) dodatkowe noty objaśniające.

2. Kontynuacja działalności

Ze względu na powstanie straty bilansowej w 2015 roku oraz w związku wymaganiami określonymi w art.142 Prawa bankowego, w dniu 30 marca 2016 roku Bank przekazał do Komisji Nadzoru Finansowego zatwierdzony przez Radę Nadzorczą Banku Program Postępowania Naprawczego BOŚ S.A. (PPN). Komisja Nadzoru Finansowego zaakceptowała wyżej wymieniony program z uwzględnieniem uwag i informacji Komisji, przedstawionych w piśmie przesłanym do Banku w dniu 14 grudnia 2016 roku.

Bank przeprowadził podwyższenie kapitału zakładowego w 2016 roku o 400 mln zł i w 2018 roku o kwotę 300,7 mln zł.

W dniu 23 lutego 2018 roku Bank złożył do KNF zaktualizowaną wersję PPN. Weryfikacja PPN wynikała z braku spełnienia warunków brzegowych dokumentu zaakceptowanego przez KNF w grudniu 2016 roku, co oznaczało konieczność ponownej analizy założeń przyjętych w obszarze modelu biznesowego oraz kosztów ryzyka. Zmiany dotyczyły głównie modyfikacji modelu biznesowego Banku – w kierunku specjalizacji zgodnej z misją Banku, weryfikacji ścieżki odpisów w zakresie obszaru ryzyka kredytowego związanej z korektą modelu biznesowego oraz aktualizacji elementów związanych z adekwatnością kapitałową.

Komisja Nadzoru Finansowego zaakceptowała zaktualizowaną wersję PPN w dniu 24 maja 2018 roku.

Okres realizacji działań restrukturyzacyjnych realizowanych przez Bank w ramach PPN został określony na lata 2018 – 2021. Bank opracował Ramową Strategię działania BOŚ S.A., przy zachowaniu spójności z PPN pod względem założeń, kierunków i planowanych do osiągnięcia celów.

Główne założenia Strategii zostały przekazane do publicznej wiadomości w formie raportu bieżącego w dniu 20 kwietnia 2016 roku, natomiast raport dot. modyfikacji Głównych założeń Strategii w dniu 22 marca 2018 roku, a w dniu 28 listopada 2018 roku raport bieżący o aktualizacji Strategii. Punktem wyjścia do aktualizacji Strategii były sprzyjające uwarunkowania rynkowe i makroekonomiczne, a także zmiana modelu biznesowego Banku.

W aktualizacji Ramowej Strategii Rozwoju BOŚ zakłada się:

- ewolucję modelu biznesowego w kierunku koncentracji na bankowości instytucjonalnej, w szczególności małych i średnich przedsiębiorstwach, przy jednoczesnym sprofilowaniu oferty dla Klientów indywidualnych – związanej ze specjalizacją w zakresie ekologii i wykorzystaniem potencjału na rynku finansowania przedsięwzięć proekologicznych,
- przejście z etapu działań stabilizacyjnych i naprawczych mających miejsce w latach 2016–2018 do etapu rozwoju biznesu, związanego z implementacją nowego modelu biznesowego oraz nowej roli Banku w rządowych działaniach na rzecz ochrony środowiska,
- wykorzystanie sprzyjających czynników wzrostu inwestycji proekologicznych, poprzez finansowanie projektów proekologicznych i sprawną dystrybucję środków przeznaczonych na działania w zakresie ochrony środowiska i zrównoważony rozwój.

Biorąc pod uwagę opisane czynniki, na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez Bank w okresie co najmniej 12 miesięcy po dniu bilansowym na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania, bądź ograniczenia dotychczasowej działalności.

3. Korekty błędów dotyczących poprzednich okresów

W niniejszym skróconym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupa nie dokonała korekt błędów dotyczących sprawozdań finansowych za okresy poprzednie.

4. Zaangażowanie Banku w farmy wiatrowe

Zaangażowanie Banku w farmy wiatrowe

Łączna kwota zaangażowania Banku w finansowanie farm wiatrowych wg stanu na dzień 30 czerwca 2019 roku wynosi 1 794,9 mln zł.

Ryzyka istotne z punktu widzenia Banku w zakresie finansowania OZE

Zidentyfikowane przez Bank ryzyka, opisane szczegółowo poniżej, zostały zaalokowane do stosowanego przez Bank modelu wyceny ekspozycji farm, poprzez poziom prognozowanych cen energii i zielonych certyfikatów

Bank ocenia ryzyko projektów z branży elektrowni wiatrowych przyjmując jako przesłanki utraty wartości zaistnienie potencjalnego deficytu środków pieniężnych oraz ujemnej wyceny przedsiębiorstwa dla scenariusza potencjalnej restrukturyzacji zadłużenia w modelowanej przez Bank perspektywie długoterminowej. Wycena ww. projektów przeprowadzana jest w oparciu o przyjęty model, pozwalający na symulowanie indywidualnych przepływów pieniężnych dla poszczególnych projektów przy zadanych, możliwych do modyfikacji (zmiennych i cyklicznie aktualizowanych) parametrach wyceny, do których należą:

- 1) produktywność poszczególnych projektów ustalana indywidualnie dla danego projektu w oparciu o analizę wietrzności wynikającą z raportów wietrzności (P90/P75) oraz faktyczną uzyskaną w okresie działania elektrowni wiatrowej,
- 2) ścieżki cenowe dla cen energii elektrycznej i cen zielonych certyfikatów przyjęte przez Bank w oparciu o analizę wewnętrzną Banku oraz na podstawie raportów firm zewnętrznych, z którymi Bank współpracuje od 2016 roku (niezależnych ekspertów), przyjęty scenariusz cenowy zakłada:
  - a) wzrost cen energii w roku 2019 w stosunku do roku 2018 będący wyrazem wzrostu kosztów emisji dwutlenku węgla oraz rosnących kosztów wytworzenia energii,
  - b) nieznaczne obniżenie trendu wzrostowego w 2020 roku w stosunku do poziomu cen w 2019 roku,
  - c) dalszy wzrost cen w perspektywie 2021-2024 o ok. 1,5-5% średniorocznie,
  - d) wyhamowania cen od roku 2025 - stały poziom cen roku 2025 przyjęty został w dalszej perspektywie modelu, co jest założeniem ostrożnościowym w stosunku do pozyskanych raportów firm zewnętrznych,
  - e) stały poziom cen zielonych certyfikatów poniżej aktualnej wartości rynkowej,
- 3) średni ważony koszt kapitału (WACC) przyjęty dla scenariusza restrukturyzacyjnego na poziomie efektywnej stopy procentowej poszczególnej ekspozycji i dla scenariusza windykacyjnego na poziomie 10,9%,
- 4) scenariusze wyceny określające indywidualnie dla każdego z projektów prawdopodobieństwo wystąpienia regularnej obsługi, restrukturyzacji i windykacji.
- 5) wysokość naliczanego podatku od nieruchomości,

Ryzyko spadku ceny zielonych certyfikatów

W ramach analizy zdolności kredytowej spółek wiatrowych przeprowadzanej przed udzieleniem kredytów dokonywana była ocena wrażliwości poszczególnych projektów na zmiany parametrów przychodowo-kosztowych, w szczególności spadek cen zielonych certyfikatów przy jednoczesnym przyjęciu konserwatywnego scenariusza w zakresie produktywności projektów (P90). W celu zabezpieczenia sezonowego spadku przychodów, standardem w finansowanych projektach było ustanowienie rezerwy w formie Rachunku Rezerwy Obsługi Długu (RROD), na którym gromadzone są środki w wysokości krotności miesięcznej raty kapitałowo – odsetkowej. Stosowne zapisy umowne obligują klientów do ich uzupełniania w przypadku skorzystania z rezerwy na spłatę zadłużenia.

W pierwszym półroczu 2019 roku obserwowana była zmienność notowań cen zielonych certyfikatów. Niemniej jednak stosując zasady ostrożnej wyceny, przy szacowaniu przyszłych przepływów pieniężnych Bank przyjmował cenę zielonych certyfikatów w okresie prognozowanym poniżej aktualnej wartości rynkowej, w oparciu o prognozy renomowanych doradców zewnętrznych.

Ryzyko wynikające ze zmiany podstawy naliczania podatku od nieruchomości

W dniu 29 czerwca 2018 roku opublikowana została Ustawa o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw. Nowela Ustawy o OZE wprowadziła zmianę definicji elektrowni wiatrowej, zgodnie z którą, począwszy od dnia 01 stycznia 2018 roku, budowlę w rozumieniu prawa budowlanego stanowi jedynie część budowlana elektrowni wiatrowej (fundament, wieża). Powyższa modyfikacja umożliwiła przywrócenie wcześniejszych, korzystniejszych dla inwestorów wiatrowych przepisów dotyczących zasad opodatkowania elektrowni wiatrowych podatkiem od nieruchomości, obowiązujących przed 01 stycznia 2017 roku.

Nowelizacja Ustawy o OZE nie wyeliminowała natomiast wątpliwości odnośnie prawidłowości zasad naliczania podatku od nieruchomości za 2017 rok. W związku z pojawieniem się pierwszych rozstrzygnięć przez Naczelny Sąd Administracyjny, że w stanie prawnym obowiązującym w 2017 roku, podstawę opodatkowania stanowiła część budowlana wraz z urządzeniami technicznymi elektrowni wiatrowej, spółki wiatrowe zapłaciły różnicę w podatku od nieruchomości za 2017 roku wraz z odsetkami lub podpisały porozumienia z gminami w tej sprawie.

Ryzyko sporu prawnego klientów Banku z Energa – Obrót S.A.

W dniu 11 września 2017 roku Energa S.A. w raporcie bieżącym nr 37/2017 poinformowała o zamiarze wszczęcia postępowań sądowych, w przedmiocie ustalenia nieistnienia stosunków prawnych, powstałych wskutek zawarcia przez spółkę zależną – Energa Obrót S.A. z wytwórcami energii elektrycznej z OZE dwudziestu dwóch ramowych umów na odbiór praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia energii z OZE ("zielonych certyfikatów"), ze względu na ukształtowanie ich treści w sposób sprzeczny z ustawą prawo zamówień publicznych ("umowy CPA"). W następstwie powyższego, Zarząd Energa Obrót S.A. podjął decyzję o zaprzestaniu realizacji umów CPA i skierowaniu powództw do właściwych sądów o stwierdzenie bezwzględnej nieważności zawartych umów przeciwko kontrahentom oraz bankom – cesjonariuszom, ze względu na zawarte umowy cesji wierzytelności z umów CPA (jedno z zabezpieczeń udzielonych kredytów na realizację projektów budowy elektrowni wiatrowych).

Działania Energa – Obrót S.A. podjęte we wrześniu 2017 roku dotyczyły 8 Klientów kredytowanych przez Bank; w dwóch procesach z powództwa Energa Obrót S.A., BOŚ S.A. oraz Klienci występowali jako strona pozwana, jednakże po zawarciu pomiędzy Bankiem i Klientami umów cesji zwrotnych z umów CPA i wobec tego utratą interesu prawnego, Energa wycofała pozwy wobec Banku.

Aktualnie BOŚ S.A. nie występuje bezpośrednio w charakterze Współpozwanego w żadnym z toczących się sporów sądowych. W związku z powyższym, Bank nie przewiduje, aby mogły ciężyć na Banku dodatkowe koszty wynikające ze sporów prowadzonych przez Klientów.

Według stanu na 30 czerwca 2019 roku, w sporach sądowych pozostawało 6 Klientów, wobec których łączne zaangażowanie Banku wynosiło 122,7 mln PLN, stanowiąc 7,0% całkowitego zaangażowania z tytułu ekspozycji z portfela farm wiatrowych. Bank prowadzi szczególny monitoring sytuacji ekonomiczno-finansowej wskazanych Klientów oraz status toczących się postępowań sądowych; pozostaje również w bieżącym kontakcie z Udziałowcami i Sponsorami projektów. Dotychczasowe rozstrzygnięcia w sprawach z powództwa Energa Obrót S.A. to trzy spory zakończone pozytywnie dla Klientów Grupy, tj. oddaleniem powództwa Energi Obrót S.A., przy czym dwa - wyrokiem sądu powszechnego I-szej instancji, oraz jeden - wyrokiem Sądu Arbitrażowego. Bieżąca obsługa zobowiązań z tytułu udzielonych kredytów przez w/w Klientów przebiega terminowo, pomimo występujących przejściowych problemów płynnościowych, związanych z częściowym zaniechaniem sprzedaży zielonych certyfikatów w okresie trwania procesów sądowych oraz koniecznością ponoszenia kosztów obsługi prawnej prowadzonych sporów.

Portfel farm wiatrowych:

Wyszczególnienie	30-06-2019 niebadane	31-12-2018
Należności od klientów wyceniane wg zamortyzowanego kosztu		
Należności od klientów bez przesłanki utraty wartości:		
<i>ekspozycje, dla których od momentu początkowego ujęcia nastąpił istotny wzrost ryzyka (Koszyk 2)</i>	1 377 089	1 041 435
Należności od klientów posiadające przesłanki utraty wartości (Koszyk 3), ale niewykazujące utraty wartości ze względu na szacowane przepływy pieniężne	306 311	627 534
Należności od klientów posiadające przesłanki utraty wartości i wykazujące utratę wartości (Koszyk 3)	66 776	124 874
Razem należności od klientów brutto	1 750 176	1 793 843
Odpisy z tytułu utraty wartości na:		
<i>należności od klientów (Koszyk 2)</i>	-52 467	-36 867
<i>należności od klientów (Koszyk 3) niewykazujące utraty wartości</i>	-11 670	-22 215
<i>należności od klientów (Koszyk 3) wykazujące utratę wartości</i>	-15 288	-31 876
Razem odpisy z tytułu utraty wartości	-79 425	-90 958
Razem należności od klientów - wyceniane wg zamortyzowanego kosztu netto	1 670 751	1 702 885
Należności od klientów wyceniane wg wartości godziwej przez wynik finansowy		
Wartość godziwa	44 709	53 083
Razem należności od klientów wyceniane wg wartości godziwej przez wynik finansowy	44 709	53 083
Razem należności od klientów	1 715 460	1 755 968

Udział portfela farm wiatrowych w segmencie kredytów instytucjonalnych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu w wartości brutto w Banku na 30 czerwca 2019 roku wyniósł 19,8% co stanowi 13,8% portfela kredytów, natomiast wartościowo portfel ten wyniósł 1 750,2 mln zł.

Poziom pokrycia odpisami kredytów z utratą wartości według stanu na 30 czerwca 2019 roku w segmencie kredytów instytucjonalnych wynosi 54,5%, w tym dla portfela farm wiatrowych 22,9%.

5. Zarządzanie kapitałem

Bank zdecydował, na potrzeby adekwatności kapitałowej, o stosowaniu rozwiązań przejściowych, w trakcie trwania okresu przejściowego, dotyczących złagodzenia wpływu wdrożenia MSSF 9 na fundusze własne w oparciu o Artykuł 1 ust. 9 Rozporządzenia (UE) 2017/2395 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2017 roku (Rozporządzenie) zmieniającego Rozporządzenie (UE) nr 575/2013. Dodatkowo postanowiono niestosować ust. 4 z art. 1 Rozporządzenia (UE) 2017/2395.

Uwzględniając wpływ wdrożenia MSSF 9 zarówno z zastosowaniem rozwiązań przejściowych, jak i bez nich Bank spełnia obowiązujące normy kapitałowe na dzień 30 czerwca 2019 roku.

W związku z podjęciem decyzji o zastosowaniu przepisów przejściowych z dniem 01 lutego 2018 roku Bank dokonuje ujawnień funduszy własnych, współczynników kapitałowych, jak również wskaźnika dźwigni, zarówno z zastosowaniem, jak i bez zastosowania rozwiązań przejściowych wynikających z artykułu 473a Rozporządzenia (UE) nr 575/2013.

Poziom kapitałów, aktywów ważonych ryzykiem, współczynników kapitałowych, współczynnika dźwigni oraz kapitału wewnętrznego w Banku kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	30-06-2019 niebadane	31-12-2018
Dostępny kapitał		
Kapitał podstawowy Tier I	2 067 858	2 045 922
Kapitał podstawowy Tier I – bez przepisów przejściowych MSSF 9	1 970 681	1 937 313
Kapitał Tier I	2 067 858	2 045 922
Kapitał Tier I – bez przepisów przejściowych MSSF 9	1 970 681	1 937 313
Fundusze własne	2 423 623	2 404 908
Fundusze własne – bez przepisów przejściowych MSSF 9	2 326 446	2 296 298
Aktywa ważone ryzykiem		
Łączna kwota aktywów ważonych ryzykiem	13 442 169	13 341 379
- Ryzyko kredytowe i kredytowe kontrahenta	12 554 157	12 470 305
- Ryzyko operacyjne	836 715	836 715
- Ryzyko rynkowe	33 610	14 292
- Ryzyko CVA	17 687	20 067
Łączna kwota aktywów ważonych ryzykiem – bez przepisów przejściowych MSSF 9	13 350 345	13 228 648
Współczynniki kapitałowe		
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I	15,38	15,34
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I – bez przepisów przejściowych MSSF 9	14,76	14,64
Współczynnik kapitału Tier I	15,38	15,34
Współczynnik kapitału Tier I – bez przepisów przejściowych MSSF 9	14,76	14,64
Łączny współczynnik kapitałowy	18,03	18,03

Łączny współczynnik kapitałowy - bez przepisów przejściowych MSSF 9	17,43	17,36
Współczynnik dźwigni		
Wartość ekspozycji	19 818 564	19 331 438
Współczynnik dźwigni	10,4	10,6
Współczynnik dźwigni - bez przepisów przejściowych MSSF 9	10,0	10,1
Kapitał wewnętrzny		
Kapitał wewnętrzny	1 758 204	1 388 215

Wartość funduszy własnych i wymogów kapitałowych została wyznaczona zgodnie z Rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zwanym dalej CRR.

Celem ograniczania ryzyka spadku współczynników kapitałowych Bank monitoruje kształtowanie się skali i struktury działalności Banku oraz czynników mogących mieć wpływ na obniżenie się poziomu funduszy własnych Banku.

Bank z częstotliwością kwartalną szacuje kapitał wewnętrzny na pokrycie:

1) ryzyk I filara:

- dla ryzyka kredytowego i kredytowego kontrahenta - w oparciu o wymóg regulacyjny z uwzględnieniem dodatkowego narzutu z tytułu kredytów nieobsługiwanych (NPE)/kredytów z utratą wartości (NPL),
- dla poszczególnych rodzajów ryzyka wchodzących w skład grupy ryzyka rynkowego, w tym CVA oraz dla ryzyka operacyjnego - w oparciu o wymogi regulacyjne,

2) ryzyk II filara:

- dla ryzyk, których poziom został oceniony jako istotny.

Zgodnie z art. 92 Rozporządzenia CRR, Bank jest zobowiązany utrzymywać łączny współczynnik kapitałowy na poziomie co najmniej 8%. Współczynnik kapitału Tier I i współczynnik kapitału podstawowego Tier I powinny wynosić odpowiednio co najmniej 6% i 4,5%.

Zgodnie z Rozporządzeniem CRR oraz ustawą z dnia 05 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym, instytucje finansowe mają obowiązek utrzymywania dodatkowych buforów kapitałowych dla współczynników kapitałowych. Od 1 stycznia 2019 roku bufor zabezpieczający wynosi 2,5 p.p. Bufor ryzyka systemowego obowiązuje w wysokości 3 p.p., natomiast bufor antycykliczny wynosi 0 p.p. Bank Ochrony Środowiska S.A. nie został objęty buforem innej instytucji o znaczeniu systemowym.

W dniu 15 października 2018 roku Komisja Nadzoru Finansowego zaleciła utrzymywanie przez Bank funduszy własnych na pokrycie dodatkowego wymogu kapitałowego w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z zabezpieczonych hipoteką walutowych kredytów i pożyczek dla gospodarstw domowych, na poziomie 0,52 p.p. ponad wartość łącznego współczynnika kapitałowego, o którym mowa w art. 92 ust. 1 lit. c Rozporządzenia CRR, który powinien składać się z co najmniej 75% z kapitału Tier I (co odpowiada wymogowi kapitałowemu na poziomie 0,39 p.p. ponad wartość współczynnika kapitału Tier I, o którym mowa w art. 92 ust. 1. lit. b Rozporządzenia CRR) oraz co najmniej w 56%

z kapitału podstawowego Tier I (co odpowiada wymogowi kapitałowemu na poziomie 0,29 p.p. ponad wartość współczynnika kapitału podstawowego Tier I, o którym mowa w art. 92 ust 1. lit. a Rozporządzenia CRR) .

W efekcie, od 01 stycznia 2019 roku zalecane przez Komisję minimalne wskaźniki kapitałowe wynoszą 11,89% dla współczynnika kapitału Tier I oraz 14,02% dla łącznego współczynnika kapitałowego TCR.

Poziom adekwatności kapitałowej Banku, zarówno z zastosowaniem rozwiązań przejściowych MSSF 9, jak i bez nich na dzień 30 czerwca 2019 roku utrzymywał się powyżej poziomów zalecanych przez Komisję Nadzoru Finansowego.

6. Wynik z tytułu odsetek

Wyszczególnienie	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2019 niebadane				za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2018 niebadane			
	Aktywa finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Aktywa wyceniane wg wartości godziwej przez inne dochody całkowite	Aktywa finansowe wyceniane obowiązkowo wg wartości godziwej przez wynik finansowy	Razem	Aktywa finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Aktywa wyceniane wg wartości godziwej przez inne dochody całkowite	Aktywa finansowe wyceniane obowiązkowo wg wartości godziwej przez wynik finansowy	Razem
Przychody z tytułu odsetek i o podobnym charakterze od:								
Należności od banków i Banku Centralnego	2 314	-	-	2 314	1 814	-	-	1 814
Należności od klientów instytucjonalnych	181 706	-	1 535	183 241	172 923	-	2 339	175 262
Należności od klientów indywidualnych	63 074	-	21	63 095	67 384	-	69	67 453
Inwestycyjnych dłużnych papierów wartościowych nieprzeznaczonych do obrotu	17 238	47 880	-	65 118	13 868	55 820	-	69 688
Instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu	-	-	389	389	-	-	247	247
Razem	264 332	47 880	1 945	314 157	255 989	55 820	2 655	314 464

Wyszczególnienie	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2019 niebadane			za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2018 niebadane		
	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Zobowiązania finansowe wyceniane wg wartości godziwej przez wynik finansowy	Razem	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Zobowiązania finansowe wyceniane wg wartości godziwej przez wynik finansowy	Razem
Koszty z tytułu odsetek i o podobnym charakterze od:						
Rachunków bankowych i depozytów od banków	547	-	547	808	-	808
Rachunków bankowych i depozytów klientów instytucjonalnych	27 711	-	27 711	32 861	-	32 861
Rachunków bankowych i depozytów klientów indywidualnych	62 771	-	62 771	71 808	-	71 808
Kredytów i pożyczek od banków	4	-	4	161	-	161
Kredytów i pożyczek od klientów	497	-	497	578	-	578
Środków funduszy z przeznaczeniem na kredyty (JESSICA)	120	-	120	185	-	185
Instrumentów finansowych - dłużne papiery własnej emisji	9 554	-	9 554	25 136	-	25 136
Transakcji zabezpieczających	-	4 821	4 821	-	4 766	4 766
Zobowiązania leasingowe MSSF 16	1 762	-	1 762	-	-	-
Razem	102 966	4 821	107 787	131 537	4 766	136 303

7. Wynik z tytułu opłat i prowizji

Wyszczególnienie	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2019 niebadane	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2018 niebadane
Przychody z tytułu opłat i prowizji		
Opłaty za obsługę rachunków klientów, inne operacje rozliczeniowe w obrocie krajowym i zagranicznym	19 375	21 837
Prowizje od kredytów	17 234	13 263
Prowizje od gwarancji i akredytyw	2 742	2 265
Pozostałe opłaty	1	-
Razem	39 352	37 365
Koszty z tytułu opłat i prowizji		
Opłaty z tytułu kart płatniczych	3 530	3 442
Opłaty od rachunków bieżących	622	753
Opłaty z tytułu świadczonych usług przez Euronet	522	510
Prowizje z tytułu należności od klientów	340	341
Prowizje płacone innym bankom w obrocie gotówkowym	2	205
Pozostałe opłaty	1 452	1 780
Razem	6 468	7 031

8. Przychody z tytułu dywidend

Wyszczególnienie	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2019 niebadane	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2018 niebadane
Papiery wartościowe wyceniane wg wartości godziwej przez inne dochody całkowite	5 447	5 796
Razem	5 447	5 796

9. Wynik odpisów z tytułu utraty wartości

Wyszczególnienie	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2019 niebadane	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2018 niebadane
Papiery wartościowe wyceniane wg wartości godziwej przez inne dochody całkowite	- 22	-
Papiery wartościowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	- 1	-
Należności od banków	60	-
Należności od klientów oraz zobowiązania pozabilansowe, w tym:	- 38 490	- 64 764
należności bilansowe	- 34 472	- 71 051
<i>od klientów indywidualnych</i>	- 15 365	- 22 953
<i>od klientów instytucjonalnych</i>	- 19 107	- 48 098
zobowiązania pozabilansowe	- 4 018	6 287
<i>od klientów indywidualnych</i>	542	235
<i>od klientów instytucjonalnych</i>	- 4 560	6 052
Razem	- 38 453	-64 764

Wynik odpisów z tyt. utraty wartości na należności bilansowe od klientów w podziale na metodę wyceny:

Wyszczególnienie	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2019 niebadane	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2018 niebadane
Wycena indywidualna	- 26 383	- 59 680
Wycena grupowa	- 8 089	- 11 371
Razem	- 34 472	-71 051

10. Zysk przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk/strata przypadający na jedną akcję wylicza się jako iloraz zysku/straty przypadającego na akcjonariuszy Banku oraz średniej ważonej liczby akcji zwykłych w trakcie roku.

Wyszczególnienie	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2019 niebadane	za okres 6 miesięcy zakończony 30-06-2018 niebadane
Zysk netto	42 364	28 182
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (w tysiącach)	92 910	62 835
Podstawowy zysk / strata na akcję (wyrażony w zł, gr)	0,46	0,45

Zysk rozdzielony na akcję jest równy zyskowi podstawowemu na akcję w prezentowanych okresach.

11. Należności od klientów

Wyszczególnienie	30-06-2019 niebadane			31-12-2018		
	Należności od klientów brutto	Odpisy z tyt. utraty wartości	Należności od klientów netto	Należności od klientów brutto	Odpisy z tyt. utraty wartości	Należności od klientów netto
Wycena wg zamortyzowanego kosztu	12 661 742	1 076 653	11 585 089	12 785 149	1 039 948	11 745 201
Należności od klientów indywidualnych	3 825 837	241 122	3 584 715	3 945 211	239 757	3 705 454
<i>kredyty w rachunku bieżącym</i>	1 776	1 312	464	1 765	1 271	494
<i>kredyty gotówkowe</i>	363 273	61 909	301 364	335 927	60 252	275 675
<i>kredyty mieszkaniowe</i>	3 101 575	136 893	2 964 682	3 205 780	134 999	3 070 781
<i>kredyty i pożyczki pozostałe</i>	359 213	41 008	318 205	401 739	43 235	358 504
Należności od klientów instytucjonalnych	8 835 905	835 531	8 000 374	8 839 938	800 191	8 039 747
<i>kredyty obrotowe</i>	570 931	117 147	453 784	586 940	108 870	478 070
<i>kredyty i pożyczki terminowe</i>	7 782 510	706 956	7 075 554	7 483 404	678 784	6 804 620
<i>należności faktoringowe</i>	400 067	10 590	389 477	412 687	9 927	402 760
<i>skupione wierzytelności</i>	82 397	838	81 559	113 261	1 676	111 585
<i>papiery wartościowe komercyjne</i>	-	-	-	243 646	934	242 712
Wycena wg wartości godziwej przez wynik finansowy	-	-	89 771	-	-	104 653
Należności od klientów indywidualnych	-	-	2 448	-	-	3 101
<i>kredyty i pożyczki mieszkaniowe</i>	-	-	768	-	-	904
<i>kredyty i pożyczki pozostałe</i>	-	-	1 680	-	-	2 197
Należności od klientów instytucjonalnych	-	-	87 323	-	-	101 552
<i>kredyty obrotowe</i>	-	-	193	-	-	181
<i>kredyty i pożyczki terminowe</i>	-	-	87 130	-	-	101 371
Razem	-	-	11 674 860	-	-	11 849 854
Złożone depozyty zabezpieczające	-	-	3 457	-	-	5 023
Pozostałe należności	-	-	-	-	-	10
Razem należności od klientów	-	-	11 678 317	-	-	11 854 887

Zmiany stanu odpisów z tytułu utraty wartości należności od klientów

Wyszczególnienie	Odpisy na należności od klientów indywidualnych				Odpisy na należności od klientów instytucjonalnych			
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Razem	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Razem
Stan na początek okresu 01-01-2019	11 328	7 065	221 364	239 757	48 569	100 634	650 988	800 191
Zmiana odpisów wynikająca z nabycia aktywów finansowych	2 154	11	-	2 165	8 399	472	-	8 871
Zmiana oszacowania odpisów	- 4 371	10 003	15 874	21 506	- 14 203	14 663	41 754	42 214
Zmiana odpisów wynikająca z zaprzestania ujmowania aktywa finansowego w tym:	- 489	- 54	- 21 866	- 22 409	- 5 928	- 2 528	- 7 186	- 15 642
<i>zmiana odpisów wynikająca z instrumentów finansowych, które zostały odpisane ze sprawozdania z sytuacji finansowej</i>	-	- 33	- 20 143	- 20 176	-	-	- 4 858	- 4 858
Zmiana odpisów wynikająca z transferów aktywa finansowego pomiędzy Koszykami	723	- 105	- 618	-	8 118	2 833	- 10 951	-
Transfer do Koszyka 1	1 005	- 789	- 216	-	14 521	- 14 521	-	-
Transfer do Koszyka 2	- 219	2 989	- 2 770	-	- 5 955	19 496	- 13 541	-
Transfer do Koszyka 3	- 63	- 2 305	2 368	-	- 448	- 2 142	2 590	-
Inne zmiany	-	-	103	103	- 177	182	- 108	- 103
Stan na koniec okresu 30-06-2019	9 345	16 920	214 857	241 122	44 778	116 256	674 497	835 531

Wyszczególnienie	Odpisy na należności od klientów indywidualnych				Odpisy na należności od klientów instytucjonalnych			
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Razem	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	Razem
Stan na początek okresu 01-01-2018	14 704	9 286	174 013	198 003	42 261	87 695	594 477	724 433
Zmiana odpisów wynikająca z nabycia aktywów finansowych	2 053	13	1	2 067	5 058	499	30	5 587
Zmiana oszacowania odpisów	- 3 963	67	34 099	30 203	- 9 650	13 514	70 289	74 153
Zmiana odpisów wynikająca z zaprzestania ujmowania aktywa finansowego w tym:	- 817	- 138	- 8 520	- 9 475	- 2 933	- 3 980	- 45 646	- 52 559
<i>zmiana odpisów wynikająca z instrumentów finansowych, które zostały odpisane ze sprawozdania z sytuacji finansowej</i>	-	-	- 6 678	- 6 678	-	-	- 41 739	- 41 739
Zmiana odpisów wynikająca z transferów aktywa finansowego pomiędzy Koszykami	872	- 1 342	470	-	4 488	6 727	- 11 215	-
Transfer do Koszyka 1	1 132	- 1 022	- 110	-	11 580	- 11 357	- 223	-
Transfer do Koszyka 2	- 186	3 407	- 3 221	-	- 6 591	20 718	- 14 127	-
Transfer do Koszyka 3	- 74	- 3 727	3 801	-	- 501	- 2 634	3 135	-
Inne zmiany	- 36	- 46	622	540	776	42	585	1 403
Stan na koniec okresu 30-06-2018	12 813	7 840	200 685	221 338	40 000	104 497	608 520	753 017

12. Rezerwy

Wyszczególnienie	30-06-2019 niebadane	31-12-2018
Rezerwy na udzielone zobowiązania warunkowe w tym:	25 332	21 322
<i>otwarte linie kredytowe</i>	16 079	12 083
<i>gwarancje</i>	9 253	9 239
Rezerwa na świadczenia pracownicze - odpawy emerytalne i rentowe	2 632	2 630
Rezerwy na zobowiązania i roszczenia	4 296	11 249
Razem	32 260	35 201

13. Aktywa i zobowiązania warunkowe

Informacje o wszczętych postępowaniach sądowych dot. kredytów i pożyczek denominowanych do walut obcych

Na dzień 30 czerwca 2019 roku Bank posiada portfel 8 655 detalicznych kredytów i pożyczek hipotecznych powiązanych z walutą obcą (CHF, EUR, USD) głównie CHF, w wariancie kredytów i pożyczek denominowanych o wartości 1 677 707 tys. zł.

Według stanu na dzień 30 czerwca 2019 roku przed sądami zawisły 63 sprawy przeciwko Bankowi, dotyczących kredytów i pożyczek denominowanych, głównie do CHF, w których wartość przedmiotu sporu wynosi 11 371 tys. zł. Rezerwy na ryzyko prawne związane ze sprawami spornymi zostały utworzone w kwocie 2 686 tys. zł, na podstawie oceny ryzyka prawnego w odniesieniu do poszczególnych spraw toczonych przeciwko Bankowi.

Przeciwko Bankowi nie toczy się żadne postępowanie w trybie ustawy z dnia 17 grudnia 2009 roku o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym.

Zgłaszane w pozwach roszczenia wywodzone z umów kredytów i pożyczek denominowanych generalnie dotyczą uznania umowy kredytu/pożyczki za nieważną alternatywnie uznania abuzywności klauzul denominacyjnych (przeliczeniowych) i ubezpieczeniowych, regulujących zabezpieczenia pomostowe (ubezpieczenie niskiego wkładu i ubezpieczenie kredytu do czasu ustanowienia hipoteki). Bilans zakończonych prawomocnie dotychczas spraw sądowych dotyczących kredytów i pożyczek denominowanych jest dla Banku korzystny.

W orzecznictwie sądów powszechnych rozstrzygnięcia zapadłe na tle sporów związanych z umowami kredytów i pożyczek denominowanych w walutach obcych opierały się na:

- 1) stwierdzeniu braku abuzywności klauzul przeliczeniowych, wynikiem czego było oddalenie powództwa wobec Banku;
- 2) stwierdzeniu abuzywności klauzul przeliczeniowych i utrzymaniem w mocy umowy w zakresie niedotkniętym abuzywnością; takie rozstrzygnięcia implikowały:
  - tzw. "odfrankowanie" kredytu, co oznacza uznanie, że skutkiem abuzywności normy, która przewiduje waloryzację kredytu kursem waluty obcej oraz normy kursowej (odwołującą się do Tabeli kursów Banku) jest upadek waloryzacji i ustalenie zobowiązania kredytobiorcy jako kredytu złotowego oprocentowanego według stawki LIBOR właściwej dla waluty CHF. Skutkiem takich rozstrzygnięć jest zasądzenie od banków różnic pomiędzy sumami rat kapitałowo – odsetkowych wyliczonych i zapłaconych na podstawie umów i tymi, które zostaną wyliczone

z pominięciem klauzul przeliczeniowych a także dalsze rozliczanie umów kredytowych według reguły, że kredyt jest złotowy oprocentowany stawką LIBOR właściwą dla waluty CHF;

albo

- "uzupełnienie" umowy inną normą dyspozytywną w miejsce uznanej za abuzywną normy kursowej (odwołującej się do Tabeli kursów Banku). Sąd Najwyższy w kilku wyrokach opowiedział się za zastosowaniem w miejsce uznanej za abuzywną normy kursowej odwołującej się do Tabeli kursów Banku, średniego kursu ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski. Skutkiem takiego rozstrzygnięcia jest zasądzenie od banków różnic kursowych, pomiędzy kursem stosowanym do rozliczeń kredytów przez banki a kursem średnim NBP. Różnice kursowe zbliżone są wartości do wartości spreadu walutowego.

Orzecznictwo sądów powszechnych niekwestionujące zgodności z prawem waloryzacji kredytów i pożyczek kursem waluty obcej i jednocześnie uznające abuzywność norm kursowych (odwołujących się do Tabeli kursów Banku) i poszukujące alternatywnego, obiektywnego wskaźnika np. kursu średniego NBP (przepis dyspozytywny prawa krajowego), odwołuje się do orzecznictwa TSUE i wyroków Sądu Najwyższego. Jednak jednolite dotąd orzecznictwo Sądu Najwyższego w zakresie skutków abuzywności normy kursowej opierające się na uznaniu, że umowy kredytu/pożyczki waloryzowane kursem waluty obcej są dopuszczalne i zgodne z prawem oraz, że po wyłączeniu normy kursowej uznanej za abuzywną, umowa kredytu zachowuje dotychczasowy charakter umowy o kredyt waloryzowany, zostało przełamane w ostatnim czasie za sprawą dwóch wyroków, w których Sąd Najwyższy orzekł o upadku waloryzacji kursem waluty obcej i uznał, że jest to umowa o kredyt złotowy oprocentowany według stawki LIBOR właściwej dla waluty CHF;

- 3) stwierdzeniu nieważności umowy kredytu wskutek sprzeczności z prawem. Takie rozstrzygnięcie powoduje dla stron umowy obowiązek zwrotu wzajemnych świadczeń. Obowiązujące przepisy prawa uzasadniają roszczenia banków wobec kredytobiorców o żądanie wynagrodzenia za korzystanie z pieniędzy banków.

Zarówno sektor bankowy jak i sądy krajowe oczekują na wyrok w sprawie pytania prejudycjalnego, zadanego TSUE przez sąd polski w zakresie skutków abuzywności postanowień umownych w umowach kredytów waloryzowanych kursem waluty obcej. Rozstrzygnięcie TSUE będzie miało wpływ na orzecznictwo sądów krajowych. Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego orzeczenie TSUE nie zostało wydane. Zgodnie z opinią Rzecznika Generalnego TSUE z dnia 14 maja 2019 roku klauzula różnicy kursowej stanowi nieuczciwy warunek umowny, co może skutkować przekształceniem umowy z umowy indeksowanej do CHF w kredyt w walucie krajowej PLN oprocentowany według stawki LIBOR CHF właściwej dla waluty CHF.

Aktualnie nie jest możliwe określenie wpływu wyroku TSUE na orzecznictwo krajowe, a co za tym idzie oszacowanie skutków ewentualnej zmiany orzecznictwa krajowego na ryzyko prawne związane z kredytami waloryzowanymi kursem waluty obcej.

Bank prowadzi bieżący monitoring orzecznictwa sądowego w sprawach kredytów denominowanych do waluty obcej pod kątem kształtowania się i ewentualnych zmian linii orzeczniczych.

Stan pozabilansowych aktywów i zobowiązań warunkowych

Wyszczególnienie	30-06-2019 niebadane	31-12-2018
Zobowiązania warunkowe:	2 363 351	1 857 718
Finansowe, w tym:	2 004 787	1 524 835
<i>otwarte linie kredytowe w tym:</i>	1 972 186	1 508 653
<i>odwołalne</i>	1 710 089	1 253 371
<i>nieodwołalne</i>	262 097	255 282
<i>otwarte akredytywy importowe</i>	13 849	14 065
<i>promesy udzielenia kredytu w tym:</i>	18 752	2 117
<i>nieodwołalne</i>	18 752	2 117
Gwarancyjne, w tym:	328 138	332 883
<i>poręczenia i gwarancje spłaty kredytu</i>	14 453	14 833
<i>gwarancje właściwego wykonania kontraktu</i>	313 685	314 100
<i>gwarancje dla spółki zależnej</i>	-	3 950
Papiery wartościowe do otrzymania	30 426	-
Aktywa warunkowe:	649 179	599 354
Finansowe, w tym:	191 340	193 500
<i>otwarte linie kredytowe</i>	191 340	193 500
Gwarancyjne	457 839	405 854
Aktywa i zobowiązania warunkowe razem	3 012 530	2 457 072

14. Transakcje z podmiotami powiązanymi

Jednostką dominującą wobec BOŚ S.A. jest Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Za podmioty powiązane uznaje się również kluczowy personel kierowniczy.

Opis transakcji z jednostkami powiązanymi (jednostkami zależnymi)

Dom Maklerski BOŚ S.A.

Oddziały Banku prowadzą rachunki bieżące oraz rachunki lokat terminowych Domu Maklerskiego BOŚ S.A. Transakcje wykonywane na rachunkach bieżących to przede wszystkim wpłaty i wypłaty gotówkowe klientów Spółki. W ramach wolnych środków na koniec każdego dnia zakładane są standardowo depozyty terminowe O/N oprocentowane w oparciu o stawkę WIBOR.

Bank udzielił Spółce kredytu obrotowego oraz z tytułu kart płatniczych.

Wszelkie transakcje mają charakter czasowy, zawarte zostały na zasadach rynkowych, ze względu na potrzeby działalności gospodarczej Banku i Grupy BOŚ.

BOŚ Eko Profit S.A.

Bank prowadzi rachunki bieżące oraz rachunki lokat terminowych spółki BOŚ Eko Profit S.A. Bank udzielił Spółce kredytu obrotowego oraz inwestycyjnego.

Ponadto Bank realizował ze spółką umowy najmu powierzchni biurowej dla dwóch oddziałów Banku. Bank obsługuje zawarte umowy dotyczące finansowania umów leasingu udzielonego przez Spółkę podmiotom zewnętrznym.

Wszelkie transakcje, również umowy najmu, zawarte zostały na zasadach rynkowych, ze względu na potrzeby działalności gospodarczej Banku i Grupy BOŚ.

W dniu 26 marca 2019 r. została podjęta uchwała nr 73/2019 Zarządu Banku o podwyższeniu kapitału w BOŚ Eko Profit SA o kwotę 25 000 tys. zł.

Wpłata na podwyższenie kapitału nastąpiła w dniu 29 maja 2019 roku.

MS Wind Sp. z o. o.

Bank prowadzi rachunki bieżące, rachunek techniczny, rachunek kaucyjny oraz depozyty O/N spółki MS Wind Sp. z o.o. Bank udzielał spółce kredytu inwestycyjnego oraz obrotowego, gwarancji, a także otworzył akredytywy na zlecenie Spółki.

Ponadto Spółka zawarła z Bankiem umowy skarbowe: IRS, FX Forward, FX Spot i realizuje je w postaci zawartych kontraktów.

Wszelkie transakcje z Bankiem zawarte zostały na zasadach rynkowych, ze względu na potrzeby działalności gospodarczej Banku i Grupy BOŚ.

30-06-2019 niebadane	Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	Należności od klientów	Inne aktywa	Wartość firmy	Zobowiązania wobec klientów	Rezerwy	Zobowiązania warunkowe
Jednostki zależne							
Dom Maklerski BOŚ S.A.	-	44 600	147	-	749 289	567	34 585
BOŚ Eko Profit S.A.	310	29 742	-	35	28 640	35	24 600
Jednostki pośrednio zależne							
MS Wind sp. z o.o.	1 776	22 538	-	-	5 179	-	-
Razem	2 086	96 880	147	35	783 108	602	59 185

31-12-2018 niebadane	Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	Należności od klientów	Inne aktywa	Wartość firmy	Zobowiązania wobec klientów	Rezerwy	Pozostałe zobowiązania	Zobowiązania warunkowe
Jednostki zależne								
Dom Maklerski BOŚ S.A.	-	32 511	186	-	710 049	511	58	47 582
BOŚ Eko Profit S.A.	237	50 238	1	- 35	16 884	13	267	3 465
Jednostki pośrednio zależne								
MS Wind sp. z o.o.	1 836	23 779	-	-	4 520	-	-	-
Razem	2 073	106 528	187	-35	731 453	524	325	51 047

Przychody i koszty za okres 6 miesięcy zakończony 30 czerwca 2019 roku niebadane	Przychody z tytułu odsetek i o podobnym charakterze	Koszty z tytułu odsetek i o podobnym charakterze	Przychody z tytułu opłat i prowizji	Koszty z tytułu opłat i prowizji	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych wg wartości godziwej przez wynik finansowy (w tym należności od klientów)	Pozostałe przychody operacyjne	Wynik odpisów z tyt. utraty wartości	Ogólne koszty administracyjne
Jednostki zależne								
Dom Maklerski BOŚ S.A.	779	-3 972	1 008	-	-	-	-607	-5
BOŚ Eko Profit S.A.	1 328	-135	29	-135	112	77	878	-473
Jednostki pośrednio zależne								
MS Wind sp. z o.o.	446	-8	1		207	-	-50	-
Razem	2 553	-4 115	1 038	-135	319	77	221	-478

Przychody i koszty za okres 6 miesięcy zakończony 30 czerwca 2018 roku	Przychody z tytułu odsetek i o podobnym charakterze	Koszty z tytułu odsetek i o podobnym charakterze	Przychody z tytułu opłat i prowizji	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych wg wartości godziwej przez wynik finansowy (w tym należności od klientów)	Pozostałe przychody operacyjne	Wynik odpisów netto z tytułu utraty wartości	Ogólne koszty administracyjne
Jednostki zależne							
Dom Maklerski BOŚ S.A.	468	- 3 983		1 457	-	1	31
BOŚ Eko Profit S.A.	-	- 4		-	-	40	-
BOŚ Capital Sp. z o.o.	790	- 180		62	57	33	5 332
Jednostki pośrednio zależne							
MS Wind sp. z o.o.	474	- 7		2	171	-	1 324
Razem	1 732	-4 174		1 521	228	74	5 363

15. Sezonowość lub cykliczność działalności w okresie śródrocznym

W działalności Banku nie występuje sezonowość lub cykliczność.

16. Rodzaj oraz kwoty pozycji wpływających na aktywa, zobowiązania, kapitał, wynik finansowy netto lub przepływy środków pieniężnych, które są nietypowe ze względu na ich rodzaj, wielkość lub wywierany wpływ

W I półroczu 2019 roku nie wystąpiły zdarzenia, które były nietypowe i miały znaczący wpływ na aktywa, zobowiązania, kapitał, wynik finansowy netto lub przepływy środków pieniężnych Banku.

17. Rodzaj oraz kwoty zmian wartości szacunkowych kwot, które były podawane w poprzednich okresach śródrocznych bieżącego roku obrotowego lub zmiany wartości szacunkowych podawanych w poprzednich latach obrotowych, jeśli wywierają one istotny wpływ na bieżący okres śródroczny

W I półroczu 2019 roku nie wystąpiły zmiany założeń będących podstawą do wyliczeń wartości szacunkowych kwot podawanych w poprzednich okresach śródrocznych bieżącego roku obrotowego oraz poprzednich latach obrotowych.

18. Wyplacone dywidendy (łącznie lub w przeliczeniu na jedną akcję), z podziałem na akcje zwykłe i pozostałe akcje

W związku z realizacją przez BOŚ S.A. Programu Postępowania Naprawczego oraz ograniczeniami wynikającymi z prawa bankowego, Zarząd Banku nie występował do Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia BOŚ S.A. z wnioskiem o wypłatę dywidendy. Walne Zgromadzenie BOŚ S.A. w dniu 18 czerwca 2019 roku podjęło uchwałę o przeznaczeniu całego zysku za 2018 rok w całości na kapitał zapasowy.

19. Zdarzenia po dniu bilansowym

Nie wystąpiły istotne zdarzenia po dniu bilansowym.

Podpisy członków Zarządu BOŚ S.A.

Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/funkcja	Podpis
12.08.2019 roku	Bogusław Białowąs	Prezes Zarządu	.....
12.08.2019 roku	Arkadiusz Garbarczyk	Wiceprezes – pierwszy zastępca Prezesa Zarządu	.....
12.08.2019 roku	Emil Ślęzak	Członek Rady Nadzorczej delegowany do czasowego pełnienia obowiązków Członka Zarządu	.....

Podpis osoby,
której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych

12.08.2019 roku	Andrzej Kowalczyk	Dyrektor Departamentu Rachunkowości	.....
-----------------	-------------------	--	-------